

ความต้องการหัวเรื่องภาษาไทยสาขานิติศาสตร์ของผู้ใช้ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

นางอังคณา สุวีวรรณ

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

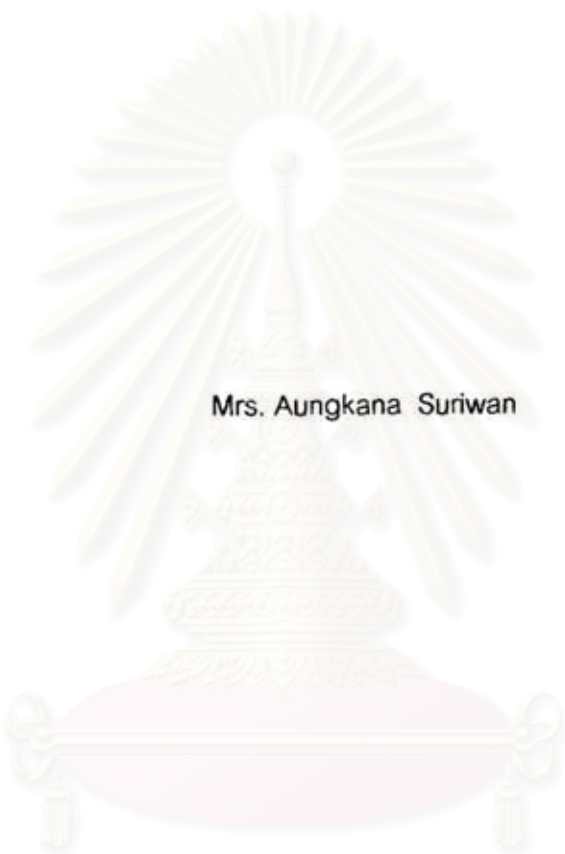
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

NEEDS OF FACULTY OF PHARMACY LIBRARY USERS AT MAHIDOL UNIVERSITY
FOR THAI PHARMACEUTICAL SUBJECT HEADINGS

Mrs. Aungkana Suriwan

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Library and Information Sciences

Department of Library Science

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

491089

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความต้องการหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาสัทศาสตร์ของผู้ใช้ห้องสมุด
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

โดย

นางอังคณา สุริวรรณ

สาขาวิชา

บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

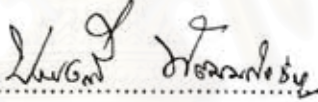
อาจารย์ที่ปรึกษา

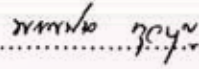
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณพิมล กุลบุญ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประยงค์ พัฒนกิจจำรูญ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณพิมล กุลบุญ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลธิชา สุทธิจันทร์กุล)

..... กรรมการ
(อาจารย์ดวงเนตร วงศ์ประทีป)

อังคณา สุริวรรณ : ความต้องการหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ของผู้ใช้ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (NEEDS OF FACULTY OF PHARMACY LIBRARY USERS AT MAHIDOL UNIVERSITY FOR THAI PHARMACEUTICAL SUBJECT HEADINGS) อ. ที่ปรึกษา : ผศ.พรรณพิมล กุลบุญ, 130 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ของผู้ใช้ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลในด้านประเภทของหัวเรื่อง ลักษณะทางภาษา และลักษณะการใช้ศัพท์ และปัญหาการใช้หัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ในการสืบค้นสารนิเทศ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่ต้องการหัวเรื่องประเภทหัวเรื่องใหญ่ มีลักษณะทางภาษาเป็นคำนามผสม และมีลักษณะการใช้ศัพท์เป็นศัพท์อิสระ ปัญหาการใช้หัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ในการสืบค้นสารนิเทศที่ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่ประสบ 3 อันดับแรก คือ หัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศใช้พยัญชนะและตัวสะกดแตกต่างกัน หากใช้คำใดคำหนึ่งในการสืบค้นจะทำให้ได้ผลการสืบค้นไม่ครอบคลุมสารนิเทศเรื่องเดียวกันทั้งหมด ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การกำหนดหัวเรื่องของห้องสมุด และหัวเรื่องที่ห้องสมุดใช้ไม่สอดคล้องกับคำค้นของผู้ใช้ในการสืบค้นสารนิเทศ ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่แก้ปัญหาเมื่อประสบปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศด้วยหัวเรื่อง โดยการสืบค้นต่อไปด้วยคำค้นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากสมมติฐานที่กำหนดไว้ 2 ข้อ คือ 1) ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่ต้องการหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ประเภทหัวเรื่องใหญ่ มีลักษณะเป็นคำนามเดี่ยว และเป็นศัพท์อิสระ และ 2) ปัญหาที่ผู้ใช้ห้องสมุดประสบในระดับมาก คือ หัวเรื่องที่ห้องสมุดใช้ไม่สอดคล้องกับคำค้นของผู้ใช้ในการสืบค้นสารนิเทศ สามารถสรุปได้ว่ามีทั้งสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน โดยผลการวิจัยที่สอดคล้องคือผู้ใช้ส่วนใหญ่ต้องการหัวเรื่องประเภทหัวเรื่องใหญ่

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์

ลายมือชื่อผู้วิจัย.....

สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา 2549

4680262922 : MAJOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

KEY WORD: SUBJECT HEADINGS / PHARMACEUTICAL SCIENCE

AUNGKANA SURIWAN : NEEDS OF FACULTY OF PHARMACY LIBRARY USERS AT
MAHIDOL UNIVERSITY FOR THAI PHARMACEUTICAL SUBJECT HEADINGS.

THESIS ADVISOR : ASST.PROF. PANPIMON KOONLABOON. 130 pp.

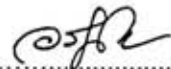
The thesis objectives are: 1) To study the needs of Faculty of Pharmacy Library users at Mahidol University for Thai pharmaceutical subject headings in their type, language usage and vocabulary characteristics and 2) to study the problems in the use of Thai pharmaceutical subject headings in their search. Samples of Faculty population are lecturers, undergraduate students, and graduate students.

The findings reveal that most of library users want main headings, compound nouns and free terms in all headings. The 3 major problems about the use of Thai pharmaceutical subject headings in their search are, in the case of translated terms, if different spellings are used, unmatched of library subject headings result. The second problem found is failure to understand library subject heading forms. The findings also include the fact that library subject headings do not match users' search terms. Most of library users resolve the problem in Thai pharmaceutical subject heading use by continuing their search with related terms.

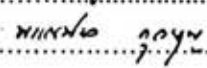
The two hypotheses of this thesis include: 1) Most library users need Thai pharmaceutical subject headings in the form of main headings, single nouns and free terms 2) Most library users' problems in their search are the discrepancy between users' search terms and library subject headings. The research results, confirm only part of hypothesis 1) about main headings.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department Library Science

Student's signature

Field of study Library and Information Science

Advisor's signature.....

Academic year 2006

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถ และความช่วยเหลือของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณพิมล กุลบุญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ รวมทั้งคอยกระตุ้นและให้กำลังใจแก่ ผู้วิจัยเป็นอย่างดียิ่งตลอดเวลาในการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประยงค์รี พัฒนกิจจำรูญ ประธาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลทิชา สุทธินิรันดร์กุล และ อาจารย์ดวงเนตร วงศ์ประทีป กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นและตรวจแก้วิทยานิพนธ์ รวมทั้ง คณาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่านที่ได้ ประสิทธิ์ประสาทความรู้ที่มีคุณค่ายิ่งต่อผู้วิจัย

ขอขอบคุณอาจารย์และนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ทุกท่าน ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย รวมถึงเจ้าหน้าที่ธุรการประจำคณะและเลขานุการทุกภาควิชา ที่ช่วยเหลือด้านข้อมูลประชากรและการติดตามแบบสอบถาม และขอขอบคุณหัวหน้าห้องสมุด ผู้ร่วมงานทุกท่านที่ให้โอกาส เวลา และความช่วยเหลือต่าง ๆ เป็นอย่างดี

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และขอขอบคุณสมาชิกบ้านพลอย รุ่งที่ รุ่งน้อง และเพื่อน ๆ ที่สนับสนุนและคอยเป็นกำลังใจในการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์ ด้วยดีตลอดมาจนสำเร็จการศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	4
สมมติฐาน.....	5
ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
ประโยชน์ของการวิจัย.....	8
บทที่ 2 ปรัชญารวบรวม.....	9
การวิเคราะห์เรื่อง	9
ภาษาธรรมชาติ	11
หัวข้อ.....	14
ความหมาย.....	14
ความสำคัญ.....	15
ประเภทของหัวข้อ	16
ลักษณะทางภาษา	17
คู่มือการกำหนดหัวข้อเรื่องภาษาไทย	18
คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	20
ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.....	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	33
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	34
การรวบรวมหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์	35

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	36
การทดสอบเครื่องมือวิจัย.....	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	39
การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการวิจัย.....	40
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	43
ตอนที่ 2 ความต้องการหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์.....	51
2.1 ความต้องการในด้านประเภทของหัวข้อเรื่อง.....	51
2.2 ความต้องการในด้านลักษณะทางภาษาของหัวข้อเรื่อง.....	60
2.3 ความต้องการในด้านลักษณะการใช้ศัพท์ของหัวข้อเรื่อง.....	70
2.4 ความต้องการหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ในภาพรวม.....	81
ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้หัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ในการสืบค้น	89
สารนิเทศและข้อเสนอแนะ	
3.1 ปัญหาในการใช้หัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ในการ.....	89
สืบค้นสารนิเทศ	
3.2 วิธีการแก้ปัญหาเมื่อประสบปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศ.....	95
ภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ด้วยหัวข้อเรื่อง	
3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการกำหนดหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขา.....	97
เภสัชศาสตร์	
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	99
สรุปและอภิปราย	99
การทดสอบสมมติฐาน	111
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย.....	111
ข้อเสนอแนะแนวทางสำหรับงานวิจัยในอนาคต	113
รายการอ้างอิง.....	114
ภาคผนวก.....	119
แบบสอบถาม.....	120
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	130

สารบัญตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	34
2	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม.....	43
3	ตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์.....	44
4	วุฒิการศึกษาของอาจารย์.....	45
5	ภาควิชาที่อาจารย์สังกัด.....	46
6	ประสบการณ์การสอนของอาจารย์.....	47
7	ชั้นปีที่ศึกษาของนักศึกษา.....	48
8	จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจำแนกตามสาขาวิชา.....	50
9	ความต้องการในด้านประเภทของหัวเรื่อง.....	53
10	ความต้องการในด้านประเภทของหัวเรื่องจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ.....	54
11	ความต้องการในด้านประเภทของหัวเรื่องจำแนกตามชุดหัวเรื่อง.....	55
12	ความต้องการในด้านลักษณะทางภาษาของหัวเรื่อง.....	61
13	ความต้องการในด้านลักษณะทางภาษาของหัวเรื่องจำแนกตามสถานภาพของ.....	62
	ผู้ตอบ	
14	ความต้องการในด้านลักษณะทางภาษาของหัวเรื่องจำแนกตามชุดหัวเรื่อง.....	65
15	ความต้องการในด้านลักษณะการใช้ศัพท์ของหัวเรื่อง.....	72
16	ความต้องการในด้านลักษณะการใช้ศัพท์ของหัวเรื่องจำแนกตามสถานภาพของ.....	73
	ผู้ตอบ	
17	ความต้องการในด้านลักษณะการใช้ศัพท์ของหัวเรื่องจำแนกตามชุดหัวเรื่อง.....	76
18	ความต้องการหัวเรื่องภาษาไทยสาขาสัทศาสตร์ในภาพรวม.....	82
19	ความต้องการหัวเรื่องในภาพรวมจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ.....	84
20	ความต้องการหัวเรื่องในภาพรวมจำแนกตามชุดหัวเรื่อง.....	86
21	ปัญหาและระดับของปัญหาในการใช้หัวเรื่องภาษาไทยสาขาสัทศาสตร์ในการ.....	92
	สืบค้นสารนิเทศด้วยหัวเรื่องจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ	
22	วิธีการแก้ปัญหาเมื่อประสบปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศด้วยหัวเรื่องจำแนกตาม.....	96
	ตามสถานภาพของผู้ตอบ	

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เภสัชศาสตร์ หมายถึง วิทยาศาสตร์แขนงหนึ่งว่าด้วยกระบวนการต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องยา บำบัด บรรเทา หรือป้องกันโรค (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 827) เป็นศาสตร์ที่ประกอบด้วยองค์ความรู้ที่ประยุกต์และบูรณาการจากศาสตร์หลายแขนง เช่น วิทยาศาสตร์กายภาพ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ และสังคมศาสตร์ ซึ่งก่อให้เกิดความรู้ ความสามารถ และทักษะของเภสัชกรในการประกอบภารกิจสำคัญต่อสุขภาพมนุษย์ ในด้านการคัดค้นตัวยาที่มีฤทธิ์รักษาโรค การผลิตและพัฒนาเภสัชภัณฑ์ที่มีความปลอดภัย ได้มาตรฐาน และมีคุณภาพ การค้นคว้าทดลองในด้านปฏิสัมพันธ์และปฏิกิริยาระหว่างกันและกันของยา โรค คน และเชื้อโรค การวิจัยและพัฒนาให้ได้ตัวยาและเภสัชภัณฑ์ที่ทรงคุณค่า การควบคุมดูแลและดำเนินการกระจายยาอย่างมีประสิทธิภาพ จากแหล่งผลิตผ่านสถานประกอบการเภสัชกรรมและการแพทย์ไปสู่ผู้บริโภค รวมถึงการดูแลผู้ให้ยาให้ได้รับประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ (นาคด ทองนพเนื้อ, 2543: ii) เภสัชกรจึงต้องมีความรอบรู้ในศาสตร์ของตนและสามารถประยุกต์ศาสตร์แขนงอื่น ๆ มาใช้ในการประกอบวิชาชีพ

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นสถาบันหนึ่งที่ผลิตเภสัชกร มีการเรียนการสอนครอบคลุมสาขาวิชาต่าง ๆ ได้แก่ เภสัชกรรม เภสัชอุตสาหกรรม เภสัชเคมี เภสัชพฤกษศาสตร์ เภสัชวินิจฉัย สรีรวิทยา ชีวเคมี จุลชีววิทยา เภสัชวิทยา และอาหารเคมี มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตเภสัชกร และนักวิจัยที่มีคุณภาพในระดับสากล มีคุณธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ สามารถสร้างสรรค์ผลงานวิจัยขั้นพื้นฐานและขั้นประยุกต์ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม รู้จักนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร การวิจัย การศึกษา และการบริการชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพและทันสมัย (คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2546: 5) มุ่งเน้นให้บัณฑิตมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับสารหรือวัตถุที่นำมาใช้เป็นยาซึ่งมีแหล่งที่มาจากรธรรมชาติ การสังเคราะห์ทางเคมี และเทคโนโลยีชีวภาพ กรรมวิธีการผลิตยาในรูปแบบต่าง ๆ และการประกันคุณภาพ การให้คำปรึกษาเรื่องการให้ยาแก่บุคลากรด้านสาธารณสุขและประชาชนทั่วไป (คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2547ก: 8, 21) บุคลากรในคณะประกอบด้วยอาจารย์ซึ่งมีภารกิจหลักในการสอน การค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างสรรค์ผลงานวิชาการ สิ่งประดิษฐ์คิดค้นใหม่ ๆ และนักศึกษาระดับปริญญาตรี โท และเอก ซึ่งนอกเหนือจากการศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรแล้ว จะต้องได้รับการฝึกปฏิบัติงานในสถานที่จริง (ปราวณี ใจอาจ,

2541: 3) รู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและสามารถค้นคว้าความรู้จากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ในการเรียนการสอนสาขาเภสัชศาสตร์ อาจารย์และนักศึกษาจึงต้องติดตามความก้าวหน้าทางวิทยาการด้านเภสัชศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ รับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงในวิชาชีพอยู่ตลอดเวลา จึงต้องมีทักษะในการสืบค้นสารนิเทศจากฐานข้อมูลต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสืบค้นสารนิเทศจากรายการออนไลน์ (OPAC) เพื่อเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ของห้องสมุดซึ่งถือเป็นแหล่งสารสนเทศสำคัญในสถาบันการศึกษา

ฐานข้อมูลรายการออนไลน์ หรือ ฐานข้อมูลบรรณานุกรม (Bibliographic database) เป็นแหล่งสารสนเทศประเภทฐานข้อมูลหลักที่ห้องสมุดจัดทำขึ้น เพื่อบันทึกข้อมูลทางบรรณานุกรมของทรัพยากรสารสนเทศทุกชนิดที่มีให้บริการในห้องสมุด เช่น หนังสือ วารสาร ใตทัศน์วัสดุ เป็นต้น โดยการทำรายละเอียดข้อมูลบรรณานุกรมของทรัพยากรสารสนเทศแต่ละประเภทเป็นระเบียบจัดเก็บไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถประมวลผลและแสดงผลได้ตามการสืบค้นของผู้ใช้ทางออนไลน์ ข้อมูลบรรณานุกรมที่ปรากฏในรายการออนไลน์ประกอบด้วย เลขเรียกหนังสือ (Call number) ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง พิมพ์ลักษณ์ หน่วยงานผู้รับผิดชอบในการผลิต คำสำคัญ หัวเรื่อง และสัญลักษณ์แสดงสถานที่จัดเก็บ และอาจจะมีสาระสังเขปหรือมีการเชื่อมโยงไปยังข้อมูลฉบับเต็มของทรัพยากรสารสนเทศได้ (สหัส ตริทิพบุตร, ธนุช ตริทิพบุตร และวิษณุ นาครักษ์, 2546 : 161) "หัวเรื่อง" เป็นเครื่องมือหรือช่องทางในการสืบค้นหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นจุดสืบค้นที่ทำให้ผู้ใช้ทราบว่าห้องสมุดมีสารนิเทศเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการหรือไม่ แม้ว่าจะไม่ทราบชื่อเรื่องหรือชื่อผู้แต่ง (อัมพร ทิชะระ, 2529: 82) หัวเรื่องจึงเป็นตัวแทนเนื้อหาและเป็นจุดเข้าถึงสาระสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศ สามารถนำไปสู่การสืบค้นที่สำเร็จหรือล้มเหลว ความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ รวมถึงการตอบสนองความต้องการสารนิเทศของผู้ใช้ได้ (Sauperl, 2004: 55)

หัวเรื่อง (Subject headings) คือ กลุ่มคำหรือวลีที่สื่อความหมายได้ชัดเจน กำหนดขึ้นใช้อย่างมีหลักเกณฑ์เพื่อใช้ระบุเนื้อเรื่องสำคัญของวัสดุห้องสมุดอย่างสั้น ๆ โดยใช้คู่มือหัวเรื่องที่เป็นมาตรฐานในการกำหนด หัวเรื่องเป็นภาษาธรรมชาติที่มีลักษณะเป็นศัพท์ควบคุม (Controlled vocabulary) ซึ่งเป็นศัพท์ที่กำหนดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์เพื่อให้มีความเที่ยงในการจัดทำดัชนีและเมื่อนำศัพท์นั้นไปสืบค้น จะได้รับสารนิเทศที่ตรงกับความหมายของศัพท์ควบคุมโดยไม่มีเรื่องอื่นปะปน หัวเรื่องจำแนกได้เป็น 2 ประเภทคือ หัวเรื่องใหญ่ และหัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ มีลักษณะทางภาษาเป็นคำนามเดี่ยวหรือคำนามผสม เป็นวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม เป็นคำนามที่มีการสลับที่คำเพื่อให้คำที่ต้องการเน้นมาอยู่เป็นลำดับแรก แล้ว

กลับส่วนขยายของคำให้ไปอยู่ด้านหลัง เพื่อให้สารนิเทศเรื่องเดียวกันมาจัดเรียงหรือรวมอยู่ในที่เดียวกัน นอกจากนี้ ยังมีคำนามที่มีคำอธิบายอยู่ในเครื่องหมายวงเล็บเพื่อระบุนัยความหมายของศัพท์ที่มีลักษณะพ้องรูปและมีความหมายได้หลายอย่างให้ชัดเจนยิ่งขึ้น (อัมพร ทีชะระ, 2546: 31, 49-51) ในการสร้างหัวเรื่องตามประเภทและลักษณะทางภาษาดังกล่าวข้างต้นมีหลักในการปฏิบัติ 2 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์แนวคิดสำคัญของทรัพยากรสารนิเทศนั้นว่ามีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไรบ้าง แล้วจึงถ่ายทอดแนวคิดนั้นเป็นภาษาควบคุมคือหัวเรื่อง โดยใช้คู่มือกำหนดหัวเรื่องที่เป็นมาตรฐาน (Lanbridge, 1989: 98 ; Lancaster, 1998: 8) หัวเรื่องที่สร้างขึ้นจะต้องครอบคลุมแนวคิดสำคัญของทรัพยากรสารนิเทศนั้นทั้งหมด มีความเป็นเอกภาพ มีความเฉพาะเจาะจง สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายในของหน่วยงาน และตรงกับความต้องการของผู้ใช้ (Haykin, 1985: 107-111; Chan, 1995:15) ซึ่งในแต่ละสาขาวิชาผู้ใช้อาจมีความชอบหรือความต้องการที่แตกต่างกันไป เช่น นักข่าวหนังสือพิมพ์ธุรกิจนิยมใช้หัวเรื่องใหญ่มากกว่าหัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ และมีลักษณะทางภาษาเป็นคำนามเดี่ยว (ศรีธญา ดำรงถาวรวงศ์, 2536) ในขณะที่นักวิชาการสาขาวิศวกรรมศาสตร์และสาขาสาธารณสุขศาสตร์ต้องการหัวเรื่องที่มีลักษณะเป็นคำนามผสม (เพ็ญแข ประจักษ์, 2533 ; เพ็ญพิมล คงมนต์, 2539) ในด้านลักษณะการใช้ศัพท์นักวิชาการประมงและนักกฎหมายนิยมใช้ศัพท์อิสระ (ละอ อุดมณี, 2531 ; พิไลรัตน์ เทียนทัต, 2539) และบุคลากรทางการแพทย์สาขาอนามัยแม่และเด็กและผู้เชี่ยวชาญสาขาการพยาบาลต้องการหัวเรื่องที่มีความเฉพาะเจาะจง (Leibtag, 1982 ; Saranto and Tallberg, 2003) ดังนั้น การกำหนดหัวเรื่องที่เหมาะสมจึงต้องพิจารณาจากความต้องการของผู้ใช้เป็นหลัก (อัมพร ทีชะระ, 2534: 75 ; Ojo-Ade and Jagboro, 2000)

ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นหน่วยงานหนึ่งในการให้บริการทางวิชาการ สนับสนุนการเรียนการสอน การศึกษาวิจัยแก่อาจารย์และนักศึกษาในคณะเภสัชศาสตร์ รวมถึงหน่วยงานอื่น ๆ และประชาชนภายนอกมหาวิทยาลัย มีหน้าที่ในการจัดหาและให้บริการทรัพยากรสารนิเทศในสาขาเภสัชศาสตร์ เพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการของอาจารย์ และรองรับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาจากทรัพยากรสารนิเทศหลากหลายประเภท ได้แก่ หนังสือ ตำรา วารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารโครงการพิเศษของนักศึกษา โสตทัศนวัสดุ รวมถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งครอบคลุมสาขาเภสัชศาสตร์และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีการจัดระบบสารนิเทศด้วยระบบห้องสมุดอัตโนมัติที่ทันสมัย ผู้ใช้สามารถสืบค้นสารนิเทศที่ต้องการผ่านช่องทางสืบค้นต่างๆ ของรายการออนไลน์ (OPAC) ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล (<http://www.li.mahidol.ac.th>) รวมถึงห้องสมุดอื่น ๆ บนเครือข่ายสารนิเทศ

การกำหนดหัวเรื่องสารนิเทศภาษาไทยของห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ใช้คู่มือหลักสองเล่มคือ หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย ของคณะทำงานกลุ่มวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา (2547) และ หัวเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์ ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล (2533) นอกจากนี้ยังใช้แหล่งสารนิเทศอื่น ๆ กำหนดหัวเรื่องที่ไม่มีในคู่มือ ได้แก่ พจนานุกรม สารานุกรม ศัพท์บัญญัติด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ การสืบค้นรายการหัวเรื่องจากรายการออนไลน์ ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยอื่นที่มีการเรียนการสอนสาขาเภสัชศาสตร์ และการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในกรณีที่เป็นศัพท์ใหม่เฉพาะทาง อย่างไรก็ตาม แม้ห้องสมุดจะดำเนินการอย่างเป็นระบบในการกำหนดหัวเรื่อง แต่ผู้ใช้อีกยังประสบปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศด้วยหัวเรื่อง ได้แก่ หัวเรื่องที่ปรากฏในรายการออนไลน์ไม่ตรงกับคำค้นของผู้ใช้ ผู้ใช้ไม่เข้าใจการใช้เครื่องหมายวรรคตอนในหัวเรื่อง เช่น เครื่องหมายจุลภาคในหัวเรื่องที่มีการสลับที่คำ เครื่องหมายขีดคั่น (--) สำหรับหัวเรื่องย่อย (สุนีย์ นัยจันทร์, สัมภาษณ์) เป็นต้น

จากการที่หัวเรื่องเป็นเครื่องมือสำคัญในการวิเคราะห์สารนิเทศ และเป็นจุดเข้าถึงสารนิเทศที่สำคัญของผู้ใช้ และจากปัญหาการสืบค้นสารนิเทศด้วยหัวเรื่องของผู้ใช้ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านวิเคราะห์สารนิเทศในห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จึงประสงค์จะศึกษาความต้องการหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ของผู้ใช้ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในด้านประเภทของหัวเรื่อง ลักษณะทางภาษา และลักษณะการใช้ศัพท์ ตลอดจนปัญหาการใช้หัวเรื่องภาษาไทยในการสืบค้นสารนิเทศ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลในการกำหนดหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ และสำหรับคณะทำงานกลุ่มวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ในการพัฒนาและปรับปรุงหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา

1. ความต้องการหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ของผู้ใช้ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในด้านประเภทของหัวเรื่อง ลักษณะทางภาษา และลักษณะการใช้ศัพท์
2. ปัญหาในการใช้หัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ในการสืบค้นสารนิเทศ

สมมติฐาน

1. ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่ต้องการหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ประเภทหัวเรื่องใหญ่ มีลักษณะเป็นคำนามเดี่ยว และเป็นศัพท์อิสระ
2. ปัญหาที่ผู้ใช้ห้องสมุดประสบในระดับมากคือหัวเรื่องที่ห้องสมุดใช้ไม่สอดคล้องกับคำค้นของผู้ใช้ในการสืบค้นสารนิเทศ

ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

1. ประเภทของหัวเรื่อง
 - 1.1 หัวเรื่องใหญ่
 - 1.2 หัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ
2. ลักษณะทางภาษาของหัวเรื่อง
 - 2.1 คำนามเดี่ยว
 - 2.2 คำนามผสม
 - 2.3 วลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม
 - 2.4 คำนามที่มีการสลับที่คำ
3. ลักษณะการใช้ศัพท์
 - 3.1 ศัพท์ควบคุม
 - 3.2 ศัพท์อิสระ
 - 3.3 คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ
4. ปัญหาในการใช้หัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ในการสืบค้นสารนิเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

1. หัวเรื่องสาขาเภสัชศาสตร์ที่ใช้ในการศึกษา ครอบคลุมเนื้อหาเภสัชศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ 5 กลุ่ม (สภาเภสัชกรรม 2546: 9) ดังนี้
 - 1.1 สาขาเภสัชกรรม ประกอบด้วย เทคโนโลยีเภสัชกรรม เภสัชอุตสาหกรรม และเภสัชเคมี
 - 1.2 สาขาเภสัชกรรมคลินิก ประกอบด้วย เภสัชกรรมคลินิก ยา และโรค

- 1.3 สาขาเภสัชกรรมแผนไทย ประกอบด้วย เภสัชพฤกษศาสตร์ เภสัชเวท เภสัชวินิจจัย พฤษเคมี
- 1.4 สาขาเภสัชกรรมสังคม ประกอบด้วย เภสัชกรรมสังคม การบริหารเภสัชกรรม กฎหมายด้านสาธารณสุขและการคุ้มครองผู้บริโภค
- 1.5 สาขาชีวเภสัชศาสตร์ ประกอบด้วย กายวิภาคศาสตร์ สรีรวิทยา ชีวเคมี จุลชีววิทยาที่ใช้ในทางเภสัชศาสตร์ เภสัชวิทยา พิษวิทยา วิทยาภูมิคุ้มกัน และอาหารเคมี

2. ประชากรในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์และนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งจากการสำรวจข้อมูลประชากรในปีการศึกษา 2549 พบว่ามีอาจารย์จำนวนทั้งสิ้น 74 คน (ไม่นับรวมอาจารย์ที่ลาศึกษาต่อ) และนักศึกษาจำนวน 741 คน จำแนกเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 546 คน และระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 195 คน โดยในการศึกษากำหนดให้กลุ่มอาจารย์ใช้จำนวนประชากรทั้งหมด 74 คน ส่วนกลุ่มนักศึกษาใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 50 ของประชากรทั้งหมด ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 371 คน รวมประชากรและกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีจำนวนทั้งสิ้น 445 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ มีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องจากหนังสือ บทความ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และแหล่งสารนิเทศอื่น ๆ

2. เก็บรวบรวมหัวข้อเรื่องสาขาเภสัชศาสตร์จากแหล่งสารนิเทศต่าง ๆ เพื่อนำมาสร้างตัวเลือกคำตอบในแบบสอบถาม ได้แก่ คู่มือการกำหนดหัวข้อเรื่องภาษาไทย หนังสืออ้างอิงประเภทพจนานุกรมและสารานุกรม และรายการออนไลน์ (OPAC) ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนสาขาเภสัชศาสตร์

การเก็บรวบรวมหัวข้อเรื่องได้คัดเลือกหัวข้อเรื่องให้ครอบคลุมเนื้อหาเภสัชศาสตร์ 5 กลุ่มสาขาตามที่ระบุไว้ในขอบเขตการวิจัย ได้แก่ สาขาเภสัชกรรม สาขาเภสัชกรรมคลินิก สาขาเภสัชกรรมแผนไทย สาขาเภสัชกรรมสังคม และสาขาชีวเภสัชศาสตร์ รวมทั้งกระจายหัวข้อเรื่องตามประเภทของหัวข้อเรื่อง ลักษณะทางภาษา และลักษณะการใช้ศัพท์

3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเพื่อศึกษาความต้องการหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ของผู้ใช้ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ จำแนกเป็น

- อาจารย์ ได้แก่ ตำแหน่งทางวิชาการ ระดับการศึกษา ภาควิชา
ประสบการณ์การสอน
- นักศึกษา ได้แก่ ระดับการศึกษา ชั้นปี สาขาวิชา

ตอนที่ 2 ความต้องการหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ในด้านประเภทของหัวข้อเรื่อง
ลักษณะทางภาษา และลักษณะการใช้ศัพท์

ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้หัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ในการสืบค้นสารนิเทศ และ
ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการกำหนดหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์

4. ทดสอบแบบสอบถามกับอาจารย์และนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์จำนวน 22 คน ได้แก่
อาจารย์คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 4 คน และนักศึกษาระดับปริญญา
ตรีและระดับบัณฑิตศึกษา คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 18 คนที่ไม่ใช่กลุ่ม
ตัวอย่าง จำแนกเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี 12 คน ระดับปริญญาโท 4 คน และระดับ
ปริญญาเอก 2 คน

5. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามให้อาจารย์และนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดลจำนวน 445 คนด้วยตนเอง และขอความร่วมมือจากเลขานุการภาควิชาและ
หัวหน้าชั้นปีในการรวบรวมแบบสอบถามคืน

6. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์
สำหรับไมโครคอมพิวเตอร์ (Statistical Packages for the Social Science / Personal
Computer Plus-SPSS/PC+) ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน

7. รายงานผลการวิจัย สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ของการวิจัย เป็นแนวทางสำหรับ

1. ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลในการกำหนดหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้
2. คณะทำงานกลุ่มวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในการปรับปรุงและพัฒนาหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

ปริทัศน์วรรณกรรม

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความต้องการหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขานาฏศาสตร์ของผู้ใช้
ห้องสมุดคณะนาฏศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จะนำเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

- การวิเคราะห์เรื่อง
- ภาษาดรรชนี
- หัวเรื่อง
 - ความหมายและความสำคัญ
 - ประเภทของหัวเรื่อง
 - ลักษณะทางภาษา
 - คู่มือกำหนดหัวเรื่องภาษาไทย
- คณะนาฏศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ห้องสมุดคณะนาฏศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์เรื่อง

การวิเคราะห์เรื่อง (Subject analysis) หมายถึง การวิเคราะห์และตรวจสอบแนวคิดหรือ
เนื้อหาสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศ และกำหนดออกมาเป็นศัพท์ดรรชนีด้วยภาษาดรรชนีภาษาใด
ภาษาหนึ่ง โดยใช้คู่มือระบบ (System vocabulary) ที่ห้องสมุดหรือสถาบันเลือกใช้ในการกำหนด
ศัพท์ ศัพท์ดรรชนีที่กำหนดเปรียบเสมือนเครื่องมือช่วยค้นและเป็นจุดเข้าถึงสารสนเทศ (Lancaster,
1998: 5-6 ; Taylor, 2006: 19)

การวิเคราะห์เรื่องมีขั้นตอนการปฏิบัติสำคัญ 2 ขั้นตอน (Lanbridge, 1989: 89 ; Lancaster,
1998: 8-9 ; Chowdhury, 2004: 56-71 ; Sauperl, 2004: 59) ดังนี้

1. การวิเคราะห์แนวคิดสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศ (Conceptual analysis) ได้แก่ การ
วิเคราะห์ แยกแยะ ชี้อธิบายเนื้อหาสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศว่าเกี่ยวกับอะไร โดยวิเคราะห์ให้ครอบคลุม

คลุมแนวคิดสำคัญทั้งหมด อาจจะกำหนดเป็นภาษาธรรมชาติหรือศัพท์อิสระที่เรียกว่า "หัวเรื่องชั่วคราว" (Tentative headings) ไว้ก่อน

2. การถ่ายทอดหรือสร้างตัวแทนของแนวคิดสำคัญนั้นเป็นศัพท์ดรรชนี (Translation) โดยการนำแนวคิดสำคัญหรือหัวเรื่องชั่วคราวมาตรวจสอบกับคู่มือที่กำหนดใช้ เพื่อให้ได้ศัพท์ดรรชนีที่เป็นมาตรฐานและมีความเป็นเอกภาพทั้งในด้านรูปแบบและลักษณะการใช้ภาษา

คุณภาพของศัพท์ดรรชนีที่กำหนดขึ้นแทนเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศแต่ละรายการขึ้นอยู่กับปัจจัยในการทำดรรชนี (Pao, 1989: 62-93 ; Lancaster, 1998: 22-27 ; Cleveland, 2001: 187-189) ดังต่อไปนี้

1. ความถูกต้อง (Accuracy) ในการทำดรรชนี ความถูกต้อง เกิดจากขั้นตอนทั้ง 2 ขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น คือ ผู้ทำดรรชนีสามารถวิเคราะห์เนื้อหาหรือแนวคิดสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศได้ถูกต้อง ซึ่งผู้ทำดรรชนีจะต้องมีความรู้และเข้าใจในเนื้อหา และสามารถแปลแนวคิดเป็นศัพท์ดรรชนีได้ถูกต้อง

2. ความสม่ำเสมอ (Consistency) คือ ความสม่ำเสมอในการกำหนดศัพท์ดรรชนีให้กับทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาเดียวกันระหว่างผู้ทำดรรชนี และสม่ำเสมอทุกครั้งที่ทำดรรชนี ปัจจัยด้านนี้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา ประสบการณ์ของผู้ทำดรรชนี คู่มือที่ใช้ในการกำหนดศัพท์ดรรชนี ความยากง่ายของเนื้อหา และระยะเวลาในการทำดรรชนี

3. นโยบายหรือรูปแบบการทำดรรชนีของห้องสมุด (Indexing policy) ได้แก่

3.1 การครอบคลุมศัพท์ดรรชนีอย่างเพียงพอ (Exhaustivity) คือ จำนวนศัพท์ดรรชนีที่กำหนดให้แก่ทรัพยากรสารสนเทศแต่ละรายการ ควรครอบคลุมแนวคิดสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศครบถ้วนสมบูรณ์ทุกด้าน แต่ไม่ควรทำศัพท์ดรรชนีมากเกินไปเกินความต้องการของผู้ใช้ หรือควรกำหนดเท่าระดับความสนใจของผู้ใช้

3.2 ความเฉพาะเจาะจง (Specificity) คือ การสร้างศัพท์ดรรชนีให้มีความเฉพาะเจาะจงตามความสนใจของผู้ใช้ เช่น ห้องสมุดเฉพาะที่ผู้ใช้เป็นนักวิชาการหรือนักวิจัย ควรกำหนดศัพท์ดรรชนีที่เป็นคำเฉพาะเจาะจง เจาะลึกหลายคำ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นสารสนเทศได้ตรงความต้องการและตรงประเด็นดีกว่าการใช้ศัพท์กว้างศัพท์เดียวซึ่งอาจทำให้ผู้ใช้ไม่ได้สารสนเทศที่ต้องการ การสร้างศัพท์ดรรชนีให้เฉพาะเจาะจงอาจใช้วิธีการรวมศัพท์หลายคำเข้าไว้ด้วยกัน โดยใช้วลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม หรือการสร้างศัพท์ในลักษณะหัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ

ในการทำดรรชนี ปัญหาที่พบมักเกิดจากผู้ทำดรรชนีไม่มีความรู้และขาดความเข้าใจในเนื้อหา การตีความผิด การละเว้นเนื้อหาสำคัญบางส่วนของเอกสารทำให้มีตัวแทนเนื้อหาไม่ครบถ้วน ปัญหาการถ่ายทอดแนวคิดหรือเลือกใช้ศัพท์ดรรชนีผิด และปัญหาเกี่ยวกับความขาดแคลนศัพท์ดรรชนีที่ตรงกับเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ (Lancaster, 1998: 80)

ภาษาดรรชนี

ภาษาดรรชนี (Indexing language) คือ ภาษาที่ใช้ในการค้นคืนสารสนเทศ เป็นคำรวมสำหรับเรียกคำศัพท์ทุกประเภทซึ่งกำหนดขึ้นแทนแนวคิดหรือเนื้อเรื่องของสารสนเทศ (อัมพร ทิชะระ, 2538: 60) ภาษาดรรชนีจึงเป็นตัวแทนของเนื้อหา เป็นจุดเข้าถึงสารสนเทศ และเป็นองค์ประกอบสำคัญในการค้นคืนสารสนเทศ เนื่องจากภาษาดรรชนีเป็นสื่อกลางในการสื่อสารระหว่างผู้แต่งซึ่งเป็นผู้ผลิตสารสนเทศกับผู้ค้นคืนซึ่งเป็นผู้ใช้สารสนเทศ โดยมีผู้ทำดรรชนีเป็นผู้เชื่อมโยงหรือถ่ายทอดแนวคิดของผู้ผลิตสารสนเทศให้เหมาะสมและตรงตามความต้องการของผู้ใช้สารสนเทศ (Lancaster, 1986: 3 ; Pao, 1989: 6-7, 102 ; Foskett, 1996: 5-7) ภาษาดรรชนีจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ภาษาธรรมชาติ (Natural language) คือ การใช้ศัพท์ดรรชนีตามที่ปรากฏในสารสนเทศ หรือการดึงคำสำคัญในสารสนเทศมาเป็นศัพท์ดรรชนี ซึ่งศัพท์ที่ออกมาจากภาษาธรรมชาติเรียกว่า "ศัพท์อิสระ" ได้แก่ ชื่อบุคคล ชื่อเรื่อง คำสำคัญจากชื่อเรื่อง บทคัดย่อ และเนื้อเรื่องของสารสนเทศ (Foskett, 1996: 35-40) ศัพท์อิสระมี 2 ประเภท ดังนี้

1.1 คำสำคัญ (Keyword) มีหลายลักษณะ (อัมพร ทิชะระ, 2546: 73 ; Sears' List of Subject Headings, 2004) โดยทั่วไปมักเป็นคำนาม ได้แก่ คำสามัญนาม หมายถึง คำเรียกสิ่ง

ต่าง ๆ ทั่วไป เช่น นักเรียน อาหาร คำวิสามานยนาม หมายถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ หรือ ชื่อเฉพาะ เช่น ชนมครก ฝรั่งเศส เป็นต้น คำสำคัญอาจอยู่ในลักษณะนามวลี หมายถึง กลุ่มคำที่ประกอบด้วยคำนามซึ่งเป็นคำหลักและคำอื่น ๆ เป็นคำขยาย เช่น แผนการรักษา ยาเม็ดฟองฟู กริยาวลี หมายถึง กลุ่มคำที่ประกอบด้วยคำกริยาเป็นคำหลักและคำอื่น ๆ เป็นคำขยาย เช่น เกษียณอายุราชการ และคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศตามที่ปรากฏในเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ เช่น อิมัลชัน โปรตีนรีกซ์ เมทริกซ์ เป็นต้น

1.2 สารสังเขปหรือบทคัดย่อ เป็นงานเขียนเชิงพรรณนาที่มีความสั้น กระชับ ครอบคลุมข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้อง และใช้เป็นตัวแทนของทรัพยากรสารสนเทศได้ (ชลธิชา สุทธินิรันดร์กุล, 2546: 29)

การทำดรรชนีโดยใช้ภาษาธรรมชาติหรือศัพท์อิสระสามารถสื่อสารให้ผู้เข้าใจได้ดี และตรงประเด็นเนื่องจากเป็นภาษาที่ดึงออกมาจากเอกสาร และยังเป็นการประหยัดเวลา แรงงาน และค่าใช้จ่ายในการบันทึกข้อมูลของผู้ทำดรรชนี ผู้ใช้สามารถสืบค้นสารนิเทศได้ง่ายด้วยภาษาของตนเอง ไม่มีความยุ่งยากหรือซับซ้อน แต่มีข้อเสียคือศัพท์อิสระจะรวมคำหลากหลายรูปแบบไว้ด้วยกันอาจจะทำให้สื่อความหมายไม่ชัดเจน คลุมเครือ ไม่มีความกระชับ ผู้สืบค้นจะต้องมีความรู้หรือมีภูมิหลังในเรื่องที่จะสืบค้น เนื่องจากศัพท์อิสระอาจมีคำพ้องความหมาย หรือเป็นคำศัพท์ที่ใช้ในสาขาวิชา ผู้ค้นคืนสารนิเทศจึงต้องคัดจากคำศัพท์ทุกคำที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน ทำให้เสียเวลา และอาจมีข้อมูลบางส่วนขาดหายไปเนื่องจากใช้ศัพท์ดรรชนีไม่ตรงกับเอกสาร (Meadow, 1992: 37-38) ตัวอย่างเช่น

คำที่มีความหมายตรงกัน เช่น โค และ วัว

คำที่มีหลายความหมาย เช่น ทับทิม หมายถึงพืช, อัญมณี

คำที่สะกดต่างกัน เช่น ดรรชนี และ ดัชนี, คลินิก และ คลินิก

คำที่เป็นศัพท์บัญญัติกับคำที่ใช้ตามความนิยม เช่น มลพิษ และ มลภาวะ

2. ภาษาควบคุม (Controlled language) คือ ภาษาดรรชนีที่กำหนดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์เพื่อความเที่ยงตรงในการจัดทำดรรชนี ศัพท์ดรรชนีที่สร้างจากคู่มือ เรียกว่า "ศัพท์ควบคุม" เมื่อนำศัพท์ควบคุมนั้นไปสืบค้นจะได้รับสารนิเทศที่ตรงกับความหมายของศัพท์ควบคุมที่กำหนดโดยไม่มีเรื่องอื่นปะปนอยู่ (Lancaster, 1986: 7 ; Aluri, Kemp, and Bool, 1991: 33) วัตถุประสงค์ของ

การทำดรรชนีด้วยศัพท์ควบคุมคือ การกำหนดให้ศัพท์ดรรชนีหนึ่งคำทำหน้าที่ควบคุมคำศัพท์อื่น ๆ ที่มีความหมายเหมือนกัน หากเป็นคำพ้องรูปจะระบุความแตกต่างโดยใส่ความหมายสั้น ๆ ไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ และสามารถทำรายการโยงคำที่มีความหมายใกล้เคียง กว้างกว่า หรือแคบกว่า ไปยังศัพท์ควบคุมได้ (Lancaster, 1998: 15)

ศัพท์ควบคุมจะมีการควบคุมด้านความหมาย (Semantics) และ ความสัมพันธ์ (Syntax) (อัมพร ทีชะระ, 2538: 60-61 ; Foskett, 1996: 113-114) ดังนี้

2.1 การควบคุมความหมาย โดยระบุคำที่กำหนดให้ใช้เป็นศัพท์ดรรชนีไว้อย่างชัดเจนและกำหนดความหมายไว้อย่างเฉพาะเจาะจงตามศัพท์บัญญัติหรือศัพท์มาตรฐาน

2.1.1 คำพ้องความหมาย (Synonyms) หรือคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันจะควบคุมให้ใช้ศัพท์ดรรชนีเพียงคำเดียว เช่น

โค, วัว กำหนดให้ใช้ "โค" เป็นศัพท์ดรรชนี

ผู้หญิง, สตรี กำหนดให้ใช้ "สตรี" เป็นศัพท์ดรรชนี

เศรษฐกิจ, สถานการณ์เศรษฐกิจ กำหนดให้ใช้ "ภาวะเศรษฐกิจ" เป็นศัพท์ดรรชนี

2.1.2 คำพ้องรูป (Homographs) หรือคำที่มีความหมายคลุมเครือ ไม่ชัดเจน จะมีคำอธิบายเรื่องในเครื่องหมายวงเล็บว่าหมายถึงเรื่องใด เช่น

กระท่อม (พืช) หรือ กระท่อม (ที่อยู่)

ทับทิม (พืช) หรือ ทับทิม (อัญมณี)

เงาะ (พืช) หรือ เงาะ (ชนพื้นเมือง)

2.2 การควบคุมลักษณะทางภาษาของคำหรือวลีที่ใช้เป็นศัพท์ดรรชนี เช่น คำนาม นามวลี กริยาวลี เป็นต้น และการควบคุมการใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษในรูปเอกพจน์หรือพหูพจน์ การสะกดคำตามแบบอังกฤษหรืออเมริกัน

ภาษาควบคุมมี 3 ประเภท ได้แก่ หัวเรื่อง ศัพท์สัมพันธ์ และระบบการจัดหมู่ ซึ่งจัดเป็นเครื่องมือสืบค้นของผู้ใช้และเป็นเครื่องชี้ตำแหน่งหรือสถานที่ปรากฏ ที่จัดเก็บของทรัพยากรสารสนเทศ

ในห้องสมุด โดยที่หัวเรื่องจะเป็นการระบุเนื้อหา ศัพท์สัมพันธ์เป็นการระบุเนื้อหาที่เป็นศัพท์ควบคุม และคำศัพท์มีความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงกันด้านความหมายที่กว้างกว่า แคบกว่า หรือคำที่เกี่ยวข้อง ส่วนระบบการจัดหมู่ เป็นสัญลักษณ์ตัวเลขหรือพยัญชนะที่แสดงลำดับความคิดและโครงสร้างของเนื้อหา ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปตามระบบการจัดหมู่แต่ละระบบ เช่น ระบบทศนิยมดิวอี้ใช้สัญลักษณ์ตัวเลข 000-900 ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันและระบบหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน ใช้สัญลักษณ์เป็นพยัญชนะและตัวเลข เพื่อเป็นภาษาควบคุมแทนเนื้อหาสารนิเทศสาขาต่าง ๆ

หัวเรื่อง (Subject headings)

ความหมาย

คำว่า "หัวเรื่อง" มีผู้ให้ความหมายไว้ในที่ต่าง ๆ ดังนี้

หัวเรื่อง คือ คำหรือวลีที่กำหนดใช้แทนเนื้อเรื่องของหนังสือแต่ละเล่ม หัวเรื่องส่วนมากเป็นคำที่สั้นได้ใจความ และมีความหมายเฉพาะอย่างเด่นชัด (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2530)

หัวเรื่อง คือ คำ กลุ่มคำ หรือวลีที่กำหนดขึ้นใช้อย่างมีหลักเกณฑ์ เพื่อใช้ระบุเนื้อเรื่องสำคัญของวัสดุห้องสมุดอย่างสั้น ๆ (อัมพร ทีชะระ, 2546: 31)

หัวเรื่อง คือ คำหรือวลีที่ใช้ในการลงรายการ เพื่อแสดงถึงเนื้อหาสำคัญของหนังสือหรือวัสดุห้องสมุดประเภทอื่น ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับผู้ใช้ห้องสมุด หรือบรรณารักษ์ในการค้นหาสิ่งที่ต้องการได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว (Sears, 2004)

หัวเรื่อง คือ คำคำเดียวหรือกลุ่มคำ โดยทั่วไปเป็นคำนามทั้งเอกพจน์และพหูพจน์ หัวเรื่องมีลักษณะเป็นคำนามที่เชื่อมด้วย "กับ" "และ" หรือ คำนามที่ใช้เครื่องหมาย (--) ชิดกันเพื่อแสดงเนื้อหาที่เฉพาะเจาะจง และเป็นกลุ่มคำที่มีคำอธิบายประกอบอยู่ในเครื่องหมายวงเล็บ () (L.C. Subject Headings, 2001: viii)

หัวเรื่อง คือ คำหรือกลุ่มคำที่กำหนดไว้ในรายการบรรณานุกรมของหนังสือหรือทรัพยากรสารสนเทศเพื่อเป็นตัวแทนเนื้อหา จัดเรียงตามลำดับอักษรเพื่อความสะดวกในการค้นหาของผู้ใช้และเพื่อการตัดสินใจเลือกกำหนดหัวเรื่องของบรรณารักษ์ให้มีความเหมาะสมและเป็นเอกภาพ (Feather and Sturges, 2003: 623)

จากคำนิยามที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปความหมายได้ว่า

หัวเรื่อง คือ คำ กลุ่มคำ หรือวลีที่กำหนดขึ้นใช้อย่างมีหลักเกณฑ์ เพื่อชี้ระบุเนื้อเรื่องของทรัพยากรสารสนเทศ มีลักษณะเป็นคำสั้น ๆ กระชับรัด ได้ใจความ สื่อความหมายชัดเจน และมีความหมายเฉพาะ ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสืบค้นและเป็นจุดเข้าถึงสารสนเทศที่สำคัญ

ความสำคัญของหัวเรื่อง

หัวเรื่องเป็นศัพท์ควบคุม โดยการใช้ศัพท์หนึ่งคำทำหน้าที่ควบคุมคำอื่น ๆ อีกหลายคำที่มีความหมายอย่างเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เมื่อใช้หัวเรื่องนั้นสืบค้นจะสามารถค้นหาสารสนเทศที่มีเนื้อหาเดียวกันได้จำนวนมาก แม้ว่าผู้แต่งจะใช้ศัพท์แตกต่างกันไปตามความถนัด ความนิยม และประสบการณ์ของแต่ละคน การกำหนดหัวเรื่องมีขั้นตอนเช่นเดียวกันกับการวิเคราะห์เรื่อง คือ การวิเคราะห์และตรวจสอบแนวคิดสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศ แล้วถ่ายทอดแนวคิดสำคัญนั้นเป็นภาษาควบคุมคือ หัวเรื่อง

หัวเรื่องที่ห้องสมุดใช้จะต้องเลือกจากคู่มือหัวเรื่องที่ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในวิชาชีพหรือเป็นไปตามนโยบายของห้องสมุด มีความเหมาะสมกับประเภทและขนาดของห้องสมุด ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ เช่น ห้องสมุดเฉพาะขนาดใหญ่ที่ผู้ใช้เป็นนักวิชาการและนักวิจัย ควรกำหนดหัวเรื่องที่มีความเฉพาะเจาะจง เป็นศัพท์วิชาการ เป็นต้น จำนวนหัวเรื่องของทรัพยากรสารสนเทศแต่ละรายการอาจกำหนดได้มากกว่า 1 หัวเรื่อง เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาสำคัญทั้งหมดของทรัพยากรสารสนเทศ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขอบเขตความสนใจของผู้ใช้และดุลยพินิจของบรรณารักษ์ นอกจากนี้ หัวเรื่องที่กำหนดใช้แล้วควรทำรายการหลักฐานไว้เพื่อเป็นแบบฉบับมาตรฐาน เพื่อความเป็นเอกภาพของหัวเรื่อง พร้อมทั้งทำรายการโยงจากคำที่ไม่ใช่ไปยังหัวเรื่องที่ใช้และหัวเรื่องที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นการช่วยป้องกันความล้มเหลวในการสืบค้นสารสนเทศด้วยหัวเรื่อง เนื่องจากผู้ใช้สืบค้นไม่พบสารสนเทศที่

ต้องการ (อัมพร ทีชะระ, 2534: 75-76 ; Haykin, 1985: 107-111 ; Chan, 1995: 15-32 ; Ayers, 2001: 51-54)

หัวข้อเรื่องจึงมีความสำคัญต่อผู้ใช้สารนิเทศและผู้ปฏิบัติงานด้านสารนิเทศ (ลดาวลัย ศรีธวัช ณ อยุธยา, 2546: 355) ดังนี้

1. หัวเรื่องที่กำหนดแทนเนื้อหาของทรัพยากรสารนิเทศประเภทต่าง ๆ ทำให้ผู้ใช้ทราบว่าห้องสมุดมีทรัพยากรสารนิเทศในเนื้อหาที่ต้องการหรือไม่ มากหรือน้อยเพียงใด
2. หัวเรื่องเป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบค้นและเป็นจุดเข้าถึงสารนิเทศทุกชนิดที่มีเนื้อเรื่องเดียวกันหรือมีความสัมพันธ์กัน
3. หัวเรื่องเป็นเครื่องมือช่วยในการจัดหาทรัพยากรสารนิเทศ โดยการตรวจสอบหัวเรื่องว่าห้องสมุดมีทรัพยากรสารนิเทศประเภทใด สาขาใด และจำนวนมากน้อยเพียงใด
4. ใช้จัดทำเครื่องมือช่วยค้นอื่น ๆ เช่น การทำฐานข้อมูลเฉพาะสาขา การทำบรรณานุกรมเฉพาะวิชาหรือเฉพาะเรื่อง การทำดัชนีเรื่อง เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม หัวเรื่องก็มีข้อจำกัดเช่นเดียวกัน คือ ศัพท์ดรรชนีที่ใช้เป็นหัวเรื่องมักพบว่าเป็นศัพท์กลาง ๆ ไม่มีความเฉพาะเจาะจง และล้าสมัยภายในช่วงเวลาหนึ่ง ทำให้ต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอยู่เสมอ การกำหนดหัวเรื่องมีค่าใช้จ่ายสูง และใช้เวลาในการพิจารณากำหนดหัวเรื่องนานกว่าศัพท์อิสระ นอกจากนี้คุณภาพของหัวเรื่องจะขึ้นอยู่กับผู้ทำหน้าที่กำหนดหัวเรื่อง หากขาดความรู้ แปลแนวคิด ผิดหรือเลือกใช้หัวเรื่องแทนเนื้อหาผิดพลาดจะทำให้ข้อมูลในการสืบค้นสูญหาย และหากใช้หัวเรื่องไม่ตรงกันจะเป็นอุปสรรคในการแลกเปลี่ยนข้อมูลได้

ประเภทของหัวเรื่อง

หัวเรื่องแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ หัวเรื่องใหญ่ (Main heading) หรือ หัวเรื่องเฉพาะ และ หัวเรื่องย่อย (Subdivision or Subheading) (อัมพร ทีชะระ, 2546: 52)

1. หัวเรื่องใหญ่ (Main heading) เป็นคำหรือกลุ่มคำที่กำหนดให้ใช้ระบุเนื้อเรื่องสำคัญของทรัพยากรสารนิเทศ เช่น การศึกษา ยาเม็ด อาหารเสริม เป็นต้น

2. หัวเรื่องย่อย (Subdivision or Subheading) ได้แก่ หัวเรื่องที่ใช้ตามหลังหัวเรื่องใหญ่ เพื่อกำหนดขอบเขตหรือความหมาย ขยายความ หรือจำแนกรายละเอียดของหัวเรื่องใหญ่ให้มีความเฉพาะเจาะจงลงไป เช่น
- กลัมนเนื้ออักเสบ -- การรักษาด้วยยา
 - สารต้านการอักเสบ -- ผลไม่พึงประสงค์
 - ฟ้าทะลายโจร-- เคมีวิเคราะห์

ลักษณะทางภาษา

หัวเรื่อง มีลักษณะทางภาษาของคำหรือวลี (อัมพร ทีชะระ 2546: 49-52) ดังนี้

1. คำนาม (Noun) ได้แก่ คำวิสามานยนาม คือ คำที่เป็นชื่อเฉพาะของบุคคล สถาบัน สถานที่ สัญชาติ เชื้อชาติ วันสำคัญ พิธีสำคัญ ชื่อภูมิศาสตร์ เป็นต้น และคำวิสามานยนาม คือ คำที่หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ทั่วไป คำนามแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

- 1.1 คำนามเดี่ยว คือ คำนามคำเดียว หรือ คำนามที่มีความหมายเดียว

<u>ตัวอย่าง</u>	น้ำหอม	ยาฉีด
	ประชากร	สมุนไพร

- 1.2 คำนามผสม หรือ คำนามที่มีส่วนขยาย

<u>ตัวอย่าง</u>	ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	สารต้านจุลชีพ
	น้ำมันหอมระเหย	ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา
	กุมารเวชศาสตร์	อาหารทางการแพทย์

2. วลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม ได้แก่

- 2.1 วลีหรือกลุ่มคำที่มีใจความสมบูรณ์เชื่อมด้วยคำบุพบท

<u>ตัวอย่าง</u>	วิทยุในการศึกษา
	หนังสือภาพสำหรับเด็ก
	พฤกษศาสตร์ในวรรณคดี

- 2.2 วลีหรือกลุ่มคำที่เชื่อมด้วยคำสันธาน "กับ" ใช้กับทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อเรื่อง
สองเรื่องที่ตรงข้ามกันแต่มีความสัมพันธ์กัน

ตัวอย่าง พยาบาลกับผู้ป่วย
บ้านกับโรงเรียน

- 2.3 วลีหรือกลุ่มคำที่เชื่อมด้วยคำสันธาน "และ" ใช้กับทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อเรื่อง
สองเรื่องสัมพันธ์กัน

ตัวอย่าง ขยะและการกำจัดขยะ
เสื้อผ้าและการแต่งกาย

3. คำนามที่มีการสลับที่คำ (Inverted heading) โดยให้คำที่ต้องการเน้นหนักมาอยู่เป็นคำ
แรก และกลับส่วนขยายของคำไปอยู่ด้านหลังในลักษณะการกลับคำ โดยใช้เครื่องหมายจุลภาค (.)
คั่นเพื่อความสะดวกในการค้นหาสารนิเทศเนื้อเรื่องเดียวกันหรือเรื่องที่มีความสัมพันธ์กันให้มารวมอยู่
ในที่เดียวกัน และเป็นการเลี่ยงไม่ให้คำที่ซ้ำกันมาอยู่รวมกัน เช่น การ ความ เทคนิคทาง เป็นต้น

ตัวอย่าง ยา, การบรรจุหีบห่อ โภชนาการ, คุณค่าทาง
อาหาร, การปรุง เ็นไซม์, เทคนิคทาง

4. หัวเรื่องที่มีคำอธิบายประกอบอยู่ในเครื่องหมายวงเล็บ () เพื่อชี้ระบุความหมายของคำ
ที่ห้องรูปและมีความหมายได้หลายอย่าง

ตัวอย่าง กระท่อม (พืช) / กระท่อม (ที่อยู่)
ทับทิม (อัญมณี) / ทับทิม (ผลไม้)

คู่มือในการกำหนดหัวเรื่องภาษาไทย

คู่มือในการกำหนดหัวเรื่อง เป็นรายการหัวเรื่องที่จัดทำอย่างมีมาตรฐาน ผู้ทำดรรชนีสามารถ
คัดเลือกหัวเรื่องจากรายการหัวเรื่องที่บรรจุอยู่ในคู่มือเพื่อใช้เป็นตัวแทนเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ
คู่มือในการกำหนดหัวเรื่องที่ห้องสมุดเลือกใช้ควรมีความเป็นมาตรฐานและเหมาะสมกับสาขาวิชาหรือ
ความสนใจของผู้ใช้ เพื่อให้มีความเป็นเอกภาพทั้งในด้านรูปแบบและการใช้คำ (กมลลา รุ่งอุทัย และ
คนอื่น ๆ, 2533) การเลือกคู่มือในการกำหนดหัวเรื่องควรคำนึงถึงองค์ประกอบของห้องสมุดแต่ละแห่ง
เช่น ประเภทของหน่วยงานที่สังกัด ขนาดของห้องสมุด ผู้ใช้ห้องสมุด เป็นต้น

คู่มือที่ใช้กำหนดหัวเรื่องแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. คู่มือหัวเรื่องทั่วไป

คู่มือกำหนดหัวเรื่องทั่วไป เป็นคู่มือที่บรรจุหัวเรื่องที่ครอบคลุมสารนิเทศทุกสาขาวิชา อย่างกว้าง ๆ จัดทำโดยหน่วยงาน / สถาบันต่าง ๆ ตัวอย่างคู่มือหัวเรื่องทั่วไปภาษาไทย เช่น

คณะกรรมการกลุ่มวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : คณะทำงาน, 2547.

เจลิยา พันธุ์สีดา, เต็มสุข พงษ์ตน และบุญศรี ไพรัตน์. หลักการกำหนดหัวเรื่องและหัวเรื่องภาษาไทยของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. กรุงเทพมหานคร : สำนักหอสมุด, 2520.

ทวา พันธุ์เมฆา. หัวเรื่องภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สำนักหอสมุด. ฝ่ายวิเคราะห์วัสดุสารนิเทศ. หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของห้องสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายวิเคราะห์วัสดุสารนิเทศ, 2537.

รัตพร ชังธาดา, ประจักษ์ กือเจริญ, และณรงค์ ป้อมนูปผา. การให้หัวเรื่องและบัญชีหัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย. มหาสารคาม : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2527.

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : สมาคม, 2530.

2. คู่มือหัวเรื่องเฉพาะสาขาวิชา

คู่มือในการกำหนดหัวเรื่องเฉพาะสาขาวิชาซึ่งเป็นหัวเรื่องภาษาไทย พบว่ามีการจัดทำเฉพาะหัวเรื่องสาขาการแพทย์เพียงสาขาเดียว ได้แก่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะแพทยศาสตร์. หน่วยจุฬาลงกรณ์เวชสาร. สหบรรณานุกรม
หัวข้อเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์. กรุงเทพมหานคร : คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

มหาวิทยาลัยมหิดล. สำนักหอสมุด. หัวข้อเรื่องการแพทย์ภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม :
 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล, 2533.

ด้วยความก้าวหน้าทางวิทยาการสาขาต่าง ๆ ประกอบกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ภาษา และวัฒนธรรม ทำให้เกิดความรู้และทรัพยากรสารสนเทศใหม่ ๆ ซึ่งมีความหลากหลายทั้งในด้านเนื้อหา และรูปแบบ ทำให้หัวข้อเรื่องที่มีอยู่ในคู่มือกำหนดหัวข้อเรื่องล้าสมัย ไม่เพียงพอกับการใช้งาน จึงต้อง มีการปรับปรุงหัวข้อเรื่องและกำหนดหัวข้อเรื่องใหม่เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา (ลดาวัลย์ ศรีวัช ฌ อยุธยา, 2546: 357)

ในการปรับปรุงหัวข้อเรื่องภาษาไทย คณะทำงานกลุ่มวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษาได้มีการประชุมคณะทำงาน ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนบรรณารักษ์ฝ่ายวิเคราะห์ ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นประจำทุก 2 เดือน เพื่อให้ผู้แทนแต่ละสถาบันนำเสนอหัวข้อเรื่องใหม่ที่ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ สาขาแล้วให้ที่ประชุมรับรอง หรือหากเป็นหัวข้อเรื่องที่ยังไม่ได้รับการตรวจสอบเนื่องจากสถาบันของผู้ นำเสนอไม่มีผู้เชี่ยวชาญ คณะทำงานจะมอบหมายให้ผู้แทนห้องสมุดสถาบันที่มีการเรียนการสอนใน สาขานั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา เช่น หัวเรื่องทางการแพทย์จะมอบหมายให้ผู้แทนบรรณารักษ์ ฝ่ายวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นผู้นำไปตรวจสอบ เป็นต้น รายการหัวข้อเรื่องที่ได้รับการรับรองในที่ประชุมแล้วจะจัดพิมพ์เป็นรายการหัวข้อเรื่องใหม่แจกให้ผู้แทนของ ห้องสมุดแต่ละแห่งในการประชุมครั้งถัดไปเพื่อนำไปเพิ่มเติมในรายการหลักฐาน (Subject Authority File) ซึ่งอยู่ในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ของห้องสมุดต่อไป (วัฒนา นามเมือง, สัมภาษณ์)

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตเภสัชกรและนักวิจัยที่มี คุณภาพในระดับสากลที่มีคุณธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ สามารถสร้างผลงานวิจัยขั้นพื้นฐาน และวิจัยประยุกต์ในระดับสากลที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เป็นแหล่งบริการทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ ต่อสาธารณชนและการพึ่งตนเอง เพื่อประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหาร การวิจัย การศึกษา

และการบริการวิชาการที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย และส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ (คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2548: [1])

นอกจากคณะได้สร้างเภสัชกรที่มีคุณภาพมาโดยตลอดแล้ว งานวิจัยของอาจารย์ในคณะยังได้รับการสนับสนุนทั้งจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ทำให้มีผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิจัยระดับชาติและระดับนานาชาติเป็นจำนวนมาก ได้รับรางวัลงานวิจัยดีเด่นหลายรางวัล รวมถึงมีผลงานที่จดสิทธิบัตรแล้วสองเรื่อง คณะยังให้ความสำคัญในการเผยแพร่ความรู้และงานวิจัยทางเภสัชศาสตร์และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง โดยการผลิตวารสารวิชาการ 2 ชื่อเรื่อง คือ วารสารเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (Mahidol University Journal of Pharmaceutical Sciences) และวารสารสมุนไพร (Thai Journal of Phytopharmacy) เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ แลกเปลี่ยนข้อมูลวิชาการระหว่างคณาจารย์ บุคลากรสาธารณสุข นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป นอกจากนี้ ยังได้จัดการประชุม อบรม และสัมมนาทางวิชาการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 ถึงปัจจุบัน เพื่อบริการทางวิชาการในด้านต่าง ๆ ของวิชาชีพ รวมทั้งบริการความรู้เรื่องยา อาหาร เครื่องสำอาง และสมุนไพรให้แก่หน่วยงานและประชาชนทั่วไป

คณะเภสัชศาสตร์ประกอบด้วยภาควิชาต่าง ๆ 10 ภาควิชา ได้แก่ ภาควิชาเภสัชกรรม เภสัชอุตสาหกรรม เภสัชเคมี เภสัชพฤกษศาสตร์ เภสัชวินิจฉัย สรีรวิทยา ชีวเคมี จุลชีววิทยา เภสัชวิทยา และอาหารเคมี มีการเรียนการสอน 3 ระดับ คือ ระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก รวม 9 หลักสูตร ดังนี้

1. ระดับปริญญาตรี

คณะเภสัชศาสตร์เปิดสอนหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Science in Pharmacy) เพื่อผลิตเภสัชกรที่มีความรู้ ความสามารถ สติปัญญา และจรรยาบรรณในการปฏิบัติหน้าที่ตามสาขาต่าง ๆ ของวิชาชีพเภสัชกรรม ใช้เวลา 5 ปีการศึกษา โดยไม่มีการแยกสาขาวิชา หน่วยกิตรวมอยู่ในช่วง 183-188 หน่วยกิต

2. ระดับปริญญาโท มี 3 หลักสูตร ดังนี้

2.1 วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (Master of Science in Pharmacy) ประกอบด้วย 10 สาขาวิชา ได้แก่ เภสัชการ เภสัชกรรมคลินิก บริหารเภสัชกิจ เภสัชเคมี เภสัชวินิจฉัย จุลชีววิทยา ชีวเคมี เภสัชวิทยา พฤษเคมี และพิษวิทยา

2.2 วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเภสัชศาสตร์ชีวภาพ (Master of Science in Biopharmaceutical Sciences) ประกอบด้วย 4 สาขาวิชา ได้แก่ จุลชีววิทยา ชีวเคมี เภสัชวิทยา และสรีรวิทยา

2.3 วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเภสัชเคมีและพฤษเคมี (Master of Science in Biopharmaceutical Chemistry and Phytochemistry) ประกอบด้วย 2 สาขาวิชา ได้แก่ เภสัชเคมี และพฤษเคมี

3. ระดับปริญญาเอก มี 5 หลักสูตร ได้แก่

3.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเภสัชการ (Doctor of Philosophy (Pharmaceutics))

3.2 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเภสัชศาสตร์ชีวภาพ (Doctor of Philosophy (Biopharmaceutical Sciences))

3.3 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเภสัชเคมีและพฤษเคมี (Doctor of Philosophy (Pharmaceutical Chemistry and Phytochemistry))

3.4 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพฤษเภสัชภัณฑ์ (Doctor of Philosophy (Phyto pharmaceutical Sciences)) เป็นหลักสูตรบูรณาการวิทยาการด้านสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ธรรมชาติทุกสาขา

3.5 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารเภสัชกิจ (Doctor of Philosophy (Pharmacy Administration)) เป็นหลักสูตรร่วมกับคณะเภสัชศาสตร์ University of North Carolina at Chaper Hill, University of Arizona at Tucson และ University of Minnesota ประเทศสหรัฐอเมริกา

การดำเนินงานของคณะเภสัชศาสตร์ นอกจากประกอบด้วยภาควิชา 10 ภาควิชาแล้วยังมีหน่วยงานและสำนักงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่สนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ ดังนี้ สำนักงานคณบดี สำนักงานข้อมูลสมุนไพร คลังข้อมูลยา สวนสมุนไพรสิริรุกชาติ สถานที่

ผลิตยา โครงการพัฒนาการผลิตเภสัชภัณฑ์และสมุนไพร สถานปฏิบัติการเภสัชกรรมชุมชน ห้องเครื่องมือวิจัยกลาง สถานที่เลี้ยงสัตว์ทดลอง หน่วยปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ และห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ หรือ ห้องสมุดประดิษฐ์ หุดาถูร ซึ่งห้องสมุดนับได้ว่าเป็นแหล่งสารสนเทศหลักในการสนับสนุนการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัยของทั้งอาจารย์และนักศึกษา และเป็นแหล่งบริการทางวิชาการ สาขาเภสัชศาสตร์ที่สำคัญแห่งหนึ่งในประเทศ

ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล หรือ ห้องสมุดประดิษฐ์ หุดาถูร จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2512 มีฐานะเป็นห้องสมุดสาขา สังกัดสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล ปัจจุบัน ตั้งอยู่ที่อาคารราชรัตน์ ชั้น 2 คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เลขที่ 447 ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ รหัสไปรษณีย์ 10400

ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ เป็นห้องสมุดเฉพาะที่มีความสำคัญต่อการศึกษาสาขาเภสัชศาสตร์ ในฐานะเป็นหน่วยงานบริการวิชาการ สนับสนุนการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้า การวิจัยแก่อาจารย์และนักศึกษาในคณะ รวมถึงหน่วยงานอื่นๆ และบุคคลภายนอก มีหน้าที่ในการจัดหา จัดระบบ และให้บริการสารสนเทศสาขาเภสัชศาสตร์และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง (สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล, 2549: 12) เพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการและรองรับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาจากทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายรูปแบบทั้งฉบับพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ใช้สามารถสืบค้นสารสนเทศทุกประเภทผ่านรายการออนไลน์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล (<http://www.li.mahidol.ac.th>) และยังสามารถสืบค้นเชื่อมโยงไปยังแหล่งสารสนเทศอื่นๆ บนเครือข่ายสารสนเทศได้

การดำเนินงาน

ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มีบุคลากรปฏิบัติงาน 5 คน เป็นบรรณารักษ์ 2 คน และเป็นผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด 3 คน มีการดำเนินงานแบ่งเป็น 3 งาน (สุนีย์ น้อยจันทร์, สัมภาษณ์) ดังนี้

1. งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ

ทำหน้าที่จัดหาทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้โดยมุ่งเน้นสาขาเภสัชศาสตร์ และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหา ได้แก่ หนังสือ ตำรา วารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย โครงการพิเศษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม โสตทัศนวัสดุ และสื่อมัลติมีเดีย วารสารอิเล็กทรอนิกส์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และฐานข้อมูลออนไลน์

2. งานบริการ ได้แก่

2.1 บริการยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศด้วยระบบอัตโนมัติ รวมถึงการให้ยืมและรับคืนหนังสือระหว่างห้องสมุดคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยมหิดล

2.2 บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

2.3 บริการยืมระหว่างห้องสมุด

2.4 บริการหนังสือจองและหนังสือสำรอง

2.5 บริการส่งข้อบทความอิเล็กทรอนิกส์จากแหล่งบริการสารสนเทศต่าง ๆ

2.6 บริการสารนิเทศคัดสรร

2.7 บริการทำรายการข้อมูลบรรณานุกรม (CIP) และขอหมายเลข ISBN

2.8 บริการแนะนำการเขียนบรรณานุกรม

2.9 บริการสอนการใช้ห้องสมุด ในรายวิชาเภสัชศาสตร์สัมพันธ์ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี และการสืบค้นสารนิเทศเพื่อการวิจัย ในรายวิชา Research Methodology สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

2.10 บริการนำชมห้องสมุดและแนะนำการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ

2.11 บริการฝึกอบรมการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์

3. งานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ

งานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศทำหน้าที่ลงรายการ ให้เลขหมู่ และกำหนดหัวเรื่องของทรัพยากรสารสนเทศ ในการให้เลขหมู่ ห้องสมุดใช้ระบบจัดหมู่ 2 ระบบ ดังนี้

- ระบบการจัดหมู่ของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (Library of Congress Classification System) สำหรับทรัพยากรสารสนเทศสาขาสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ และสาขาเทคโนโลยี
คู่มือที่ใช้ในการจัดหมู่ คือ Library of Congress Classification (1998)

- ระบบการจัดหมู่ของหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน (National Library of Medicine Classification System) สำหรับทรัพยากรสารสนเทศสาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ เกษตรศาสตร์ และวิทยาศาสตร์การแพทย์สาขาอื่น ๆ คู่มือที่ใช้ในการจัดหมวดหมู่ คือ National Library of Medicine Classification : a scheme for the shelf arrangement of library materials in the field of medicine and its related sciences (1994)

สำหรับสิ่งพิมพ์ลักษณะพิเศษ ได้แก่ วิทยานิพนธ์ โครงการพิเศษ มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คู่มือการศึกษาต่อ โสตทัศนวัสดุและสื่อมัลติมีเดีย หอสมุดใช้ระบบสัญลักษณ์เฉพาะ (Local Call Number)

ในการลงรายการ หอสมุดคณะเภสัชศาสตร์ได้ลงรายการทรัพยากรสารสนเทศอย่างเป็นระบบตามหลักเกณฑ์การลงรายการบรรณานุกรมที่เป็นมาตรฐานสากล คือ AACR II และกำหนดหัวเรื่องภาษาไทยด้วยคู่มือหัวเรื่อง 2 เล่มเป็นหลัก คือ

คณะทำงานกลุ่มวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ หอสมุดสถาบันอุดมศึกษา. หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : คณะทำงาน, 2547.
มหาวิทยาลัยมหิดล. สำนักหอสมุด. หัวเรื่องการแพทย์ภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม : สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล, 2533.

คู่มือทั้ง 2 เล่มดังกล่าวบรรจุหัวเรื่องสาขาเภสัชศาสตร์จำนวนน้อยมากและไม่ทันสมัย ทำให้หอสมุดต้องกำหนดหัวเรื่องเพิ่มเติมโดยการค้นหาคำศัพท์จากหนังสืออ้างอิงประเภทต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับในวิชาชีพ เช่น

มหาวิทยาลัยมหิดล. คณะเภสัชศาสตร์. หน่วยข้อมูลสมุนไพร. ศัพท์แพทย์ไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประชาชน, 2535.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะเภสัชศาสตร์. สารานุกรมเภสัชศาสตร์ ล.1-2

นครนายก: คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2543-45.

ราชบัณฑิตยสถาน. ศัพท์แพทย์ศาสตร์อังกฤษ-ไทย ไทย-อังกฤษ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.

พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2546.

สภาเภสัชกรรม. คณะทำงานจัดทำศัพท์เภสัชศาสตร์. ศัพท์เภสัชศาสตร์ พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ

มหานคร : แสงเทียนการพิมพ์, 2546.

สุธี เวชวากยานนท์. ศัพท์เภสัชกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาเภสัชกรรม

คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

รวมถึงการตรวจสอบหัวข้อเรื่องจากรายการออนไลน์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ที่เปิดสอนสาขาเภสัชศาสตร์ จำนวน 11 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยรังสิต และมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ รวมถึงการปรึกษาหรือขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา

เครื่องมือช่วยค้นทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภทได้จัดทำรายการออนไลน์รวมอยู่ในฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล (MULINET) ผู้ใช้สามารถสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศได้จากช่องทางการสืบค้นต่าง ๆ ได้แก่ ชื่อผู้แต่ง (Author) ชื่อเรื่อง (Title) หัวเรื่อง (Subject) คำสำคัญ (Words) เลขหมู่หนังสือ (Call number) เลขประจำหนังสือสากล (ISBN) สำหรับรายการแสดงผลการสืบค้นประกอบด้วยข้อมูลทางบรรณานุกรม เลขเรียกหนังสือ สัญลักษณ์แสดงสถานที่จัดเก็บและบริการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวเรื่อง พบว่ามีการศึกษา 3 ลักษณะ คือ การศึกษาบรรณารักษ์ถึงการให้หัวเรื่อง การศึกษาผู้ใช้ถึงความต้องการและการใช้หัวเรื่อง และการศึกษาทั้งบรรณารักษ์และผู้ใช้ ซึ่งในการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอเฉพาะงานวิจัยที่ศึกษาความต้องการและการใช้หัวเรื่องของผู้ใช้ และ งานวิจัยที่ศึกษาทั้งบรรณารักษ์และผู้ใช้เท่านั้น

ในการสำรวจงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวนทั้งสิ้น 12 เรื่อง จำแนกเป็นงานวิจัยในประเทศ จำนวน 8 เรื่อง และงานวิจัยของต่างประเทศ จำนวน 4 เรื่อง ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

ดาราวรรณ เจียมเพิ่มพูน (2526) ศึกษาเรื่อง "การศึกษาการใช้หัวเรื่องภาษาไทยในสาขาประชากรศาสตร์" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการใช้หัวเรื่องภาษาไทยสำหรับหนังสือในสาขาประชากรศาสตร์ของบรรณารักษ์จัดหมู่และทำบัตรรายการของห้องสมุดเฉพาะทางประชากรศาสตร์และแพทยศาสตร์ 7 แห่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คน และศึกษาถึงความนิยมในการเลือกใช้หัวเรื่องภาษาไทยสำหรับหนังสือในสาขาวิชาประชากรศาสตร์ของผู้ใช้ห้องสมุดแห่งดังกล่าว จำนวน 35 คน ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดต้องการหัวเรื่องที่มีลักษณะการใช้คำแบบสามัญธรรมดาที่ไม่มีการกลับคำหรือการใช้หัวเรื่องย่อยประกอบหัวเรื่องใหญ่ จำนวนมากที่สุด 328 หัวเรื่อง (25.13%) จากหัวเรื่องทั้งหมด 1,305 หัวเรื่อง และยังพบว่าผู้ใช้ไม่รู้จักศัพท์ที่แปลจากคำภาษาต่างประเทศเนื่องจากไม่ใช่ศัพท์ที่บัญญัติใช้อย่างแพร่หลาย

เพ็ญทิมล เชี่ยวนาวิน และคณะ (2529) ศึกษาเรื่อง "การสำรวจการใช้ดรรชนีหัวเรื่องบทความวารสารภาษาไทยทางการแพทย์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจ รวบรวม และศึกษาดรรชนีหัวเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์ที่ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์จัดทำขึ้น ศึกษาความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจในการใช้ดรรชนีหัวเรื่องภาษาอังกฤษและภาษาไทย และการใช้ดรรชนีหัวเรื่องภาษาไทย ประชากรมี 2 กลุ่มคือ บรรณารักษ์ผู้จัดทำดรรชนีบทความวารสารภาษาไทย ห้องสมุดแพทย์และวิทยาศาสตร์การแพทย์ 13 แห่ง จำนวน 13 คน และ ผู้ใช้ห้องสมุดแพทย์และวิทยาศาสตร์การแพทย์ที่เป็นอาจารย์ แพทย์ นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ นักศึกษาแพทย์และวิทยาศาสตร์การแพทย์สาขาอื่นๆ และข้าราชการ จำนวน 271 คน ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่ต้องการหัวเรื่องที่มีลักษณะเป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ และปัญหาที่ผู้ใช้ประสบในการใช้หัวเรื่องดรรชนีวารสารคือ นึกคำศัพท์มาค้นได้ยาก (21.60%)

ละออ รอดมณี (2531) ศึกษาเรื่อง "หัวเรื่องภาษาไทยสาขาประมง" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหัวเรื่องภาษาไทยสาขาประมง เพื่อรวบรวมปัญหาที่บรรณารักษ์และนักวิชาการประมงประสบ

ในการใช้หัวเรื่องสาขาประมง และรวบรวมบัญชีหัวเรื่องภาษาไทยสาขาประมง โดยศึกษาจาก บรรณารักษ์วิเคราะห์หมวดหมู่และทำบัตรรายการ ห้องสมุดเฉพาะทางการประมง จำนวน 70 คน และนักวิชาการประมงและอาจารย์คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จำนวน 70 คน ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า นักวิชาการประมงส่วนใหญ่นิยมใช้หัวเรื่องที่มีลักษณะเป็นคำนามผสม ซึ่งเป็น คำศัพท์ที่พบในหนังสือและเอกสารด้านการประมง (91.70%)

เพ็ญแข ประจักษ์ (2533) ศึกษาเรื่อง "หัวเรื่องภาษาไทยสาขาวิศวกรรมศาสตร์" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการใช้หัวเรื่องภาษาไทยสาขาวิศวกรรมศาสตร์ ของบรรณารักษ์จัดหมู่และ ทำบัตรรายการ ห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์ 11 แห่ง จำนวน 22 คน การรวบรวมหัวเรื่องภาษาไทยสาขาวิศวกรรมศาสตร์จากคู่มือหัวเรื่องภาษาไทย 3 เล่ม และศึกษาความนิยมของอาจารย์คณะ วิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย 6 แห่ง จำนวน 85 คน ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่านักวิชาการวิศวกรรมศาสตร์นิยมเลือกใช้หัวเรื่องที่มีลักษณะเป็นคำนามผสมมากที่สุด จำนวน 1,106 คำ (76.81%)

ศรัณยา ดำรงกิจการวงศ์ (2536) ศึกษาเรื่อง "ความต้องการหัวเรื่องกฤตภาคของบุคลากร ฝ่ายข่าวของห้องสมุดหนังสือพิมพ์ธุรกิจ" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้หัวเรื่องกฤตภาคของห้องสมุดหนังสือพิมพ์ธุรกิจ 4 แห่ง และความต้องการหัวเรื่องกฤตภาคของบุคลากรฝ่ายข่าวของหนังสือพิมพ์ธุรกิจ จำนวน 159 คน ในด้านการแบ่งกลุ่มหัวเรื่อง ประเภท และลักษณะการใช้ศัพท์ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรฝ่ายข่าวส่วนใหญ่ต้องการหัวเรื่องประเภทหัวเรื่องใหญ่ที่เป็นคำคำเดียว จำนวน 78 คน (49.06%) มีลักษณะการใช้ศัพท์เป็นศัพท์อิสระ จำนวน 114 คน (71.70%) บุคลากรฝ่ายข่าว ประสบปัญหาในระดับปานกลาง โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ห้องสมุดให้หัวเรื่องกว้างมากเกินไป ($\bar{X}=3.30$)

พัชรี โชติสุขคนธมฺนตรี (2537) ศึกษาเรื่อง "หัวเรื่องภาษาไทยสาขาพลังงาน" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความนิยมของผู้ใช้ห้องสมุดที่เป็นนักวิชาการและนักวิจัยสาขาพลังงาน จำนวน 80 คน ในด้านการเลือกใช้คำหรือวลีเพื่อเป็นหัวเรื่องในการค้นคว้าเอกสารสาขาพลังงาน โดยการเก็บรวบรวมคำหรือวลีที่ใช้แพร่หลายในเอกสารสาขาพลังงานและสาขาที่เกี่ยวข้องจำนวน 498 คำ ผลการวิจัยพบว่า นักวิชาการนิยมเลือกหัวเรื่องที่เป็นคำนามผสม จำนวนมากที่สุด 427 คำ (85.74%) ซึ่งเป็นคำที่พบในเอกสารสาขาพลังงาน และยังพบข้อเสนอแนะของนักวิชาการว่าห้องสมุดควรทำรายการโยงไปยังคำที่ห้องสมุดใช้

พิไลรัตน์ เทียนทัต (2539) ศึกษาเรื่อง "หัวเรื่องภาษาไทยในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการให้หัวเรื่องภาษาไทยในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของห้องสมุดกฎหมายของหน่วยงานราชการในกรุงเทพมหานคร จำนวน 13 แห่ง ในด้านการแบ่งประเภทของหัวเรื่อง และลักษณะการใช้ศัพท์ และศึกษาความต้องการหัวเรื่องภาษาไทยในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของนักกฎหมายที่สังกัดหน่วยงานราชการที่มีหน้าที่หลักในเรื่องการสอน การวิจัย การใช้ การตีความ และการร่างกฎหมายในกรุงเทพมหานคร จำนวน 167 คน ผลการศึกษาพบว่าจากหัวเรื่องทั้งหมดจำนวน 3,511 คำ นักกฎหมายต้องการหัวเรื่องใหญ่ที่เป็นคำคำเดียว จำนวน 2,130 คำ (60.67%) และมีลักษณะเป็นศัพท์อิสระจำนวน 2,666 คำ (75.93%) ปัญหาที่นักกฎหมายจำนวนมากที่สุด 66 คน (47.48%) ประสบในการค้นหาสารนิเทศทางกฎหมาย คือ หัวเรื่องไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้

เพ็ญพิมล คงมนต์ (2539) ศึกษาเรื่อง "หัวเรื่องภาษาไทยสาขาสาธรรณสุขศาสตร์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการกำหนดหัวเรื่องภาษาไทยสาขาสาธรรณสุขศาสตร์ ของบรรณารักษ์วิเคราะห์เลขหมู่และบรรณารักษ์ทำตวรรษวารสารของห้องสมุดทางด้านสาธรรณสุขศาสตร์ ที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 10 คน ในด้านคู่มือที่ใช้ วิธีการกำหนดหัวเรื่อง และปัญหาในการกำหนดหัวเรื่อง เพื่อรวบรวมและเปรียบเทียบหัวเรื่องที่ปรากฏในหนังสือคู่มือการให้หัวเรื่องภาษาไทย และหัวเรื่องที่บรรณารักษ์กำหนดขึ้นใช้เองในห้องสมุดทางด้านสาธรรณสุขศาสตร์ในด้านประเภทของหัวเรื่องและลักษณะทางภาษาที่ใช้ และเพื่อศึกษาความต้องการใช้หัวเรื่องภาษาไทยของนักวิชาการสาธรรณสุข จำนวน 151 คน ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่านักวิชาการสาธรรณสุขส่วนใหญ่จำนวน 55 คน (59.14%) ต้องการหัวเรื่องที่มีลักษณะทางภาษาเป็นคำนามผสม และส่วนใหญ่ จำนวน 63 คน (68.48%) ประสบปัญหาหัวเรื่องกว้างเกินไปไม่มีความเฉพาะเจาะจง

งานวิจัยในต่างประเทศ

Leibtag (1982) ศึกษาเรื่อง "การปรับปรุงหัวเรื่องสำหรับห้องสมุดเฉพาะด้านอนามัยแม่และเด็กของโรงเรียนการอนามัยและสาธรรณสุข Johns Hopkins" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงหัวเรื่องเฉพาะทางด้านอนามัยแม่และเด็ก ในคู่มือกำหนดหัวเรื่องของหอสมุดรัฐสภาอเมริกันซึ่งมีจำนวนน้อย ไม่ครอบคลุมเนื้อหา บรรณารักษ์จึงเลือกใช้คู่มือกำหนดหัวเรื่องเพิ่มเติมจาก The Family/Planning / Population Thesaurus ของศูนย์ประชากรโคโรไลน่า (Corolina Population Center) และ Medical Subject Headings ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า หัวเรื่องส่วนใหญ่ที่ปรับปรุงขึ้นช่วย

ให้ผู้ใช้งานหาสารนิเทศได้มากขึ้น และผู้ใช้ได้เสนอแนะให้ห้องสมุดทำรายการโยงคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับหัวเรื่องที่ใช้เพื่อความสะดวกของผู้ใช้

Lester (1989) ศึกษาเรื่อง "การจับคู่คำระหว่างคำศัพท์ที่ผู้ใช้บริการใช้สืบค้นทางออนไลน์กับหัวเรื่องของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำเร็จของการค้นคืนสารนิเทศทางรายการออนไลน์จากคำค้นที่ผู้ใช้ใช้ตรงกับหัวเรื่องของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน โดยการเก็บรวบรวมคำค้นจากบันทึกรายการคำค้นทางรายการออนไลน์ (Transaction logs) ของห้องสมุด มหาวิทยาลัย Northwestern ระหว่างปีการศึกษา 1986-1987 ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าผู้ใช้จำนวนมากที่สุด (40%) ใช้คำค้นที่มีลักษณะเป็นคำคำเดียว

Poggione (1995) ศึกษาเรื่อง "การค้นคืนบทความในสิ่งพิมพ์ต่อเนื่องจากฐานข้อมูล MEDLINE และ SCISEARCH" ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การกำหนดหัวเรื่องทางการแพทย์เพื่อเป็นตรรกะวารสารมักเป็นคำที่ผู้ใช้ไม่รู้จักและไม่คุ้นเคย ผู้ใช้มากกว่า 94% พึงพอใจกับการสืบค้นด้วยคำหรือวลีที่ปรากฏในชื่อบทความ

Ojo-Ade และ Jagboro (2000) ศึกษาเรื่อง "การใช้หัวเรื่องในรายการออนไลน์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย Hezekiah Oluwasanmi ประเทศไนจีเรีย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการใช้หัวเรื่อง ระดับของการใช้หัวเรื่อง และระดับของความสำเร็จในการสืบค้นสารนิเทศด้วยหัวเรื่องของผู้ใช้ห้องสมุด จำนวน 1,000 คน โดยการสังเกตพฤติกรรมการสืบค้น การส่งแบบสอบถามด้วยการสุ่มตัวอย่างจากรายชื่อสมาชิกห้องสมุด และการสัมภาษณ์ผู้ที่เข้าใช้ห้องสมุด ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่นิยมสืบค้นสารนิเทศด้วยหัวเรื่อง (88.40%) และมีความพึงพอใจในการสืบค้นด้วยหัวเรื่องในระดับมาก (90%) ปัญหาในการสืบค้นด้วยหัวเรื่องที่ใช้จำนวนมากที่สุดประสบใน 3 อันดับแรก ได้แก่ การจัดเรียงหัวเรื่องยุ่งยาก (40%) ไม่มีรายการโยงไปยังเรื่องที่เกี่ยวข้อง (20%) ไม่คุ้นเคยกับคำศัพท์ที่บรรณารักษ์ใช้ (6%) และยังพบว่า หากผู้ใช้สืบค้นด้วยหัวเรื่องไม่สำเร็จหรือไม่พึงพอใจ ผู้ใช้จำนวนมากที่สุด (43.40%) จะแก้ปัญหาด้วยการสืบค้นหัวเรื่องด้วยคำศัพท์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากผลการวิจัยจำนวน 12 เรื่องดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการหัวเรื่องได้ดังนี้

1. ประเภทของหัวเรื่อง ลักษณะทางภาษา และลักษณะการใช้ศัพท์

ในด้านประเภทของหัวเรื่อง ผลการวิจัยของ ศรัณยา ดำรงกิจการวงศ์ (2536) และพิไลรัตน์ เทียนทัต (2539) ปรากฏผลสอดคล้องกันคือ นักข่าวหนังสือพิมพ์ธุรกิจ และ นักกฎหมาย ตามลำดับ ต้องการหัวเรื่องใหญ่ที่มีลักษณะเป็นคำคำเดียว ผลการวิจัยในส่วนนี้ยังพบว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Lester (1989) ที่พบว่าคำค้นที่นักศึกษามหาวิทยาลัย Northwestern ใช้สืบค้นทางออนไลน์มีลักษณะเป็นคำคำเดียว

ในด้านลักษณะทางภาษา ผลการวิจัยของ ละออ รอดมณี (2531) เพ็ญแข ประจใจ (2533) พัทรี โชติสุนทรมนตรี (2537) และเพ็ญพิมล คงมนต์ (2539) ปรากฏผลสอดคล้องกันคือ นักวิชาการประมง อาจารย์คณะวิศวกรรมศาสตร์ นักวิชาการสาขาพลังงาน และ นักวิชาการสาธารณสุข ตามลำดับ นิยมใช้หรือต้องการหัวเรื่องที่มีลักษณะเป็นคำนามผสม

ผลการวิจัยของ ดาราวรรณ เจียมเพิ่มพูน (2526) ยังพบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดสาขาประชากรศาสตร์ต้องการหัวเรื่องที่มีลักษณะการใช้คำแบบธรรมชาติสามัญที่ไม่มีการกลับคำหรือการใช้หัวเรื่องย่อยประกอบหัวเรื่องใหญ่ และผลการวิจัยของ Poggione (1995) พบว่าผู้ใช้มีความพึงพอใจในการสืบค้นด้วยคำหรือวลีที่ปรากฏในชื่อบทความ

ในด้านลักษณะการใช้ศัพท์ ผลการวิจัยของ ศรัณยา ดำรงกิจการวงศ์ (2536) พิไลรัตน์ เทียนทัต (2539) ปรากฏผลสอดคล้องกันคือ นักข่าวหนังสือพิมพ์ธุรกิจ และนักกฎหมาย ตามลำดับ ต้องการหัวเรื่องที่มีลักษณะเป็นศัพท์อิสระ ในขณะที่งานวิจัยของ เพ็ญพิมล เชี่ยวนาวัน และคณะ (2529) พบว่าผู้ใช้ห้องสมุดแพทย์ต้องการหัวเรื่องที่มีลักษณะเป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ

2. ปัญหาการใช้หัวเรื่องในการสืบค้นสารสนเทศ

ผลการวิจัยของ ศรัณยา ดำรงกิจการวงศ์ (2536) และ เพ็ญพิมล คงมนต์ (2539) ปรากฏผลสอดคล้องกันคือ ผู้ใช้ประสบปัญหาหัวเรื่องที่ห้องสมุดกำหนดกว้างเกินไป ในขณะที่การวิจัย 3 เรื่อง ปรากฏผลใกล้เคียงกัน ได้แก่ ผลการวิจัยของ พิไลรัตน์ เทียนทัต (2539) พบว่า ปัญหาที่นักกฎหมายประสบในการค้นหาสารสนเทศ คือ หัวเรื่องไม่ตรงกับความเข้าใจของผู้ใช้ ผลการวิจัยของ Poggione (1995) พบว่าผู้ใช้ประสบปัญหาการกำหนดหัวเรื่องทางการแพทย์เพื่อทำบรรณนิวารสารมัก

เป็นคำที่ผู้ใช้ไม่รู้จักและไม่คุ้นเคย และผลการวิจัยของ Ojo-Ade และ Jagboro (2000) พบว่า ปัญหาที่ผู้ใช้จำนวนมากที่สุดประสบ 3 อันดับแรก ได้แก่ การจัดเรียงหัวเรื่องยุ่งยาก ไม่มีรายการโยงไปยังหัวเรื่องที่เกี่ยวข้อง และผู้ใช้ไม่คุ้นเคยกับคำศัพท์ที่บรรณารักษ์ใช้ ส่วนผลการวิจัยอีก 2 เรื่อง พบว่าแตกต่างกันไป ได้แก่ ผลการวิจัยของ ดาราวรรณ เจียมเพิ่มพูน (2526) พบว่าผู้ใช้ห้องสมุดประชากรศาสตร์ไม่รู้จักศัพท์ที่แปลจากคำภาษาต่างประเทศเนื่องจากไม่ใช้ศัพท์ที่บัญญัติใช้อย่างแพร่หลาย และผลการวิจัยของ เพ็ญพิมล เขียวนาวัน และคณะ (2529) พบว่าปัญหาที่ผู้ใช้ห้องสมุดแพทย์ประสบในการใช้ดรรชนีวารสาร คือ นึกคำศัพท์มาค้นได้ยาก

3. วิธีการแก้ปัญหาเมื่อประสบปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศ

ผลการวิจัยของ Ojo-Ade และ Jagboro (2000) พบว่าเมื่อผู้ใช้ประสบปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศจะแก้ปัญหาโดยการสืบค้นด้วยคำศัพท์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ ยังพบข้อเสนอแนะของนักวิชาการในงานวิจัยของ พัทรี ไรตีสุนธน์มนตรี (2537) และผู้ใช้หัวเรื่องในงานวิจัยของ Leibtag (1982) ซึ่งสอดคล้องกันคือ ห้องสมุดควรทำรายการโยงจากคำที่ไม่ใช่ไปยังคำที่ใช้เป็นหัวเรื่อง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาสัทศาสตร์ของผู้ใช้ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในด้านประเภทของหัวข้อเรื่อง ลักษณะทางภาษา ลักษณะการใช้ศัพท์ และปัญหาในการใช้หัวข้อเรื่องภาษาไทยในการสืบค้นสารสนเทศ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางสำหรับห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในการกำหนดหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาสัทศาสตร์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ และสำหรับคณะทำงานกลุ่มวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ในการพัฒนาและปรับปรุงหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาสัทศาสตร์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย มีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
2. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. การรวบรวมหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาสัทศาสตร์
4. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องและการกำหนดหัวข้อเรื่องจากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รวมทั้งสืบค้นจากฐานข้อมูลต่าง ๆ เพื่อรวบรวมและประมวลแนวคิดและข้อมูลพื้นฐานในการวิจัย และเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์และนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งจากการสำรวจข้อมูลประชากรในปีการศึกษา 2549 พบว่ามีประชากรทั้งสิ้น 815 คน ได้แก่ อาจารย์จำนวน 74 คน (ไม่นับรวมอาจารย์ที่ลาศึกษาต่อ) และนักศึกษาจำนวน 741 คน จำแนกเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 546 คน และระดับบัณฑิตศึกษาจำนวน 195 คน ในจำนวนนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโทจำนวน 133 คน และนักศึกษาระดับปริญญาเอกจำนวน 62 คน

การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง กำหนดให้

1. อาจารย์ใช้ประชากรทั้งหมด จำนวน 74 คน
2. นักศึกษาใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 50 ของประชากรทั้งหมด ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้
 - 2.1 นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 273 คน
 - 2.2 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 98 คน จำแนกเป็น
 - 2.2.1 นักศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 67 คน
 - 2.2.2 นักศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 31 คน

รวมประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 445 คน (ดังรายละเอียดในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประเภท \ จำนวน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. อาจารย์	<u>74</u>	<u>74</u>
2. นักศึกษา	<u>741</u>	<u>371</u>
• ปริญญาตรี	546	273
• บัณฑิตศึกษา	195	98
- ปริญญาโท	(133)	(67)
- ปริญญาเอก	(62)	(31)
รวม	815	445

การรวบรวมหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์

การรวบรวมหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์เพื่อนำมาสร้างตัวเลือกคำตอบในแบบสอบถาม ได้รวบรวมจากแหล่งสารนิเทศต่าง ๆ ดังนี้

1. คู่มือการกำหนดหัวเรื่องภาษาไทย ได้แก่

คณะกรรมการกลุ่มวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : คณะทำงาน, 2547.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะแพทยศาสตร์. หน่วยจุฬาลงกรณ์เวชสาร. สหบรรณานุกรมหัวเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์. กรุงเทพมหานคร : คณะแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
มหาวิทยาลัยมหิดล. สำนักหอสมุด. หัวเรื่องการแพทย์ภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม : สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล, 2533.

2. หนังสืออ้างอิง ได้แก่

มหาวิทยาลัยมหิดล. คณะเภสัชศาสตร์. หน่วยข้อมูลสมุนไพร. ศัพท์แพทย์ไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประชาชน, 2535.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะเภสัชศาสตร์. สารานุกรมเภสัชศาสตร์ ล.1-2. นครนายก : คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2543-45.
ราชบัณฑิตยสถาน. ศัพท์แพทยศาสตร์อังกฤษ-ไทย ไทย-อังกฤษ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, 2546.
วิทย์ เทียงบุรณธรรม. พจนานุกรมยาและยาใหม่ในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : รวมสาส์น, 2541.
วิทย์ เทียงบุรณธรรม. พจนานุกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์. กรุงเทพมหานคร : รวมสาส์น, 2531.
สภาเภสัชกรรม. คณะทำงานจัดทำศัพท์เภสัชศาสตร์. ศัพท์เภสัชศาสตร์ พ.ศ. 2546. กรุงเทพมหานคร : แสงเทียนการพิมพ์, 2546.
สุธี เวศวะกายนนท์. ศัพท์เภสัชกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาเภสัชกรรม คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

3. รายการออนไลน์ (OPAC) ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนสาขาเภสัชศาสตร์ จำนวน 12 แห่ง ได้แก่

- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- มหาวิทยาลัยมหิดล
- มหาวิทยาลัยนเรศวร
- มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- มหาวิทยาลัยศิลปากร
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- มหาวิทยาลัยรังสิต
- มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ผู้วิจัยใช้เวลาประมาณ 1 ปี 2 เดือน ในการรวบรวมหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ และคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องจากแหล่งสารนิเทศต่าง ๆ ดังกล่าว รวมถึงการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ ได้ คำศัพท์จำนวนทั้งสิ้น 3,010 คำ ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้นำคำศัพท์ทั้งหมดมาคัดเลือกให้ครอบคลุมเนื้อหาสาขาเภสัชศาสตร์ครบทั้ง 5 กลุ่มสาขา ได้แก่ สาขาเภสัชกรรม ประกอบด้วย เทคโนโลยีเภสัชกรรม เภสัชอุตสาหกรรม เภสัชเคมี สาขาเภสัชกรรมคลินิก ประกอบด้วย เภสัชกรรมคลินิก ยา และ โรค สาขาเภสัชกรรมแผนไทย ประกอบด้วย เภสัชพฤกษศาสตร์ เภสัชเวท เภสัชวินิจจัย และ พฤกษเคมี สาขาเภสัชกรรมสังคม ประกอบด้วย เภสัชกรรมสังคม การบริหารเภสัชกรรม กฎหมายด้านสาธารณสุขและการคุ้มครองผู้บริโภค และสาขาชีวเภสัชศาสตร์ ประกอบด้วย กายวิภาคศาสตร์ สรีรวิทยา ชีวเคมี จุลชีววิทยาที่ใช้ในทางเภสัชศาสตร์ เภสัชวิทยา พิษวิทยา วิทยาภูมิคุ้มกัน และอาหารเคมี และกระจายตามประเภทของหัวเรื่อง ลักษณะทางภาษา และลักษณะการใช้ศัพท์ ได้หัวเรื่องที่คัดเลือกทั้งหมด 125 หัวเรื่อง

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามผู้ใช้ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล สร้างขึ้นเพื่อศึกษาความต้องการหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน (ภาคผนวก ก) ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มอาจารย์ ประกอบด้วยคำถาม 4 ข้อ ได้แก่ ตำแหน่งทางวิชาการ วุฒิการศึกษา ภาควิชาที่สังกัด และประสบการณ์การสอน
2. กลุ่มนักศึกษา ประกอบด้วยคำถาม 3 ข้อ ได้แก่ ระดับการศึกษา ชั้นปี และสาขาวิชา

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการหัวข้อภาษาไทยสาขาสัทศาสตร์ในด้านประเภทของหัวข้อเรื่อง ลักษณะทางภาษา และลักษณะการใช้ศัพท์ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 4 ข้อ เป็นลักษณะแบบเลือกคำตอบ

สำหรับคำถามข้อ 2.1 – 2.3 ได้แก่ ข้อ 2.1 คำถามความต้องการด้านประเภทของหัวข้อเรื่อง (หัวข้อเรื่องใหญ่ และ หัวข้อเรื่องใหญ่ที่มีหัวข้อเรื่องย่อยประกอบ) ข้อ 2.2 คำถามความต้องการด้านลักษณะทางภาษาของหัวข้อเรื่อง (คำนามเดี่ยว คำนามผสม วลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม และคำนามที่มีการสลับที่คำ) และข้อ 2.3 คำถามความต้องการด้านลักษณะการใช้ศัพท์ (ศัพท์ควบคุม ศัพท์อิสระ และคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ) คำถามทั้ง 3 ข้อประกอบด้วยชุดหัวข้อเรื่อง 10 ชุดเช่นเดียวกัน เพื่อให้ครอบคลุมหัวข้อเรื่องทั้ง 5 กลุ่มสาขาวิชาของสาขาสัทศาสตร์ได้ครบถ้วน และในแต่ละข้อยังจัดเรียงลำดับชุดหัวข้อเรื่องตามสาขาวิชาของสาขาสัทศาสตร์ไว้เช่นเดียวกัน ดังนี้

- ชุดหัวข้อเรื่องที่ 1-2 เป็นหัวข้อเรื่องสาขาสัทสัทกรรม
- ชุดหัวข้อเรื่องที่ 3-4 เป็นหัวข้อเรื่องสาขาสัทสัทกรรมคลินิก
- ชุดหัวข้อเรื่องที่ 5-6 เป็นหัวข้อเรื่องสาขาสัทสัทกรรมแผนไทย
- ชุดหัวข้อเรื่องที่ 7-8 เป็นหัวข้อเรื่องสาขาสัทสัทกรรมสังคม
- ชุดหัวข้อเรื่องที่ 9-10 เป็นหัวข้อเรื่องสาขาชีวสาขาสัทศาสตร์

ในการพิจารณาคัดเลือกหัวข้อเรื่องตามลักษณะการใช้ศัพท์ ได้แก่ ศัพท์ควบคุม และศัพท์อิสระ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้ ศัพท์ควบคุม เป็นศัพท์ที่ปรากฏในคู่มือการกำหนดหัวข้อภาษาไทย หนังสืออ้างอิง และรายการออนไลน์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนสาขาสัทศาสตร์ 12 แห่ง ส่วนคำที่ระบุว่าเป็นศัพท์อิสระเป็นคำที่นำมาจากรายการโยงคำที่ไม่ใช่เป็นหัวข้อเรื่องจากแหล่งสารนิเทศ 3 แหล่งดังกล่าวข้างต้น รวมถึงคำศัพท์ที่ปรากฏในเอกสาร ตำรา และบทความสาขาสัทศาสตร์

สำหรับคำถามข้อ 2.4 ซึ่งเป็นคำถามเพื่อศึกษาความต้องการหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาสัทศาสตร์ในภาพรวมทั้งในด้านประเภทของหัวข้อเรื่อง ลักษณะทางภาษา และลักษณะการใช้ศัพท์ ประกอบด้วยชุดหัวข้อเรื่อง 5 ชุด ในแต่ละชุดบรรจุหัวข้อเรื่องทุกลักษณะดังกล่าวและจัดเรียงตามลำดับเช่นเดียวกัน ดังนี้

หัวข้อเรื่องใหญ่ที่มีลักษณะค่านามเดี่ยว
 หัวข้อเรื่องใหญ่ที่มีหัวข้อเรื่องย่อยประกอบ
 หัวข้อเรื่องที่มีลักษณะค่านามผสม
 หัวข้อเรื่องที่มีลักษณะเป็นวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรืออนุพบทเชื่อม
 หัวข้อเรื่องที่มีการสลับที่คำ
 ศัพท์อิสระ
 คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ

นอกจากนั้น ในแต่ละชุดหัวข้อเรื่องยังกระจายหัวข้อเรื่องตามสาขาวิชาของภาษาศาสตร์ ดังนี้

ชุดหัวข้อเรื่องที่ 1 เป็นหัวข้อเรื่องสาขาสัทสัทวิทยา
 ชุดหัวข้อเรื่องที่ 2 เป็นหัวข้อเรื่องสาขาสัทสัทวิทยาคลินิก
 ชุดหัวข้อเรื่องที่ 3 เป็นหัวข้อเรื่องสาขาสัทสัทวิทยาแผนไทย
 ชุดหัวข้อเรื่องที่ 4 เป็นหัวข้อเรื่องสาขาสัทสัทวิทยาสังคม
 ชุดหัวข้อเรื่องที่ 5 เป็นหัวข้อเรื่องสาขาชีวภาษาศาสตร์

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาในการใช้หัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาสัทศาสตร์ และข้อเสนอแนะ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ปัญหาในการใช้หัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาสัทศาสตร์ในการสืบค้นสารสนเทศ วิธีการแก้ปัญหาเมื่อประสบปัญหาในการสืบค้นสารสนเทศ และข้อเสนอแนะในการกำหนดหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาสัทศาสตร์

สำหรับคำถามปัญหาในการใช้หัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาสัทศาสตร์ในการสืบค้นสารสนเทศ มีลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งกำหนดระดับค่าปัญหาไว้ 5 ระดับ คือ

ระดับ 5 หมายถึง ประสบปัญหาระดับ มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ประสบปัญหาระดับ มาก

ระดับ 3 หมายถึง ประสบปัญหาระดับ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ประสบปัญหาระดับ น้อย

ระดับ 1 หมายถึง ประสบปัญหาระดับ น้อยที่สุด

ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าไม่เป็นปัญหาจะไม่นำมาคิดค่าคะแนน

คำถามเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาเมื่อประสบปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศภาษาไทยสาขา
เภสัชศาสตร์ด้วยหัวเรื่อง เป็นคำถามแบบเลือกคำตอบ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบได้
มากกว่า 1 ข้อ

ส่วนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการกำหนดหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ เป็น
คำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อปรับปรุงการกำหนดหัวเรื่อง
ภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ของห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

การทดสอบเครื่องมือวิจัย

ในการทดสอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทดสอบกับอาจารย์คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย จำนวน 4 คน นักศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา คณะเภสัชศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 18 คน จำแนกเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี
จำนวน 12 คน นักศึกษาระดับปริญญาโทจำนวน 4 คน และนักศึกษาระดับปริญญาเอกจำนวน 2
คน รวมทั้งสิ้น 22 คน ผลปรากฏว่าไม่พบข้อบกพร่องใด ๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 445 คน โดย
ใช้วิธีการสำหรับแต่ละกลุ่ม ดังนี้

1. อาจารย์

แบบสอบถามสำหรับอาจารย์จำนวน 74 ชุด ผู้วิจัยได้นำส่งหัวหน้าภาควิชาทุกภาค
วิชาของคณะเภสัชศาสตร์ด้วยตนเอง และขอความร่วมมือจากเลขานุการภาควิชาในการติดตาม
และรวบรวมแบบสอบถามกลับคืน

2. นักศึกษาระดับปริญญาตรี

แบบสอบถามสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 273 ชุด ผู้วิจัยได้กระจายตามชั้นปีของนักศึกษา 5 ชั้นปีในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน

ในการแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ขออนุญาตอาจารย์ประจำวิชาเพื่อแจกแบบสอบถามให้นักศึกษา และขอความร่วมมือหัวหน้าชั้นปีในการรวบรวมแบบสอบถามส่งกลับคืน

3. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

แบบสอบถามสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจำนวน 98 ชุด จำแนกเป็นระดับปริญญาโท จำนวน 67 ชุด และระดับปริญญาเอกจำนวน 31 ชุด ผู้วิจัยได้กระจายตามสาขาวิชาของนักศึกษาในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน

ในการแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้นักศึกษาด้วยตนเองในห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ และห้องพักนักศึกษามหาบัณฑิต และขอความร่วมมือให้นักศึกษานำส่งแบบสอบถามคืนที่ห้องสมุด

ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 25 พฤศจิกายน-29 ธันวาคม 2549 โดยในการแจกครั้งแรกกำหนดให้ส่งแบบสอบถามกลับคืนภายในวันที่ 15 ธันวาคม เมื่อครบกำหนดปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 350 ชุด คิดเป็นร้อยละ 78.65 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด ผู้วิจัยได้ติดตามทวงถามครั้งที่ 2 และเมื่อครบกำหนดได้รับแบบสอบถามเพิ่มเติมอีก 21 ชุด รวมเป็นแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนจำนวนทั้งสิ้น 371 ชุด คิดเป็นร้อยละ 83.37 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด จำแนกเป็นแบบสอบถามของอาจารย์จำนวน 63 ชุด นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 211 ชุด นักศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 67 ชุด และนักศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 30 ชุด แบบสอบถามทุกชุดเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามผู้ใช้ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 371 ชุด ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์สำหรับไมโคร

คอมพิวเตอร์ (Statistical Packages for the Social Science / Personal Computer Plus-SPSS/PC+) โดยวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 สถิติภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ความต้องการหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขานิติศาสตร์ และข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 วิธีการแก้ปัญหาเมื่อประสบปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศภาษาไทยสาขานิติศาสตร์ ด้วยหัวข้อเรื่อง วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 ปัญหาการใช้หัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขานิติศาสตร์ในการสืบค้นสารนิเทศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สำหรับค่าเฉลี่ยของระดับปัญหา ได้กำหนดเป็น 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

- 4.51- 5.00 หมายถึง ประสบปัญหาระดับ มากที่สุด
- 3.51- 4.50 หมายถึง ประสบปัญหาระดับ มาก
- 2.51- 3.50 หมายถึง ประสบปัญหาระดับ ปานกลาง
- 1.51- 2.50 หมายถึง ประสบปัญหาระดับ น้อย
- 1.00- 1.50 หมายถึง ประสบปัญหาระดับ น้อยที่สุด

3. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อ 5 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการกำหนดหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขานิติศาสตร์ของห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ของคำตอบ

การนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอโดยการพรรณนาความประกอบตารางในบทที่ 4 และการสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ นำเสนอในบทที่ 5

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการสอบถามผู้ใช้ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เกี่ยวกับความต้องการหัวข้อภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ในด้านประเภทของหัวเรื่อง ลักษณะทางภาษาลักษณะการใช้ศัพท์ และปัญหาในการใช้หัวข้อภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ในการสืบค้นสารนิเทศ ผลการศึกษาได้นำมาวิเคราะห์และนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

- 1.1 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
- 1.2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ตารางที่ 2)
 - 1.2.1 อาจารย์ (ตารางที่ 3-6)
 - 1.2.2 นักศึกษา (ตารางที่ 7-8)

ตอนที่ 2 ความต้องการหัวข้อภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ ได้แก่

- 2.1 ความต้องการในด้านประเภทของหัวเรื่อง (ตารางที่ 9-11)
- 2.2 ความต้องการในด้านลักษณะการใช้ภาษา (ตารางที่ 12-14)
- 2.3 ความต้องการในด้านลักษณะการใช้ศัพท์ (ตารางที่ 15-17)
- 2.4 ความต้องการหัวข้อเรื่องในภาพรวม (ตารางที่ 18-20)

ตอนที่ 3 ปัญหาในการใช้หัวข้อภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ในการสืบค้นสารนิเทศ และข้อเสนอแนะ ได้แก่

- 3.1 ปัญหาในการใช้หัวข้อภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ในการสืบค้นสารนิเทศ (ตารางที่ 21)
- 3.2 วิธีการแก้ปัญหาเมื่อประสบปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ด้วยหัวเรื่อง (ตารางที่ 22)
- 3.3 ข้อเสนอแนะในการกำหนดหัวเรื่อง

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ประกอบด้วยจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น สถานภาพของอาจารย์ และ สถานภาพของนักศึกษา (ตารางที่ 2-8) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังนี้

1.1 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการส่งแบบสอบถามไปยังผู้ใช้ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 445 ชุด ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืนและสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้จำนวน 371 ชุด คิดเป็นร้อยละ 83.37 ของแบบสอบถามที่ส่งออกไปทั้งหมด ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษา จำนวน 308 คน (83.02%) และเป็นอาจารย์จำนวน 63 คน (16.98%) สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักศึกษา พบว่าส่วนใหญ่จำนวน 211 คน (56.87%) เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี และจำนวน 97 คน (26.15%) เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกเป็นนักศึกษาระดับปริญญาโทจำนวน 67 คน (18.06%) และนักศึกษาระดับปริญญาเอกจำนวน 30 คน (8.09%) (ดังรายละเอียดในตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม	ส่ง	ได้รับคืน	
		จำนวน	ร้อยละ
อาจารย์	74	63	16.98
นักศึกษา	371	308	83.02
- ปริญญาตรี	273	211	56.87
- บัณฑิตศึกษา	98	97	26.15
- ปริญญาโท	(67)	(67)	(18.06)
- ปริญญาเอก	(31)	(30)	(8.09)
รวม	445	371	100.00

1.2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกเป็น สถานภาพของอาจารย์ และ สถานภาพของนักศึกษา

1.2.1 อาจารย์ สถานภาพของอาจารย์ ประกอบด้วย ตำแหน่งทางวิชาการ วุฒิ การศึกษา ภาควิชาที่สังกัด และประสบการณ์การสอน ดังนี้

ตำแหน่งทางวิชาการ

จากการสอบถามอาจารย์จำนวน 63 คน ถึงตำแหน่งทางวิชาการ พบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่ จำนวน 37 คน (58.73%) มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์ รองลงมา จำนวน 16 คน (25.40%) มีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ และน้อยที่สุด จำนวน 2 คน (3.18%) มีตำแหน่งศาสตราจารย์ (ดังรายละเอียดในตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์

ตำแหน่งทางวิชาการ	จำนวน	
	N=63	ร้อยละ
ศาสตราจารย์	2	3.18
รองศาสตราจารย์	37	58.73
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	16	25.40
อาจารย์	8	12.69

วุฒิการศึกษา

อาจารย์ส่วนใหญ่ จำนวน 43 คน (68.25%) มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก รองลงมา จำนวน 18 คน (28.57%) มีวุฒิการศึกษาปริญญาโท และน้อยที่สุด จำนวน 2 คน (3.18%) มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี (ดังรายละเอียดในตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 วุฒิการศึกษาของอาจารย์

วุฒิการศึกษา	จำนวน	
	N=63	ร้อยละ
ปริญญาเอก	43	68.25
ปริญญาโท	18	28.57
ปริญญาตรี	2	3.18

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชาที่สังกัด

จากภาควิชาที่อาจารย์สังกัดจำนวน 10 ภาควิชา พบว่าอาจารย์จำนวนมากที่สุด 14 คน (22.22%) สังกัดภาควิชาเภสัชกรรม รองลงมา จำนวน 9 คน (14.28%) สังกัดภาควิชาเภสัชวิทยา จำนวน 6 คนเท่ากัน (9.52%) สังกัดภาควิชาเภสัชเคมีและภาควิชาสรีรวิทยา และน้อยที่สุด จำนวน 4 คนเท่ากัน (6.35%) สังกัดภาควิชาชีวเคมีและภาควิชาอาหารเคมี (ดังรายละเอียดในตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ภาควิชาที่อาจารย์สังกัด

ภาควิชา	จำนวน	
	N=63	ร้อยละ
เภสัชกรรม	14	22.22
เภสัชอุตสาหกรรม	5	7.94
เภสัชเคมี	6	9.52
เภสัชวิทยา	9	14.28
เภสัชพฤกษศาสตร์	5	7.94
เภสัชวินิจฉัย	5	7.94
สรีรวิทยา	6	9.52
จุลชีววิทยา	5	7.94
ชีวเคมี	4	6.35
อาหารเคมี	4	6.35

ประสบการณ์การสอน

อาจารย์จำนวนมากที่สุด 19 คน (30.16%) มีประสบการณ์การสอน 26-30 ปี รองลงมา จำนวน 17 คน (26.98%) มีประสบการณ์การสอน 31 ปีขึ้นไป และน้อยที่สุด จำนวน 4 คน (6.35%) มีประสบการณ์การสอน 11-15 ปี (ดังรายละเอียดในตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ประสบการณ์การสอนของอาจารย์

ระยะเวลา	จำนวน	
	N=63	ร้อยละ
1-5 ปี	7	11.11
6-10 ปี	5	7.94
11-15 ปี	4	6.35
16-20 ปี	6	9.52
21-25 ปี	5	7.94
26-30 ปี	19	30.16
31 ปีขึ้นไป	17	26.98

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2.2 นักศึกษา สถานภาพของนักศึกษาประกอบด้วย ชั้นปีที่ศึกษา และ สาขาวิชา

ชั้นปีที่ศึกษา

จากการสอบถามผู้ใช้ห้องสมุดประเภทนักศึกษาจำนวน 308 คนถึงชั้นปีที่ศึกษา พบว่า ในกลุ่มนักศึกษาศรีปริญาตรีจำนวน 211 คน นักศึกษาแต่ละชั้นปีมีจำนวนใกล้เคียงกันตั้งแต่ 40-44 คน โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 5 มีจำนวนมากที่สุด 44 คน (20.86%) และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีจำนวนน้อยที่สุด 40 คน (18.96%)

ส่วนกลุ่มนักศึกษามัธยมศึกษาจำนวน 97 คน จำแนกเป็นนักศึกษาระดับปริญาโทจำนวน 67 คน และนักศึกษาศรีปริญาเอกจำนวน 30 คน พบว่าในกลุ่มนักศึกษาศรีปริญาโท นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีจำนวนมากที่สุด 24 คน (35.82%) รองลงมาคือ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 18 คน (26.87%) และน้อยที่สุดคือนักศึกษาชั้นปีที่ 5 จำนวน 1 คน (1.49%)

ส่วนนักศึกษาระดับปริญาเอก พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีจำนวนมากที่สุด 9 คน (30.00%) รองลงมาคือ ชั้นปีที่ 5 จำนวน 8 คน (26.67%) และน้อยที่สุด จำนวน 2 คน (6.67%) เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 (ดังรายละเอียดในตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ชั้นปีที่ศึกษา

ชั้นปี	ระดับการศึกษา (N=308)		ปริญาตรี		ปริญาโท		ปริญาเอก	
	N=211	ร้อยละ	N=67	ร้อยละ	N=30	ร้อยละ		
ชั้นปีที่ 1	42	19.90	18	26.87	6	20.00		
ชั้นปีที่ 2	42	19.90	24	35.82	5	16.66		
ชั้นปีที่ 3	43	20.38	14	20.90	9	30.00		
ชั้นปีที่ 4	40	18.96	10	14.92	2	6.67		
ชั้นปีที่ 5	44	20.86	1	1.49	8	26.67		

สาขาวิชา

ในการสอบถามสาขาวิชาของนักศึกษา ได้สอบถามเฉพาะนักศึกษาปริญญาโท และนักศึกษาปริญญาเอก เนื่องจากนักศึกษาระดับปริญญาตรีไม่มีการแยกสาขาวิชา

สำหรับสาขาวิชาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจำนวน 97 คน พบว่า จำนวนมากที่สุด 20 คน (20.62%) สังกัดสาขาวิชาเภสัชการ รองลงมา จำนวน 16 คน (16.49%) สังกัดสาขาวิชาบริหารเภสัชกิจ และน้อยที่สุด จำนวน 2 คน (2.06%) สังกัดสาขาวิชาชีวเคมี

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับปริญญาโท ซึ่งประกอบด้วย 10 สาขาวิชา นักศึกษาจำนวนมากที่สุด 13 คน (19.40%) สังกัดสาขาวิชาบริหารเภสัชกิจ รองลงมา จำนวน 11 คน (16.42%) สังกัดสาขาวิชาเภสัชการ และน้อยที่สุด จำนวน 2 คน (2.98%) สังกัดสาขาวิชาชีวเคมี ส่วนระดับปริญญาเอก ซึ่งประกอบด้วย 5 สาขาวิชา พบว่านักศึกษาจำนวนมากที่สุด 9 คน (30.00%) สังกัดสาขาวิชาเภสัชการ รองลงมา จำนวน 8 คน (26.67%) สังกัดสาขาเภสัชศาสตร์ชีวภาพ และจำนวนน้อยที่สุด 3 คน (10.00%) สังกัดสาขาบริหารเภสัชกิจ (ดังรายละเอียดในตารางที่ 8)

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	ระดับการศึกษา	ปริญญาโท		ปริญญาเอก		รวม	
		N=67	ร้อยละ	N=30	ร้อยละ	N=97	ร้อยละ
ชีวเคมี		2	2.98			2	2.06
เภสัชการ		11	16.42	9	30.00	20	20.62
เภสัชวินิจฉัย		4	5.97			4	4.12
จุลชีววิทยา		8	11.94			8	8.25
เภสัชวิทยา		5	7.46			5	5.16
เภสัชกรรมคลินิก		10	14.93			10	10.31
สรีรวิทยา		3	4.48			3	3.09
เภสัชเคมี		7	10.45			7	7.22
พิษวิทยา		4	5.97			4	4.12
บริหารเภสัชกิจ		13	19.40	3	10.00	16	16.49
เภสัชศาสตร์ชีวภาพ				8	26.67	8	8.25
เภสัชเคมีและพิษวิทยา				6	20.00	6	6.19
วิทยาการพิษเภสัชภัณฑ์				4	13.33	4	4.12

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ความต้องการหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ครอบคลุมความต้องการในด้านประเภทของหัวเรื่อง ลักษณะการใช้ภาษา และลักษณะการใช้ศัพท์ของหัวเรื่อง (ตารางที่ 9-20)

การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการหัวเรื่องแต่ละลักษณะดังกล่าว ประกอบด้วย ตาราง 3 ตารางเช่นเดียวกัน คือ 1) ตารางแสดงคำตอบของชุดหัวเรื่องแต่ละชุด และจำนวนรวมของชุดหัวเรื่องทั้งหมด 2) ตารางแสดงความต้องการหัวเรื่องจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ และ 3) ตารางแสดงรายละเอียดของชุดหัวเรื่องแต่ละชุด

ในการอ่านตาราง จำนวนรวมของชุดหัวเรื่องจะนำเสนอเป็น "คำตอบ" ส่วนจำนวนผู้ตอบในแต่ละชุดหัวเรื่องทั้งหมดจะนำเสนอเป็น "คน"

2.1 ความต้องการในด้านประเภทของหัวเรื่อง

จากการสอบถามผู้ใช้ห้องสมุดจำนวน 371 คน เกี่ยวกับความต้องการหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ในด้านประเภทของหัวเรื่อง ซึ่งประกอบด้วยชุดหัวเรื่องจำนวน 10 ชุด แต่ละชุดบรรจุตัวอย่างหัวเรื่องที่เป็นหัวเรื่องใหญ่ หัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ และคำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม ผลการวิจัยโดยรวมของทั้ง 10 ชุดหัวเรื่อง พบว่าผู้ตอบส่วนใหญ่ จำนวน 2,474 คำตอบ (66.69%) ต้องการหัวเรื่องใหญ่ และส่วนน้อย จำนวน 1,188 คำตอบ (32.02%) ต้องการหัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ ส่วนคำที่ผู้ใช้เห็นว่ายังไม่เหมาะสมมีจำนวน 48 คำตอบ (1.29%)

เมื่อจำแนกคำตอบของชุดหัวเรื่องแต่ละชุด พบว่าปรากฏผลตรงกันทุกชุดหัวเรื่อง คือ ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่ต้องการหัวเรื่องใหญ่ โดยมีผู้ตอบในแต่ละชุดหัวเรื่องจำนวนตั้งแต่ 207-281 คน (55.80 - 75.74%) และส่วนน้อยต้องการหัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ โดยมีจำนวนผู้ตอบตั้งแต่ 88-162 คน (23.72 - 43.66%)

เมื่อเปรียบเทียบอัตราส่วนของผู้ตอบระหว่างหัวเรื่องใหญ่ และ หัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบในชุดหัวเรื่องแต่ละชุด ผลปรากฏดังนี้

ชุดหัวเรื่องที่ 1 และ ชุดหัวเรื่องที่ 2 ซึ่งเป็นตัวแทนหัวเรื่องสาขาสังคมศาสตร์ อัตราส่วนของผู้ตอบหัวเรื่องใหญ่ : หัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ คือ 68.73 : 30.19% และ 65.77 : 31.00% ตามลำดับ

ชุดหัวเรื่องที่ 3 และ ชุดหัวเรื่องที่ 4 ซึ่งเป็นตัวแทนหัวเรื่องสาขาสังคมศาสตร์คลินิก อัตราส่วนของผู้ตอบคือ 69.54 : 28.84% และ 64.15 : 35.04% ตามลำดับ

ชุดหัวเรื่องที่ 5 และ ชุดหัวเรื่องที่ 6 ซึ่งเป็นตัวแทนหัวเรื่องสาขาสังคมศาสตร์แผนไทย อัตราส่วนของผู้ตอบคือ 64.42 : 34.77% และ 75.20 : 23.72% ตามลำดับ

ชุดหัวเรื่องที่ 7 และ ชุดหัวเรื่องที่ 8 ซึ่งเป็นตัวแทนหัวเรื่องสาขาสังคมศาสตร์สังคม อัตราส่วนของผู้ตอบคือ 55.80 : 43.66% และ 75.74 : 23.72% ตามลำดับ

ชุดหัวเรื่องที่ 9 และ ชุดหัวเรื่องที่ 10 ซึ่งเป็นตัวแทนหัวเรื่องสาขาวิชาเภสัชศาสตร์ อัตราส่วนของผู้ตอบคือ 68.73 : 28.84% และ 58.76 : 40.43% (ดังรายละเอียดในตารางที่ 9)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 ความต้องการในด้านประเภทของหัวเรื่อง

ประเภท \ หัวเรื่อง	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 5	ชุดที่ 6	ชุดที่ 7	ชุดที่ 8	ชุดที่ 9	ชุดที่ 10	รวม
หัวเรื่องใหญ่	255 (68.73)	244 (65.77)	258 (69.54)	238 (64.15)	239 (64.42)	279 (75.20)	207 (55.80)	281 (75.74)	255 (68.73)	218 (58.76)	2,474 (66.69)
หัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ	112 (30.19)	115 (31.00)	107 (28.84)	130 (35.04)	129 (34.77)	88 (23.72)	162 (43.66)	88 (23.72)	107 (28.84)	150 (40.43)	1,188 (32.02)
คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม	4 (1.08)	12 (3.23)	6 (1.62)	3 (0.81)	3 (0.81)	4 (1.08)	2 (0.54)	2 (0.54)	9 (2.43)	3 (0.81)	48 (1.29)
รวม	371 (100.00)	371 (100.00)	371 (100.00)	371 (100.00)	371 (100.00)	371 (100.00)	371 (100.00)	371 (100.00)	371 (100.00)	371 (100.00)	3,710 (100.00)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อจำแนกความต้องการประเภทของหัวเรื่องตามสถานภาพของผู้ตอบ โดยพิจารณาจากคำตอบโดยรวมของทั้ง 10 ชุดหัวเรื่อง ผลการวิจัยพบว่า คำตอบของทั้งอาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ จำนวน 419 คำตอบ (66.51%) และ 2,055 คำตอบ (66.72%) ตามลำดับ ต้องการหัวเรื่องใหญ่ และส่วนน้อย จำนวน 202 คำตอบ (32.06%) และ 986 คำตอบ (32.01%) ตามลำดับ ต้องการหัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ

เมื่อเปรียบเทียบคำตอบของนักศึกษาปริญญาตรีและนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่าปรากฏผลสอดคล้องกันคือส่วนใหญ่ จำนวน 1,444 คำตอบ (68.43%) และ 611 คำตอบ (62.99%) ตามลำดับ ต้องการหัวเรื่องใหญ่ และส่วนน้อย จำนวน 650 คำตอบ (30.81%) และ 336 คำตอบ (34.64%) ตามลำดับ ต้องการหัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ (ดังรายละเอียดในตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 ความต้องการในด้านประเภทของหัวเรื่องจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ

ประเภทของหัวเรื่อง	อาจารย์	นักศึกษา		
		ปริญญาตรี	บัณฑิตศึกษา	รวม
หัวเรื่องใหญ่ (N=2,474)	419	1,444	611	2,055
	(66.51)	(68.43)	(62.99)	(66.72)
หัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ (N=1,188)	202	650	336	986
	(32.06)	(30.81)	(34.64)	(32.01)
คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=48)	9	16	23	39
	(1.43)	(0.76)	(2.37)	(1.27)
รวม (3,710)	630	2,110	970	3,080

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อพิจารณารายละเอียดความต้องการประเภทหัวเรื่องจากชุดหัวเรื่อง จำนวน 10 ชุด จำแนกตามสถานภาพของผู้ใช้ห้องสมุด พบว่า คำตอบของทั้งอาจารย์และนักศึกษามีลักษณะสอดคล้องกันในหัวเรื่องทุกชุด คือ ส่วนใหญ่ต้องการหัวเรื่องใหญ่ โดยกลุ่มอาจารย์มีผู้ตอบในแต่ละชุด จำนวนตั้งแต่ 33 - 56 คน (52.38 - 88.89%) และกลุ่มนักศึกษามีจำนวนตั้งแต่ 169 - 232 คน (54.87 - 75.33%)

เมื่อเปรียบเทียบคำตอบของนักศึกษานิเทศศาสตร์และนักศึกษามัธยมศึกษา พบว่า สอดคล้องกันในหัวเรื่องทุกชุดคือ ส่วนใหญ่ต้องการหัวเรื่องใหญ่

สำหรับผู้ที่ใช้คำตอบว่าคำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม พบว่ามีจำนวนผู้ตอบในแต่ละชุดหัวเรื่อง จำนวนตั้งแต่ 2-12 คน ผู้ตอบได้เสนอแนะคำให้ใช้จำนวนทั้งสิ้น 37 คำ เมื่อนำคำที่เสนอแนะทั้งหมดมาวิเคราะห์ตามประเภทของหัวเรื่อง คือ หัวเรื่องใหญ่ และ หัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ พบว่าคำที่เสนอแนะจำนวนมากที่สุด 21 คำ เป็นหัวเรื่องใหญ่ และจำนวน 16 คำ เป็นหัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ (ดังรายละเอียดในตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 ความต้องการในด้านประเภทของหัวเรื่องจำแนกตามชุดหัวเรื่อง

ชุดหัวเรื่อง	อาจารย์	นักศึกษา			คำที่เสนอให้ใช้
	(N=63)	ปริญญา	บัณฑิต	รวม (N=308)	
		ตรี (N=211)	ศึกษา (N=97)		
ชุดหัวเรื่องที่ 1 (N=371)					
1. สารก่อกออิ้มลชัน (N=255)	37 (58.73)	157 (74.41)	61 (62.89)	218 (70.78)	• สารช่วยอิ้มลชัน (1) • สารช่วยทางเภสัชกรรม-อิ้มลชันไฟเอช (1)
2. อิ้มลชัน -- สารก่อกอ (N=112)	24 (38.10)	53 (25.12)	35 (36.08)	88 (28.57)	• สารเตรียมอิ้มลชัน (1)
3. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=4)	2 (3.18)	1 (0.47)	1 (1.03)	2 (0.65)	• อิ้มลชัน (1)

ตารางที่ 11 ความต้องการหัวข้อเรื่องในด้านประเภทของหัวข้อเรื่องจำแนกตามชุดหัวข้อเรื่อง (ต่อ)

ชุดหัวเรื่อง	อาจารย์	นักศึกษา			คำที่เสนอให้ใช้
	(N=63)	ปริญญาตรี	บัณฑิตศึกษา	รวม	
	(N=211)	(N=97)	(N=308)		
ชุดหัวเรื่องที่ 2 (N=371)					
1. การปลูกยา (N=244)	40 (63.49)	143 (67.77)	61 (62.89)	204 (66.23)	• การเตรียมยา (3) • ยา – การเตรียม (1)
2. ยา – การปลูก (N=115)	21 (33.33)	64 (30.33)	30 (30.92)	94 (30.52)	• การตั้งตำรับ (2) • การตั้งตำรับยา (1)
3. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=12)	2 (3.18)	4 (1.90)	6 (6.19)	10 (3.25)	• ยา – การปลูกยา (1) • ปลูกยา (2) • การผสมยา (1) • ระบบนำส่งยา (1)
ชุดหัวเรื่องที่ 3 (N=371)					
1. สารต้านฮิสตามีน (N=258)	43 (68.25)	149 (70.62)	66 (68.04)	215 (69.81)	• ยาด้านฮิสตามีน (1) • ฮิสตามีน—สารต้าน (2)
2. ฮิสตามีน -- สารต่อต้าน (N=107)	17 (26.99)	62 (29.38)	28 (28.87)	90 (29.22)	• ฮิสตามีน (1) • แอนติฮิสตามีน (2)
3. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=6)	3 (4.76)	-	3 (3.09)	3 (0.97)	
ชุดหัวเรื่องที่ 4 (N=371)					
1. ยารักษาวัณโรค (N=238)	43 (68.25)	137 (64.93)	58 (59.80)	195 (63.31)	• ยา – วัณโรค (1) • ยาวัณโรค (2)
2. วัณโรค – ยา (N=130)	20 (31.75)	73 (34.60)	37 (38.14)	110 (35.72)	
3. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=3)	-	1 (0.47)	2 (2.06)	3 (0.97)	

ตารางที่ 11 ความต้องการหัวเรื่องในด้านประเภทของหัวเรื่องจำแนกตามชุดหัวเรื่อง (ต่อ)

ชุดหัวเรื่อง	อาจารย์	นักศึกษา			คำที่เสนอให้ใช้
	(N=63)	ปริญญาตรี	บัณฑิตศึกษา	รวม	
	(N=211)	(N=97)	(N=308)		
ชุดหัวเรื่องที่ 5 (N=371)					
1. ยาสมุนไพร (N=239)	41 (65.08)	143 (67.77)	55 (56.70)	198 (64.29)	• สมุนไพร (1) • ยา – สมุนไพร (1)
2. สมุนไพร – ยา (N=129)	21 (33.33)	68 (32.23)	40 (41.24)	108 (35.06)	• สมุนไพร – ยาสมุนไพร (1)
3. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=3)	1 (1.59)	-	2 (2.06)	2 (0.65)	
ชุดหัวเรื่องที่ 6 (N=371)					
1. ฮอริโมนพืช (N=279)	56 (88.89)	156 (73.93)	67 (69.07)	223 (72.40)	• ฮอริโมนจากพืช (3) • ฮอริโมน – พืช (1)
2. พืช – ฮอริโมน (N=88)	7 (11.11)	51 (24.17)	30 (30.93)	81 (26.30)	
3. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=4)	-	4 (1.90)	-	4 (1.30)	
ชุดหัวเรื่องที่ 7 (N=371)					
1. กฎหมายยา (N=207)	38 (60.32)	113 (53.55)	56 (57.73)	169 (54.87)	• กฎหมาย – ยา (1) • ยา – กฎหมาย (1)
2. ยา -- กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ (N=162)	25 (39.68)	98 (46.45)	39 (40.21)	137 (44.48)	
3. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=2)	-	-	2 (2.06)	2 (0.65)	

ตารางที่ 11 ความต้องการหัวข้อเรื่องในด้านประเภทของหัวข้อเรื่องจำแนกตามชุดหัวข้อเรื่อง (ต่อ)

ชุดหัวเรื่อง	อาจารย์	นักศึกษา			คำที่เสนอให้ใช้
	(N=63)	ปริญญาตรี (N=211)	บัณฑิตศึกษา (N=97)	รวม (N=308)	
ชุดหัวเรื่องที่ 8 (N=371)					
1. สิทธิบัตรยา (N=281)	49 (77.78)	163 (77.25)	69 (71.13)	232 (75.33)	• ททรัพย์สินทางปัญญา-- สิทธิบัตร (1)
2. ยา – สิทธิบัตร (N=88)	13 (20.63)	48 (22.75)	27 (27.84)	75 (24.35)	• สิทธิบัตร – ยา (1)
3. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=2)	1 (1.59)	-	1 (1.03)	1 (0.32)	
ชุดหัวเรื่องที่ 9 (N=371)					
1. เครื่องหมายพันธุกรรม (N=255)	39 (61.90)	152 (72.04)	64 (65.98)	216 (70.13)	• รหัสพันธุกรรม (2) • สัญลักษณ์พันธุกรรม(1)
2. พันธุกรรม -- เครื่องหมาย (N=107)	24 (38.10)	55 (26.07)	28 (28.87)	83 (26.95)	• สิ่งแสดงทางพันธุกรรม (1)
3. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=9)	-	4 (1.89)	5 (5.15)	9 (2.92)	• ยีน (1) • พันธุกรรม (2) • พันธุกรรม—เครื่องหมาย พันธุกรรม (1) • สารพันธุกรรม -- เครื่อง หมาย (1)

ตารางที่ 11 ความต้องการหัวข้อเรื่องในด้านประเภทของหัวข้อเรื่องจำแนกตามชุดหัวข้อเรื่อง (ต่อ)

ชุดหัวเรื่อง	อาจารย์	นักศึกษา			คำที่เสนอให้ใช้
	(N=63)	ปริญญาตรี (N=211)	บัณฑิตศึกษา (N=97)	รวม (N=308)	
ชุดหัวเรื่องที่ 10 (N=371)					
1. การปนเปื้อนในยา (N=218)	33 (52.38)	131 (62.08)	54 (55.67)	185 (60.07)	• สารปนเปื้อนในยา (1) • การปนเปื้อน -- ยา (1)
2. ยา -- การปนเปื้อน (N=150)	30 (47.62)	78 (36.97)	42 (43.30)	120 (38.96)	• ยา - การปนเปื้อนเชื้อ (1)
3. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=3)	- (0.95)	2 (0.95)	1 (1.03)	3 (0.97)	

หมายเหตุ - เลข 1 ที่กำกับหน้าหัวข้อเรื่องของทุกชุดหัวข้อเรื่องคือ หัวข้อเรื่องใหญ่ เลข 2 คือ หัวข้อเรื่องใหญ่
ที่มีหัวข้อเรื่องย่อยประกอบ

- ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บของคำที่เสนอให้ใช้ คือ จำนวนคนตอบ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2 ความต้องการในด้านลักษณะทางภาษาของหัวเรื่อง

จากการสอบถามผู้ใช้องค์สมุดจำนวน 371 คน เกี่ยวกับความต้องการหัวเรื่องภาษาไทยสาขาภาษาศาสตร์ในด้านลักษณะทางภาษาของหัวเรื่อง ซึ่งประกอบด้วยชุดหัวเรื่องจำนวน 10 ชุด แต่ละชุดหัวเรื่องบรรจุตัวอย่างหัวเรื่องที่มีลักษณะทางภาษา 4 แบบ คือ คำนามเดี่ยว คำนามผสม วลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม คำนามที่มีการสลับที่คำ และคำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวมของทั้ง 10 ชุดหัวเรื่อง พบว่าผู้ตอบจำนวนมากที่สุด ต้องการหัวเรื่องที่มีลักษณะเป็นคำนามผสม จำนวน 1,504 คำตอบ (40.54%) รองลงมาคือ วลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม จำนวน 1,146 คำตอบ (30.89%) และน้อยที่สุด จำนวน 339 คำตอบ (9.14%) ต้องการคำนามเดี่ยว ส่วนคำที่ผู้ใช้เห็นว่ายังไม่เหมาะสมมีจำนวน คำตอบ 71 คำตอบ (1.91%)

เมื่อพิจารณาคำตอบของชุดหัวเรื่องแต่ละชุด พบว่าผู้ตอบส่วนใหญ่หรือจำนวนมากที่สุดในชุดหัวเรื่อง 8 ชุด (ชุดหัวเรื่องที่ 1-4, 6-7, 9-10) ต้องการหัวเรื่องที่มีลักษณะเป็นคำนามผสม โดยมีผู้ตอบจำนวนตั้งแต่ 124 - 230 คน (33.42 - 61.99%) ส่วนชุดหัวเรื่องที่ 5 (หัวเรื่องสาขาภาษาศาสตร์กรรมแผนไทย) ผู้ตอบส่วนใหญ่จำนวน 248 คน (66.85%) และ ชุดหัวเรื่องที่ 8 (หัวเรื่องสาขาภาษาศาสตร์กรรมสังคม) ผู้ตอบจำนวนมากที่สุด 141 คน (38.01%) ต้องการหัวเรื่องที่มีลักษณะเป็นวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม

สำหรับคำตอบที่มีผู้ตอบน้อยที่สุดในแต่ละชุดหัวเรื่อง พบว่า ชุดหัวเรื่อง 9 ชุด (ชุดที่ 1-3, 5-10) ผู้ตอบต้องการคำนามเดี่ยว น้อยที่สุด โดยมีผู้ตอบจำนวนตั้งแต่ 9-62 คน (2.43 - 16.71%) ส่วนชุดหัวเรื่องที่ 4 ผู้ตอบจำนวนน้อยที่สุด 32 คน (8.62%) ต้องการคำนามที่มีการสลับที่คำ (ดังรายละเอียดในตารางที่ 12)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 ความต้องการในด้านลักษณะทางภาษาของหัวเรื่อง

ชุดหัวเรื่อง	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	รวม
ลักษณะทางภาษา	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
คำนามเดี่ยว	9	24	62	81	22	20	47	36	28	10	339
	(2.43)	(6.47)	(16.71)	(21.83)	(5.93)	(5.39)	(12.67)	(9.70)	(7.55)	(2.70)	(9.14)
คำนามผสม	230	182	167	202	26	193	124	88	147	145	1,504
	(61.99)	(49.06)	(45.01)	(54.45)	(7.01)	(52.02)	(33.42)	(23.72)	(39.62)	(39.08)	(40.54)
วลีหรือกลุ่มคำที่มีสันธานหรือบุพบท	94	82	69	49	248	103	109	141	119	132	1,146
เชื่อม	(25.34)	(22.10)	(18.60)	(13.21)	(66.85)	(27.76)	(29.38)	(38.01)	(32.07)	(35.58)	(30.89)
คำนามที่มีการสลับที่คำ	31	79	69	32	61	55	85	95	70	73	650
	(8.35)	(21.29)	(18.60)	(8.62)	(16.44)	(14.83)	(22.91)	(25.61)	(18.87)	(19.68)	(17.52)
คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม	7	4	4	7	14	-	6	11	7	11	71
	(1.89)	(1.08)	(1.08)	(1.89)	(3.77)	-	(1.62)	(2.96)	(1.89)	(2.96)	(1.91)
รวม	371	371	371	371	371	371	371	371	371	371	3,710
	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)

เมื่อจำแนกความต้องการลักษณะทางภาษาของหัวเรื่องตามสถานภาพของผู้ตอบ โดยพิจารณาจากคำตอบโดยรวมของทั้ง 10 ชุดหัวเรื่อง ผลการวิจัยพบว่า ทั้งอาจารย์และนักศึกษาจำนวนมากที่สุด 303 คำตอบ (48.09%) และ 1,201 คำตอบ (39.00%) ตามลำดับต้องการคำนามผสม รองลงมา จำนวน 153 คำตอบ (24.29%) และ 993 คำตอบ (32.24%) ตามลำดับ ต้องการหัวเรื่องที่มีลักษณะเป็นวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม และน้อยที่สุด จำนวน 42 คำตอบ (6.67%) และ 297 คำตอบ (9.64%) ตามลำดับ ต้องการคำนามเดี่ยว

เมื่อเปรียบเทียบคำตอบของนักศึกษาระดับปริญญาตรีและนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พบว่าปรากฏผลสอดคล้องกันคือ จำนวนมากที่สุด 804 คำตอบ (38.10%) และ 397 คำตอบ (40.93%) ตามลำดับ ต้องการคำนามผสม รองลงมา จำนวน 727 คำตอบ (34.45%) และ 266 คำตอบ (27.42%) ตามลำดับ ต้องการหัวเรื่องที่มีลักษณะเป็นวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม และน้อยที่สุดจำนวน 212 คำตอบ (10.05%) และ 85 คำตอบ (8.76%) ตามลำดับ ต้องการคำนามเดี่ยว (ดังรายละเอียดในตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 ความต้องการในด้านลักษณะทางภาษาของหัวเรื่องจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ

ลักษณะทางภาษาของหัวเรื่อง	อาจารย์	นักศึกษา		
		ปริญญาตรี	บัณฑิตศึกษา	รวม
คำนามเดี่ยว (N=339)	42 (6.67)	212 (10.05)	85 (8.76)	297 (9.64)
คำนามผสม (N=1,504)	303 (48.09)	804 (38.10)	397 (40.93)	1,201 (39.00)
วลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือ บุพบทเชื่อม (N=1,146)	153 (24.29)	727 (34.45)	266 (27.42)	993 (32.24)
คำนามที่มีการสลับที่คำ (N=650)	111 (17.62)	339 (16.07)	200 (20.62)	539 (17.50)
คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=71)	21 (3.33)	28 (1.33)	22 (2.27)	50 (1.62)
รวม (3,710)	630	2,110	970	3,080

เมื่อพิจารณารายละเอียดความต้องการลักษณะทางภาษาของชุดหัวเรื่อง จำนวน 10 ชุด ตามสถานภาพของผู้ตอบ พบว่าชุดหัวเรื่อง 7 ชุด คำตอบของทั้งอาจารย์และนักศึกษามีปรากฏผล สอดคล้องกัน คือ ส่วนใหญ่หรือจำนวนมากที่สุดต้องการหัวเรื่องที่มีลักษณะเป็นคำนามผสม ได้แก่ ชุดหัวเรื่องที่ 1 และ 2 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรม) อาจารย์ต้องการจำนวน 45 คน (71.42%) และ 34 คน (53.97%) ตามลำดับ และ นักศึกษาต้องการ จำนวน 185 คน (60.07%) และ 148 คน (48.05%) ตามลำดับ

ชุดหัวเรื่องที่ 3 และ 4 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรมคลินิก) อาจารย์ต้องการหัวเรื่องที่เป็น คำนามผสม จำนวน 31 คน (49.21%) และ 45 คน (71.43%) ตามลำดับ และ นักศึกษาต้องการ จำนวน 136 คน (44.16%) และ 157 คน (50.97%) ตามลำดับ

ชุดหัวเรื่องที่ 6 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรมแผนไทย) อาจารย์ต้องการหัวเรื่องที่เป็นคำนาม ผสม จำนวน 43 คน (68.25%) และนักศึกษาดำเนินการ จำนวน 150 คน (48.70%)

ชุดหัวเรื่องที่ 9 และ 10 (หัวเรื่องสาขาชีวเภสัชศาสตร์) อาจารย์ต้องการหัวเรื่องที่เป็น คำนามผสม จำนวน 31 คน (49.21%) และ 28 คน (44.45%) ตามลำดับ และนักศึกษาดำเนินการ จำนวน 116 คน (37.66%) และ 117 คน (37.99%) ตามลำดับ

ส่วนชุดหัวเรื่องอีก 3 ชุด พบว่า ชุดหัวเรื่องที่ 5 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรมแผนไทย) อาจารย์ และนักศึกษาส่วนใหญ่ จำนวน 48 คน (76.19%) และ 200 คน (64.94%) ตามลำดับ ต้องการ หัวเรื่องที่มีลักษณะเป็นวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม ส่วนชุดหัวเรื่องอีก 2 ชุด พบว่าอาจารย์และนักศึกษามีความเห็นแตกต่างกัน ดังนี้

ชุดหัวเรื่องที่ 7 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรมสังคม) อาจารย์ส่วนใหญ่ จำนวน 37 คน (58.73%) ต้องการหัวเรื่องที่เป็นคำนามผสม ในขณะที่นักศึกษาจำนวนมากที่สุด 101 คน (32.79%) ต้องการหัวเรื่องที่เป็นวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม ชุดหัวเรื่องที่ 8 (หัวเรื่องสาขา เภสัชกรรมสังคม) อาจารย์จำนวนมากที่สุด 24 คน (38.10%) ต้องการหัวเรื่องที่เป็นคำนามที่มีการ สลับที่คำ ในขณะที่นักศึกษา จำนวนมากที่สุด 120 คน (38.96%) ต้องการวลีหรือกลุ่มคำที่มี คำสันธานหรือบุพบทเชื่อม

เมื่อเปรียบเทียบคำตอบของนักศึกษาศรีปริญาติและนักศึกษาศรีปริญาติศึกษา พบว่า คำตอบของนักศึกษาทั้งสองกลุ่มปรากฏผลสอดคล้องกัน 7 ชุดหัวเรื่อง โดยชุดหัวเรื่อง 5 ชุด คือ ชุดที่ 1, 2, 3, 4 และ 6 นักศึกษาศรีปริญาติ และ นักศึกษาศรีปริญาติศึกษา ส่วนใหญ่ หรือ จำนวนมากที่สุดต้องการหัวเรื่องที่เป็นคำนามผสม และชุดหัวเรื่อง 5 และ 8 นักศึกษาศรีปริญาติ และนักศึกษาศรีปริญาติศึกษาส่วนใหญ่ หรือ จำนวนมากที่สุดต้องการหัวเรื่องที่เป็นวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม

ส่วนชุดหัวเรื่องอีก 3 ชุด พบว่า นักศึกษาศรีปริญาติและนักศึกษาศรีปริญาติศึกษาจำนวนมากที่สุดมีความต้องการแตกต่างกัน โดยที่ ชุดหัวเรื่องที่ 7 และ 10 พบว่า นักศึกษาศรีปริญาติ จำนวนมากที่สุด 81 คน (38.39%) เท่ากัน ต้องการหัวเรื่องที่เป็นวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม ในขณะที่นักศึกษาศรีปริญาติศึกษา จำนวนมากที่สุด 38 คน (39.17%) และ 37 คน (38.15%) ตามลำดับ ต้องการหัวเรื่องที่เป็นคำนามผสม ส่วนชุดหัวเรื่องที่ 9 พบว่านักศึกษาศรีปริญาติ จำนวนมากที่สุด 89 คน (42.18%) ต้องการหัวเรื่องที่เป็นคำนามผสม ในขณะที่นักศึกษาศรีปริญาติศึกษา จำนวนมากที่สุด 38 คน (39.18%) ต้องการหัวเรื่องที่เป็นวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม

สำหรับผู้ที่ใช้ที่ตอบว่าคำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม พบว่ามีจำนวนผู้ตอบในชุดหัวเรื่องแต่ละชุด จำนวนตั้งแต่ 4-14 คน ผู้ตอบได้เสนอแนะคำให้ใช้จำนวนทั้งสิ้น 41 คำ เมื่อนำคำทั้งหมดมาวิเคราะห์ตามลักษณะทางภาษาของหัวเรื่อง คือ คำนามเดี่ยว คำนามผสม วลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม และคำนามที่มีการสลับที่คำ พบว่าคำที่เสนอแนะจำนวนมากที่สุด 19 คำเป็นคำนามผสม รองลงมา จำนวน 8 คำเป็นคำนามที่มีการสลับที่คำ จำนวน 5 คำเป็นวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม และน้อยที่สุด 2 คำเป็นคำนามเดี่ยว ส่วนคำอีก 7 คำที่ผู้ให้เสนอแนะพบว่าเป็นหัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ (ดังรายละเอียดในตารางที่ 14)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 ความต้องการในด้านลักษณะทางภาษาของหัวข้อจำแนกตามชุดหัวเรื่อง

ชุดหัวเรื่อง	อาจารย์	นักศึกษา			คำที่เสนอให้ใช้
	(N=63)	ปริญญาตรี (N=211)	บัณฑิตศึกษา (N=97)	รวม (N=308)	
ชุดหัวเรื่องที่ 1 (N=371)					
1. กระสาย (N=9)	2 (3.18)	5 (2.37)	2 (2.06)	7 (2.27)	• น้ำกระสายยา (3) • ยา—กระสาย (1)
2. กระสายยา (N=230)	45 (71.42)	125 (59.24)	60 (61.86)	185 (60.07)	• ยาและน้ำกระสาย (1) • สารนำยา (1)
3. ยาและสารนำยา (N=94)	12 (19.04)	61 (28.91)	21 (21.65)	82 (26.62)	• ยาและกระสายยา (1)
4. ยา, สารนำ (N=31)	2 (3.18)	18 (8.53)	11 (11.34)	29 (9.42)	
5. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=7)	2 (3.18)	2 (0.95)	3 (3.09)	5 (1.62)	
ชุดหัวเรื่องที่ 2 (N=371)					
1. ยา (N=24)	-	16 (7.58)	8 (8.25)	24 (7.79)	• ยา – รูปแบบ (1) • รูปแบบของยา (1)
2. รูปแบบยา (N=182)	34 (53.97)	94 (44.55)	54 (55.67)	148 (48.05)	• รูปแบบผลิตภัณฑ์ยา (1) • ยา, ชนิด (1)
3. ยาและรูปแบบ (N=82)	7 (11.11)	65 (30.81)	10 (10.31)	75 (24.35)	
4. ยา, รูปแบบ (N=79)	22 (34.92)	33 (15.64)	24 (24.74)	57 (18.51)	
5. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=4)	-	3 (1.42)	1 (1.03)	4 (1.30)	

ตารางที่ 14 ความต้องการในด้านลักษณะทางภาษาของหัวเรื่องจำแนกตามชุดหัวเรื่อง (ต่อ)

ชุดหัวเรื่อง	อาจารย์	นักศึกษา			คำที่เสนอให้ใช้
	(N=63)	ปริญญาตรี (N=211)	บัณฑิตศึกษา (N=97)	รวม (N=308)	
ชุดหัวเรื่องที่ 3 (N=371)					
1. ไข้ (N=62)	8 (12.70)	34 (16.11)	20 (20.62)	54 (17.53)	● สารก่อให้เกิดอาการไข้ (1)
2. สารก่อไข้ (N=167)	31 (49.21)	90 (42.66)	46 (47.42)	136 (44.16)	● ไข้ – สารก่อ (2) ● พัยโรเจน (1)
3. ไข้และสารก่อไข้ (N=69)	7 (11.11)	49 (23.22)	13 (13.40)	62 (20.13)	
4. ไข้, สารก่อ (N=69)	16 (25.40)	36 (17.06)	17 (17.53)	53 (17.21)	
5. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=4)	1 (1.58)	2 (0.95)	1 (1.03)	3 (0.97)	
ชุดหัวเรื่องที่ 4 (N=371)					
1. เอดส์ (N=81)	9 (14.29)	49 (23.22)	23 (23.71)	72 (23.38)	● ภูมิคุ้มกันบกพร่อง (4) ● ภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่อง (3)
2. โรคเอดส์ (N=202)	45 (71.43)	100 (47.40)	57 (58.77)	157 (50.97)	
3. ภูมิคุ้มกันและภาวะพร่อง (N=49)	3 (4.76)	41 (19.43)	5 (5.15)	46 (14.94)	
4. เอดส์, โรค (N=32)	4 (6.34)	21 (9.95)	7 (7.22)	28 (9.09)	
5. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=7)	2 (3.18)	-	5 (5.15)	5 (1.62)	

ตารางที่ 14 ความต้องการในด้านลักษณะทางภาษาของหัวเรื่องจำแนกตามชุดหัวเรื่อง (ต่อ)

ชุดหัวเรื่อง	อาจารย์	นักศึกษา			คำที่เสนอให้ใช้
	(N=63)	ปริญญา	บัณฑิต	รวม	
	ตรี	ศึกษา	(N=308)		
		(N=211)	(N=97)		
ชุดหัวเรื่องที่ 5 (N=371)					
1. ชีวพืช (N=22)	1 (1.59)	20 (9.48)	1 (1.03)	21 (6.81)	● พืชพืช (3) ● พืชมีพืช (3)
2. ชีวพืชพืช (N=26)	4 (6.35)	16 (7.58)	6 (6.19)	22 (7.14)	● ชีวพืชของพืช (1) ● ความเป็นพืชของพืช (1)
3. พืชและความเป็นพืช (N=248)	48 (76.19)	134 (63.51)	66 (68.04)	200 (64.94)	● พืชพืชและความเป็น ● พืช (1)
4. พืช, ชีวพืช (N=61)	4 (6.35)	37 (17.54)	20 (20.62)	57 (18.51)	● พืช, พืช (1) ● พืช - พืช (3)
5. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=14)	6 (9.52)	4 (1.89)	4 (4.12)	8 (2.60)	● พืช, ความเป็นพืช (1)
ชุดหัวเรื่องที่ 6 (N=371)					
1. ยาง (N=20)	2 (3.18)	12 (5.69)	6 (6.19)	18 (5.84)	
2. ยางสน (N=193)	43 (68.25)	97 (45.97)	53 (54.64)	150 (48.70)	
3. สนและน้ำยาง (N=103)	10 (15.87)	70 (33.18)	23 (23.71)	93 (30.20)	
4. สน, ยาง (N=55)	8 (12.70)	32 (15.16)	15 (15.46)	47 (15.26)	
5. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม	- -	- -	- -	- -	

ตารางที่ 14 ความต้องการในด้านลักษณะทางภาษาของหัวข้อจำแนกตามชุดหัวเรื่อง (ต่อ)

ชุดหัวเรื่อง	อาจารย์	นักศึกษา			คำที่เสนอให้ใช้
	(N=63)	ปริญญาตรี (N=211)	บัณฑิตศึกษา (N=97)	รวม (N=308)	
ชุดหัวเรื่องที่ 7 (N=371)					
1. เกสัชกรรม (N=47)	5 (7.94)	32 (15.16)	10 (10.31)	42 (13.64)	• บริหารเภสัชกิจ (2) • เกสัชบริหารกิจ (1)
2. การบริหารเภสัชกิจ (N=124)	37 (58.73)	49 (23.22)	38 (39.17)	87 (28.25)	• เกสัชกรรมเทคโนโลยี(1) • เกสัชกรรมคลินิก (1)
3. การบริหารด้านเภสัชกรรม (N=109)	8 (12.70)	81 (38.39)	20 (20.62)	101 (32.79)	• เกสัชกรรมและการบริหาร (1)
4. เกสัชกรรม, การบริหาร (N=85)	9 (14.28)	48 (22.75)	28 (28.87)	76 (24.67)	
5. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=6)	4 (6.35)	1 (0.48)	1 (1.03)	2 (0.65)	
ชุดหัวเรื่องที่ 8 (N=371)					
1. การตลาด (N=36)	10 (15.87)	18 (8.53)	8 (8.25)	26 (8.44)	• การตลาดยา (5) • เกสัชกรรมการตลาด (3)
2. การตลาดเภสัชกรรม (N=88)	5 (7.94)	64 (30.33)	19 (19.59)	83 (26.95)	• เกสัชกรรมและการตลาด (1)
3. ยาและการตลาด (N=141)	21 (33.33)	83 (39.34)	37 (38.14)	120 (38.96)	• การตลาด – ยา (1) • เกสัชกรรม, การตลาด
4. ยา, การตลาด (N=95)	24 (38.10)	40 (18.96)	31 (31.96)	71 (23.05)	(1)
5. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=11)	3 (4.76)	6 (2.84)	2 (2.06)	8 (2.60)	

ตารางที่ 14 ความต้องการในด้านลักษณะทางภาษาของหัวเรื่องจำแนกตามชุดหัวเรื่อง (ต่อ)

ชุดหัวเรื่อง	อาจารย์	นักศึกษา			คำที่เสนอให้ใช้
	(N=63)	ปริญญาตรี (N=211)	บัณฑิตศึกษา (N=97)	รวม (N=308)	
ชุดหัวเรื่องที่ 9 (N=371)					
1. ยืน (N=28)	4 (6.35)	19 (9.01)	5 (5.15)	24 (7.79)	• ยืน, การบำบัด (2) • ยืน, บำบัด (1)
2. ยืนบำบัด (N=147)	31 (49.21)	89 (42.18)	27 (27.84)	116 (37.66)	• ยืน, การรักษา (1) • การบำบัดด้วยยืน (1)
3. การรักษาด้วยยืน (N=119)	19 (30.16)	62 (29.38)	38 (39.18)	100 (32.47)	• ยืน - การรักษา (1) • ยืน, บำบัด (1)
4. ยืน, การรักษา (N=70)	8 (12.70)	38 (18.01)	24 (24.74)	62 (20.13)	
5. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=7)	1 (1.58)	3 (1.42)	3 (3.09)	6 (1.95)	
ชุดหัวเรื่องที่ 10 (N=371)					
1. เส้นใย (N=10)	1 (1.58)	7 (3.32)	2 (2.06)	9 (2.92)	• เส้นใยอาหาร (10) • เส้นใย - อาหาร (1)
2. ใยอาหาร (N=145)	28 (44.45)	80 (37.91)	37 (38.15)	117 (37.99)	
3. อาหารและเส้นใย (N=132)	18 (28.57)	81 (38.39)	33 (34.02)	114 (37.01)	
4. อาหาร, เส้นใย (N=73)	14 (22.22)	36 (17.06)	23 (23.71)	59 (19.16)	
5. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=11)	2 (3.18)	7 (3.32)	2 (2.06)	9 (2.92)	

หมายเหตุ เลข 1 ที่กำกับหน้าหัวเรื่องของทุกชุดหัวเรื่องคือ คำนามเดี่ยว เลข 2 คือ คำนามผสม เลข 3 คือ วลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม เลข 4 คือ คำนามที่มีการสลับที่คำ

2.3 ความต้องการในด้านลักษณะการใช้ศัพท์ของหัวเรื่อง

จากการสอบถามผู้ใช้ห้องสมุดจำนวน 371 คน เกี่ยวกับความต้องการหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ในด้านลักษณะการใช้ศัพท์ของหัวเรื่อง ซึ่งประกอบด้วยชุดหัวเรื่องจำนวน 10 ชุด แต่ละชุดหัวเรื่องบรรจุตัวอย่างหัวเรื่องที่มีลักษณะการใช้ศัพท์ 3 แบบ คือ ศัพท์ควบคุม ศัพท์อิสระ คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ และคำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม ผลการศึกษาโดยรวมของทั้ง 10 ชุดหัวเรื่อง พบว่าผู้ตอบ จำนวนมากที่สุด ต้องการหัวเรื่องที่เป็นศัพท์อิสระ จำนวน 1,499 คำตอบ (40.40%) รองลงมา จำนวน 1,236 คำตอบ (33.32%) ต้องการศัพท์ควบคุม และน้อยที่สุด จำนวน 941 คำตอบ (25.36%) ต้องการคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ ส่วนคำที่ผู้ใช้เห็นว่ายังไม่เหมาะสมมีจำนวน 34 คำตอบ (0.92%)

เมื่อจำแนกคำตอบของชุดหัวเรื่องแต่ละชุด พบว่าชุดหัวเรื่อง 5 ชุด ผู้ใช้ส่วนใหญ่ต้องการหัวเรื่องที่เป็นศัพท์อิสระเช่นเดียวกัน ได้แก่ ชุดหัวเรื่องที่ 1 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรม) จำนวน 267 คน (71.97%) ชุดหัวเรื่องที่ 3 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรมคลินิก) จำนวน 204 คน (54.99%) ชุดหัวเรื่องที่ 4 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรมคลินิก) จำนวน 265 คน (71.43%) ชุดหัวเรื่องที่ 8 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรมสังคม) จำนวน 207 คน (55.79%) และ ชุดหัวเรื่องที่ 10 (หัวเรื่องสาขาชีวเภสัชศาสตร์) จำนวน 231 คน (62.26%)

ชุดหัวเรื่อง 4 ชุด ผู้ใช้ส่วนใหญ่หรือจำนวนมากที่สุดต้องการหัวเรื่องที่เป็นศัพท์ควบคุม ได้แก่ ชุดหัวเรื่องที่ 5 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรมแผนไทย) จำนวน 258 คน (69.54%) ชุดหัวเรื่องที่ 6 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรมแผนไทย) จำนวน 155 คน (41.78%) ชุดหัวเรื่องที่ 7 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรมสังคม) จำนวน 238 คน (64.15%) และชุดหัวเรื่องที่ 9 (หัวเรื่องสาขาชีวเภสัชศาสตร์) จำนวน 304 คน (81.94%)

ส่วนอีก 1 ชุดหัวเรื่อง คือ ชุดหัวเรื่องที่ 2 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรม) พบว่าผู้ใช้ส่วนใหญ่จำนวน 333 คน (89.76%) ต้องการหัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ

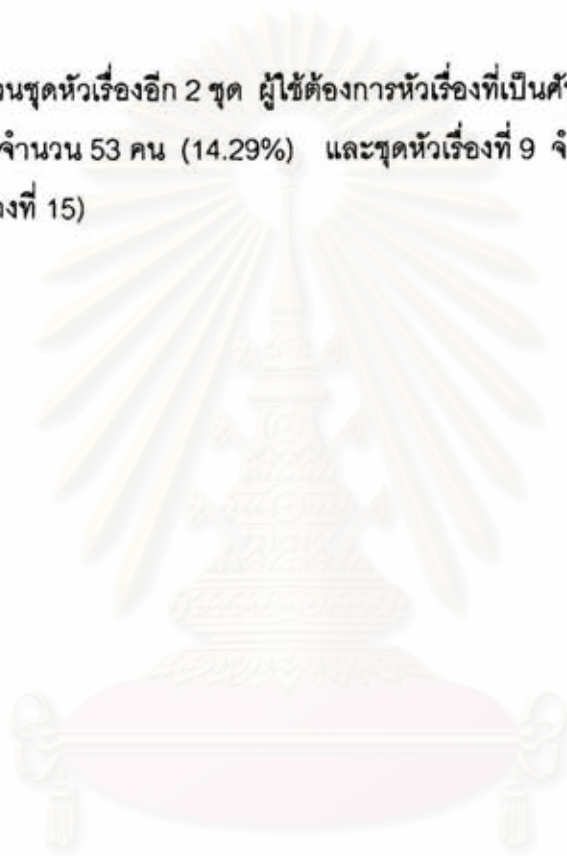
ส่วนหัวเรื่องที่ใช้ต้องการจำนวนน้อยที่สุดในแต่ละชุดหัวเรื่อง ปรากฏดังนี้

ชุดหัวเรื่อง 5 ชุด ผู้ใช้ต้องการหัวเรื่องที่เป็นศัพท์ควบคุมจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ ชุดหัวเรื่องที่ 1 จำนวน 35 คน (9.43%) ชุดหัวเรื่องที่ 2 จำนวน 19 คน (5.12%) ชุดหัวเรื่องที่ 4

จำนวน 32 คน (8.62%) ชุดหัวเรื่องที่ 8 จำนวน 65 คน (17.52%) และชุดหัวเรื่องที่ 10 จำนวน 8 คน (2.16%)

ชุดหัวเรื่อง 3 ชุด ผู้ใช้ต้องการหัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ ชุดหัวเรื่องที่ 3 จำนวน 41 คน (11.05%) ชุดหัวเรื่องที่ 6 จำนวน 94 คน (25.34%) และชุดหัวเรื่องที่ 7 จำนวน 19 คน (5.12%)

ส่วนชุดหัวเรื่องอีก 2 ชุด ผู้ใช้ต้องการหัวเรื่องที่เป็นศัพท์อิสระ จำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ ชุดหัวเรื่องที่ 5 จำนวน 53 คน (14.29%) และชุดหัวเรื่องที่ 9 จำนวน 18 คน (4.85%) (ดังรายละเอียดในตารางที่ 15)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 ความต้องการในด้านลักษณะการใช้ศัพท์ของหัวเรื่อง

ชุดหัวเรื่อง	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	รวม
ลักษณะทางภาษา	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ศัพท์ควบคุม	35	19	122	32	258	155	238	65	304	8	1,236
	(9.43)	(5.12)	(32.88)	(8.62)	(69.54)	(41.78)	(64.15)	(17.52)	(81.94)	(2.16)	(33.32)
ศัพท์อิสระ	267	18	204	265	53	122	114	207	18	231	1,499
	(71.97)	(4.85)	(54.99)	(71.43)	(14.29)	(32.88)	(30.73)	(55.79)	(4.85)	(62.26)	(40.40)
คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ	65	333	41	65	59	94	19	89	44	132	941
	(17.52)	(89.76)	(11.05)	(17.52)	(15.90)	(25.34)	(5.12)	(23.99)	(11.86)	(35.58)	(25.36)
คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม	4	1	4	9	1	-	-	10	5	-	34
	(1.08)	(0.27)	(1.08)	(2.43)	(0.27)	-	-	(2.70)	(1.35)	-	(0.92)
รวม	371	371	371	371	371	371	371	371	371	371	3,710
	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อจำแนกความต้องการลักษณะการใช้ศัพท์ของหัวเรื่องตามสถานภาพของผู้ตอบ โดยพิจารณาจากคำตอบโดยรวมของทั้ง 10 ชุดหัวเรื่อง ผลการวิจัยพบว่าทั้งอาจารย์และนักศึกษาจำนวนมากที่สุด 272 คำตอบ (43.18%) และ 1,227 คำตอบ (39.84%) ตามลำดับ ต้องการศัพท์อิสระ รองลงมา จำนวน 236 คำตอบ (37.46%) และ 1,000 คำตอบ (32.47%) ตามลำดับ ต้องการศัพท์ควบคุม และน้อยที่สุด จำนวน 109 คำตอบ (17.30%) และ 832 คำตอบ (27.01%) ตามลำดับ ต้องการคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ

เมื่อเปรียบเทียบคำตอบของนักศึกษาระดับปริญญาตรีและนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พบว่าปรากฏผลสอดคล้องกันคือ จำนวนมากที่สุด 818 คำตอบ (38.77%) และ 409 คำตอบ (42.17%) ตามลำดับ ต้องการศัพท์อิสระ รองลงมา จำนวน 665 คำตอบ (31.52%) และ 335 คำตอบ (34.54%) ตามลำดับ ต้องการศัพท์ควบคุม และน้อยที่สุด จำนวน 617 คำตอบ (29.24%) และ 215 คำตอบ (22.16%) ตามลำดับ ต้องการคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ (ดังรายละเอียดในตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 ความต้องการในด้านลักษณะการใช้ศัพท์ของหัวเรื่องจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ

ลักษณะการใช้ศัพท์	อาจารย์	นักศึกษา		
		ปริญญาตรี	บัณฑิตศึกษา	รวม
ศัพท์ควบคุม (N=1,236)	236 (37.46)	665 (31.52)	335 (34.54)	1,000 (32.47)
ศัพท์อิสระ (N=1,499)	272 (43.18)	818 (38.77)	409 (42.17)	1,227 (39.84)
คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ (N=941)	109 (17.30)	617 (29.24)	215 (22.16)	832 (27.01)
คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=34)	13 (2.06)	10 (0.47)	11 (1.13)	21 (0.68)
รวม (3,710)	630	2110	970	3,080

เมื่อพิจารณารายละเอียดความต้องการลักษณะการใช้ศัพท์ของหัวเรื่องจากชุดหัวเรื่องจำนวน 10 ชุด จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ พบว่า คำตอบของทั้งอาจารย์และนักศึกษาปรากฏตรงกันในหัวเรื่องทุกชุด ดังนี้

ชุดหัวเรื่อง 5 ชุด อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการหัวเรื่องที่เป็นศัพท์อิสระ ได้แก่ ชุดหัวเรื่องที่ 1 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรม) จำนวน 54 คน (85.72%) และ 213 คน (69.16%) ตามลำดับ ชุดหัวเรื่องที่ 3 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรมคลินิก) จำนวน 32 คน (50.79%) และ 172 คน (55.84%) ตามลำดับ ชุดหัวเรื่องที่ 4 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรมคลินิก) จำนวน 47 คน (74.60%) และ 218 คน (70.78%) ตามลำดับ ชุดหัวเรื่องที่ 8 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรมสังคม) จำนวน 41 คน (65.08%) และ 166 คน (53.90%) ตามลำดับ และชุดหัวเรื่องที่ 10 (หัวเรื่องสาขาชีวเภสัชศาสตร์) จำนวน 49 คน (77.78%) และ 182 คน (59.09%) ตามลำดับ

ชุดหัวเรื่อง 4 ชุด อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่หรือจำนวนมากที่สุดต้องการหัวเรื่องที่เป็นศัพท์ควบคุม ได้แก่ ชุดหัวเรื่องที่ 5 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรมแผนไทย) จำนวน 57 คน (90.48%) และ 201 คน (65.26%) ตามลำดับ ชุดหัวเรื่องที่ 6 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรมแผนไทย) จำนวน 27 คน (42.86%) และ 128 คน (41.56%) ชุดหัวเรื่องที่ 7 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรมสังคม) จำนวน 39 คน (61.90%) และ 199 คน (64.61%) และชุดหัวเรื่องที่ 9 (หัวเรื่องสาขาชีวเภสัชศาสตร์) จำนวน 57 คน (90.48%) และ 247 คน (80.20%)

ส่วนชุดหัวเรื่องอีก 1 ชุด คือ ชุดหัวเรื่องที่ 2 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรม) ทั้งอาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการหัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ จำนวน 56 คน (88.89%) และ 277 คน (89.94%) ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบคำตอบของนักศึกษาปริญญาตรีและนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่าปรากฏผลตรงกันในชุดหัวเรื่องทั้ง 10 ชุด ดังนี้

ชุดหัวเรื่อง 5 ชุด นักศึกษาปริญญาตรีและนักศึกษามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่หรือจำนวนมากที่สุดต้องการหัวเรื่องที่เป็นศัพท์อิสระ ได้แก่ หัวเรื่องชุดที่ 1 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรม) จำนวน 133 คน (63.03%) และ 80 คน (82.47%) ตามลำดับ ชุดหัวเรื่องที่ 3 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรมคลินิก) จำนวน 112 คน (53.08%) และ 60 คน (61.86%) ตามลำดับ ชุดหัวเรื่องที่ 4 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรมคลินิก) จำนวน 143 คน (67.77%) และ 75 คน (77.32%) ตามลำดับ ชุดหัวเรื่องที่ 8

(หัวเรื่องสาขาสังคมศาสตร์) จำนวน 118 (55.92%) และ 48 คน (49.48%) ตามลำดับ และ
ชุดหัวเรื่องที่ 10 (หัวเรื่องสาขาชีววิทยาศาสตร์) จำนวน 118 (55.92%) และ 64 คน (65.98%)
ตามลำดับ

ชุดหัวเรื่อง 4 ชุด นักศึกษาปริญญาตรีและนักศึกษามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่หรือจำนวน
มากที่สุดต้องการหัวเรื่องที่เป็นศัพท์ควบคุม ได้แก่ ชุดหัวเรื่องที่ 5 (หัวเรื่องสาขาสังคมศาสตร์
ไทย) จำนวน 125 คน (59.24%) และ 76 คน (78.35%) ตามลำดับ ชุดหัวเรื่องที่ 6 (หัวเรื่องสาขา
สังคมศาสตร์ไทย) จำนวน 87 (41.23%) และ 41 คน (42.27%) ตามลำดับ ชุดหัวเรื่องที่ 7
(หัวเรื่องสาขาสังคมศาสตร์) จำนวน 135 คน (63.98%) และ 64 คน (65.98%) ตามลำดับ
และชุดหัวเรื่องที่ 9 (หัวเรื่องสาขาชีววิทยาศาสตร์) จำนวน 160 คน (75.83%) และ 87 คน
(89.69%) ตามลำดับ

ส่วนหัวเรื่องอีก 1 ชุดคือ ชุดที่ 2 (หัวเรื่องสาขาสังคมศาสตร์) นักศึกษาส่วนใหญ่ของทั้ง 2
กลุ่มต้องการหัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ จำนวน 189 คน (89.57%) และ 88 คน
(90.72%) ตามลำดับ

สำหรับผู้ที่ใช้ที่ตอบว่าคำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม พบว่ามีผู้ตอบในชุดหัวเรื่องแต่ละชุดจำนวน
ตั้งแต่ 1-10 คน ผู้ตอบได้เสนอแนะคำให้ใช้จำนวนทั้งสิ้น 20 คำ เมื่อนำคำทั้งหมดมาวิเคราะห์
ตามลักษณะการใช้ศัพท์ของหัวเรื่อง คือ ศัพท์ควบคุม ศัพท์อิสระ และคำทับศัพท์ภาษาต่าง
ประเทศ พบว่าคำที่เสนอแนะจำนวนมากที่สุด 12 คำ เป็นศัพท์อิสระ ส่วนอีก 8 คำเป็นหัวเรื่อง
ใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ (5 คำ) และหัวเรื่องที่เป็นคำนามที่มีการสลับที่คำ (3 คำ) (ดังรายละเอียดในตารางที่ 17)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 ความต้องการในด้านลักษณะการใช้ศัพท์ของหัวข้อเรื่องจำแนกตามชุดหัวเรื่อง

ชุดหัวเรื่อง	อาจารย์	นักศึกษา			คำที่เสนอให้ใช้
	(N=63)	ปริญญาตรี (N=211)	บัณฑิตศึกษา (N=97)	รวม (N=308)	
ชุดหัวเรื่องที่ 1 (N=371)					
1. ตำรับยาหลวง (N=35)	-	30	5	35	• ตำรายา (2) • ตำรับยา (1) • ตำรับ -- ยาหลวง (1)
	-	(14.22)	(5.16)	(11.36)	
2. เกณฑ์ตำรับ (N=267)	54	133	80	213	
	(85.72)	(63.03)	(82.47)	(69.16)	
3. พาร์มาโคเปีย (N=65)	6	47	12	59	
	(9.52)	(22.28)	(12.37)	(19.16)	
4. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=4)	3	1	-	1	
	(4.76)	(0.47)	-	(0.32)	
ชุดหัวเรื่องที่ 2 (N=371)					
1. ละอองลอย (N=19)	6	7	6	13	• ละอองยาละลาย (1)
	(9.52)	(3.32)	(6.19)	(4.22)	
2. หมอกยา (N=18)	1	14	3	17	
	(1.59)	(6.64)	(3.09)	(5.52)	
3. แอโรซอล (N=333)	56	189	88	277	
	(88.89)	(89.57)	(90.72)	(89.94)	
4. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=1)	-	1	-	1	
	-	(0.47)	-	(0.32)	

ตารางที่ 17 ความต้องการในด้านลักษณะการใช้ศัพท์ของหัวข้อเรื่องจำแนกตามชุดหัวเรื่อง (ต่อ)

ชุดหัวเรื่อง	อาจารย์	นักศึกษา			คำที่เสนอให้ใช้
	(N=63)	ปริญญาตรี (N=211)	บัณฑิตศึกษา (N=97)	รวม (N=308)	
ชุดหัวเรื่องที่ 3 (N=371)					
1. วิทยุหรรษ (N=122)	29 (46.03)	64 (30.33)	29 (29.90)	93 (30.20)	• วิทยุหรรษประจำเดือน (4)
2. วิทยุทอง (N=204)	32 (50.79)	112 (53.08)	60 (61.86)	172 (55.84)	
3. เมโนพอส (N=41)	2 (3.18)	34 (16.12)	5 (5.15)	39 (12.66)	
4. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=4)	- (0.47)	1 (0.47)	3 (3.09)	4 (1.30)	
ชุดหัวเรื่องที่ 4 (N=371)					
1. ขนาดยาเกิน (N=32)	9 (14.29)	15 (7.11)	8 (8.25)	23 (7.47)	• ยาเกินขนาด (6)
2. การได้รับยาเกินขนาด (N=265)	47 (74.60)	143 (67.77)	75 (77.32)	218 (70.78)	• ยา - การได้รับยาเกิน ขนาด (1)
3. โอเวอร์โดส (N=65)	4 (6.35)	49 (23.22)	12 (12.37)	61 (19.80)	• ยา - เกินขนาด (1)
4. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=9)	3 (4.76)	4 (1.90)	2 (2.06)	6 (1.95)	• ยา, เกินขนาด (1)

ตารางที่ 17 ความต้องการในด้านลักษณะการใช้ศัพท์ของหัวข้อเรื่องจำแนกตามชุดหัวเรื่อง (ต่อ)

ชุดหัวเรื่อง	อาจารย์	นักศึกษา			คำที่เสนอให้ใช้
	(N=63)	ปริญญาตรี (N=211)	บัณฑิตศึกษา (N=97)	รวม (N=308)	
ชุดหัวเรื่องที่ 5 (N=371)					
1. พฤษเคมี (N=258)	57 (90.48)	125 (59.24)	76 (78.35)	201 (65.26)	● สารสกัดจากพืช (1)
2. สารประกอบพฤษเคมี (N=53)	4 (6.34)	36 (17.06)	13 (13.40)	49 (15.91)	
3. ไฟโตเคมีคัล (N=59)	2 (3.18)	50 (23.70)	7 (7.22)	57 (18.51)	
4. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=1)	- (0.00)	- (0.00)	1 (1.03)	1 (0.32)	
ชุดหัวเรื่องที่ 6 (N=371)					
1. ยางไม้ (N=155)	27 (42.86)	87 (41.23)	41 (42.27)	128 (41.56)	
2. ยางของพืช (N=122)	20 (31.74)	72 (34.12)	30 (30.93)	102 (33.12)	
3. กัม (N=94)	16 (25.40)	52 (24.65)	26 (26.80)	78 (25.32)	
4. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม	- (0.00)	- (0.00)	- (0.00)	- (0.00)	

ตารางที่ 17 ความต้องการในด้านลักษณะการใช้ศัพท์ของหัวเรื่องจำแนกตามชุดหัวเรื่อง (ต่อ)

ชุดหัวเรื่อง	อาจารย์	นักศึกษา			คำที่เสนอให้ใช้
	(N=63)	ปริญญาตรี (N=211)	บัณฑิตศึกษา (N=97)	รวม (N=308)	
ชุดหัวเรื่องที่ 7 (N=371)					
1. ร้านขายยา (N=238)	39 (61.90)	135 (63.98)	64 (65.98)	199 (64.61)	
2. ร้านยา (N=114)	24 (38.10)	57 (27.01)	33 (34.02)	90 (29.22)	
3. ฟาร์มาซี (N=19)	-	19 (9.01)	-	19 (6.17)	
4. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม	-	-	-	-	
ชุดหัวเรื่องที่ 8 (N=371)					
1. ผู้ป่วยที่บ้าน, บริการ (N=65)	11 (17.46)	37 (17.54)	17 (17.53)	54 (17.53)	● การดูแลผู้ป่วยที่บ้าน (5) ● การเยี่ยมบ้าน (2)
2. การบริหารสุขภาพที่บ้าน (N=207)	41 (65.08)	118 (55.92)	48 (49.48)	166 (53.90)	● การบริการผู้ป่วยที่บ้าน (1)
3. โฮมเฮลท์แคร์ (N=89)	7 (11.11)	54 (25.59)	28 (28.87)	82 (26.62)	● บริการดูแลสุขภาพที่บ้าน (1)
4. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=10)	4 (6.35)	2 (0.95)	4 (4.12)	6 (1.95)	● การบริหารผู้ป่วยที่บ้าน (1)

ตารางที่ 17 ความต้องการในด้านลักษณะการใช้ศัพท์ของหัวเรื่องจำแนกตามชุดหัวเรื่อง (ต่อ)

ชุดหัวเรื่อง	อาจารย์	นักศึกษา			คำที่เสนอให้ใช้
	(N=63)	ปริญญาตรี (N=211)	บัณฑิตศึกษา (N=97)	รวม (N=308)	
ชุดหัวเรื่องที่ 9 (N=371)					
1. สารพิษจากเชื้อรา (N=304)	57 (90.48)	160 (75.83)	87 (89.69)	247 (80.20)	• สารพิษจากรา (1) • เชื้อรา – พิษ (1)
2. เชื้อราเป็นพิษ (N=18)	-	15 (7.11)	3 (3.09)	18 (5.84)	• รา – พิษ (1) • สารพิษ, เชื้อรา (1)
3. ไมโคท็อกซิน (N=44)	3 (4.76)	35 (16.59)	6 (6.19)	41 (13.31)	• เชื้อรา, สารพิษ (1)
4. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม (N=5)	3 (4.76)	1 (0.47)	1 (1.03)	2 (0.65)	
ชุดหัวเรื่องที่ 10 (N=371)					
1. เซลล์กำเนิด (N=8)	1 (1.59)	5 (2.37)	2 (2.06)	7 (2.27)	
2. เซลล์ต้นกำเนิด (N=231)	49 (77.78)	118 (55.92)	64 (65.98)	182 (59.09)	
3. สเต็มเซลล์ (N=132)	13 (20.63)	88 (41.71)	31 (31.96)	119 (38.64)	
4. คำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม	-	-	-	-	

หมายเหตุ เลข 1 ที่กำกับหน้าหัวเรื่องของทุกชุดหัวเรื่องคือ ศัพท์ควบคุม เลข 2 คือ ศัพท์อิสระ เลข 3 คือ คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ

2.4 ความต้องการหัวเรื่องภาษาไทยสาขาสังคมศาสตร์ในภาพรวม

จากการสอบถามผู้ใช้ห้องสมุดจำนวน 371 คน เกี่ยวกับความต้องการหัวเรื่องภาษาไทยสาขาสังคมศาสตร์ในภาพรวม ซึ่งประกอบด้วยชุดหัวเรื่องจำนวน 5 ชุด แต่ละชุดบรรจุตัวอย่างหัวเรื่องที่มีลักษณะต่าง ๆ 7 แบบ คือ หัวเรื่องใหญ่ที่เป็นคำนามเดี่ยว หัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ คำนามผสม วลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม คำนามที่มีการสลับที่คำ ศัพท์อิสระ และคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ ผลการศึกษาโดยรวมของทั้ง 5 ชุด หัวเรื่อง พบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่ จำนวน 626 คำตอบ (33.75%) ต้องการหัวเรื่องที่เป็นศัพท์อิสระ รองลงมา จำนวน 365 คำตอบ (19.67%) ต้องการคำนามผสม และน้อยที่สุด จำนวน 86 คำตอบ (4.64%) ต้องการหัวเรื่องใหญ่ที่เป็นคำนามเดี่ยว

เมื่อจำแนกคำตอบของชุดหัวเรื่องแต่ละชุด พบว่าผู้ตอบต้องการหัวเรื่องในแต่ละชุดแตกต่างกัน ดังนี้

ชุดหัวเรื่อง 2 ชุด ผู้ใช้ส่วนใหญ่หรือจำนวนมากที่สุดต้องการหัวเรื่องที่เป็นศัพท์อิสระ ได้แก่ ชุดหัวเรื่องที่ 2 (หัวเรื่องสาขาสังคมกรรมคลินิก) จำนวน 273 คน (73.59%) และชุดหัวเรื่องที่ 4 (หัวเรื่องสาขาสังคมกรรมสังคม) จำนวน 112 คน (30.19%)

ชุดหัวเรื่องที่ 1 (หัวเรื่องสาขาสังคมกรรม) ผู้ใช้ส่วนใหญ่ จำนวน 222 คน (59.84%) ต้องการหัวเรื่องที่เป็นคำนามผสม

ชุดหัวเรื่องที่ 3 (หัวเรื่องสาขาสังคมกรรมแผนไทย) ผู้ใช้ส่วนใหญ่ จำนวน 124 คน (33.42%) ต้องการหัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ

ชุดหัวเรื่องที่ 5 (หัวเรื่องสาขาชีวสังคมศาสตร์) ผู้ใช้ส่วนใหญ่ จำนวน 140 คน (37.73%) ต้องการหัวเรื่องที่เป็นวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม (ดังรายละเอียดในตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 ความต้องการหัวเรื่องในภาพรวม

ลักษณะ \ หัวเรื่อง	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 5	รวม
หัวเรื่องใหญ่ที่เป็น คำนามเดี่ยว	17 (4.58)	18 (4.85)	6 (1.62)	18 (4.85)	27 (7.28)	86 (4.64)
หัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ	24 (6.47)	18 (4.85)	19 (5.12)	18 (4.85)	22 (5.93)	101 (5.44)
คำนามผสม	222 (59.84)	3 (0.81)	66 (17.79)	60 (16.17)	14 (3.77)	365 (19.67)
วลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือ บุพบทเชื่อม	36 (9.70)	14 (3.77)	30 (8.09)	72 (19.41)	140 (37.73)	292 (15.74)
คำนามที่มีการสลับที่คำ	23 (6.20)	12 (3.24)	19 (5.12)	51 (13.75)	20 (5.39)	125 (6.74)
ศัพท์อิสระ	16 (4.31)	273 (73.59)	107 (28.84)	112 (30.19)	118 (31.81)	626 (33.75)
คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ	33 (8.90)	33 (8.89)	124 (33.42)	40 (10.78)	30 (8.09)	260 (14.02)
รวม	371 (100.00)	371 (100.00)	371 (100.00)	371 (100.00)	371 (100.00)	1,855 (100.00)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อจำแนกความต้องการหัวเรื่องตามสถานภาพของผู้ตอบ โดยพิจารณาจากคำตอบโดยรวมของทั้ง 5 ชุดหัวเรื่อง ผลการวิจัยพบว่า คำตอบของทั้งอาจารย์และนักศึกษาจำนวนมากที่สุด 143 คำตอบ (45.40%) และ 483 คำตอบ (31.36%) ตามลำดับ ต้องการศัพท์อิสระ รองลงมา จำนวน 84 คำตอบ (26.67%) และ 281 คำตอบ (18.25%) ตามลำดับ ต้องการหัวเรื่องที่เป็นคำนามผสม ส่วนคำตอบจำนวนน้อยที่สุด พบว่าอาจารย์ต้องการหัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ จำนวนน้อยที่สุด 11 คน (3.49%) ส่วนนักศึกษาต้องการหัวเรื่องใหญ่ที่เป็นคำนามเดี่ยวจำนวนน้อยที่สุด 66 คน (4.28%)

เมื่อเปรียบเทียบคำตอบของนักศึกษาศรีวิชัยและนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่า นักศึกษาศรีวิชัยและนักศึกษามหาวิทยาลัย จำนวนมากที่สุด 310 คำตอบ (29.38%) และ 173 คำตอบ (35.67%) ตามลำดับ ต้องการศัพท์อิสระ รองลงมา นักศึกษาศรีวิชัย จำนวน 197 คำตอบ (18.67%) ต้องการหัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ ในขณะที่นักศึกษามหาวิทยาลัย จำนวน 105 คำตอบ (21.65%) ต้องการคำนามผสม และน้อยที่สุด จำนวน 50 คำตอบ (4.74%) และ 16 คำตอบ (3.30%) ตามลำดับ ต้องการหัวเรื่องใหญ่ที่เป็นคำนามเดี่ยวเช่นเดียวกัน (ดังรายละเอียดในตารางที่ 19)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 ความต้องการหัวเรื่องในภาพรวมจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ

หัวเรื่อง	อาจารย์	นักศึกษา		
		ปริญญาตรี	บัณฑิตศึกษา	รวม
หัวเรื่องใหญ่ที่เป็นคำนามเดี่ยว (N=86)	20 (6.35)	50 (4.74)	16 (3.30)	66 (4.28)
หัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ (N=101)	12 (3.81)	63 (5.97)	26 (5.36)	89 (5.78)
คำนามผสม (N=365)	84 (26.67)	176 (16.68)	105 (21.65)	281 (18.25)
วลีหรือกลุ่มคำที่คำสันธานหรือบุพบท เชื่อม (N=292)	31 (9.84)	193 (18.30)	68 (14.02)	261 (16.95)
คำนามที่มีการสลับที่คำ (N=125)	14 (4.44)	66 (6.26)	45 (9.28)	111 (7.21)
ศัพท์อิสระ (N=626)	143 (45.40)	310 (29.38)	173 (35.67)	483 (31.36)
คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ (N=260)	11 (3.49)	197 (18.67)	52 (10.72)	249 (16.17)
รวม (1,855)	315	1,055	485	1,540

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อพิจารณารายละเอียดความต้องการหัวข้อเรื่องในภาพรวมจากชุดหัวข้อเรื่อง จำนวน 5 ชุด จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ พบว่าชุดหัวข้อเรื่อง 3 ชุด คำตอบของทั้งอาจารย์และนักศึกษา ปรากฏสอดคล้องกัน ได้แก่

ชุดหัวข้อเรื่องที่ 1 (หัวข้อเรื่องสาขาเภสัชกรรม) อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการหัวข้อเรื่องที่มีลักษณะเป็นค่านามผสม จำนวน 40 คน (63.49%) และ จำนวน 182 คน (59.09%) ตามลำดับ

ชุดหัวข้อเรื่องที่ 2 (หัวข้อเรื่องสาขาเภสัชกรรมคลินิก) และ ชุดหัวข้อเรื่องที่ 4 (หัวข้อเรื่องสาขาเภสัชกรรมสังคม) อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่หรือจำนวนมากที่สุดต้องการหัวข้อเรื่องที่เป็นศัพท์อิสระ ได้แก่ ชุดหัวข้อเรื่องที่ 2 จำนวน 51 คน (80.95%) และ จำนวน 222 คน (72.08%) ตามลำดับ และ ชุดหัวข้อเรื่องที่ 4 จำนวน 37 คน (58.73%) และ จำนวน 75 คน (24.35%) ตามลำดับ

ส่วนชุดหัวข้อเรื่องอีก 2 ชุด คือ ชุดหัวข้อเรื่องที่ 3 และ 5 พบว่าอาจารย์และนักศึกษามีความต้องการแตกต่างกัน ดังนี้

ชุดหัวข้อเรื่องที่ 3 (หัวข้อเรื่องสาขาเภสัชกรรมแผนไทย) อาจารย์ จำนวนมากที่สุด 31 คน (49.21%) ต้องการหัวข้อเรื่องที่เป็นค่านามผสม ในขณะที่นักศึกษา จำนวนมากที่สุด 116 คน (37.66%) ต้องการหัวข้อเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ

ชุดหัวข้อเรื่องที่ 5 (หัวข้อเรื่องสาขาชีวเภสัชศาสตร์) อาจารย์ส่วนใหญ่ จำนวน 31 คน (49.21%) ต้องการหัวข้อเรื่องที่เป็นศัพท์อิสระ ในขณะที่นักศึกษาจำนวนมากที่สุด 122 คน (39.61%) ต้องการหัวข้อเรื่องที่เป็นวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม

เมื่อเปรียบเทียบคำตอบของนักศึกษาปริญญาตรีและนักศึกษามัธยมศึกษา พบว่า ปรากฏผลสอดคล้องกัน 3 ชุดหัวข้อเรื่อง ได้แก่ ชุดหัวข้อเรื่องที่ 1 (หัวข้อเรื่องสาขาเภสัชกรรม) นักศึกษาปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่ จำนวน 119 คน (56.40%) และ 63 คน (64.95%) ตามลำดับ ต้องการหัวข้อเรื่องที่เป็นค่านามผสม ชุดหัวข้อเรื่องที่ 2 (หัวข้อเรื่องสาขาเภสัชกรรม) และ ชุดหัวข้อเรื่องที่ 4 (หัวข้อเรื่องสาขาเภสัชกรรมสังคม) นักศึกษาปริญญาตรีและนักศึกษามัธยมศึกษาส่วนใหญ่หรือจำนวนมากที่สุดต้องการหัวข้อเรื่องที่เป็นศัพท์อิสระ ได้แก่หัวข้อเรื่องชุดที่ 2 จำนวน 146 คน (69.20%) และ 76 คน (78.35%) ตามลำดับ และชุดหัวข้อเรื่องที่ 4 จำนวน 52 คน (24.65%) และ 23 คน (23.71%) ตามลำดับ

ส่วนชุดหัวเรื่องอีก 2 ชุด นักศึกษาทั้งสองกลุ่มมีความเห็นแตกต่างกัน ได้แก่ ชุดหัวเรื่องที่ 3 (หัวเรื่องสาขาเกษตรกรรมแผนไทย) นักศึกษาปริญญาตรี จำนวนมากที่สุด 87 คน (41.23%) ต้องการหัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ ในขณะที่นักศึกษามัธยมศึกษา จำนวนมากที่สุด 31 คน (31.96%) ต้องการหัวเรื่องที่เป็นศัพท์อิสระ และชุดหัวเรื่องที่ 5 (หัวเรื่องสาขาชีวเภสัชศาสตร์) นักศึกษาปริญญาตรี จำนวน มากที่สุด 87 คน (41.23%) ต้องการหัวเรื่องที่เป็นวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม ในขณะที่นักศึกษามัธยมศึกษาจำนวนมากที่สุด 36 คน (37.11%) ต้องการหัวเรื่องที่เป็นศัพท์อิสระมากที่สุด (ดังรายละเอียดในตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 ความต้องการหัวเรื่องในภาพรวมจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ

ชุดหัวเรื่อง	อาจารย์	นักศึกษา		
	(N=63)	ปริญญาตรี (N=211)	บัณฑิตศึกษา (N=97)	รวม (N=308)
ชุดหัวเรื่องที่ 1 (N=371)				
1. อนุมูลอิสระ (N=17)	4 (6.35)	11 (5.21)	2 (2.06)	13 (4.22)
2. อนุมูลอิสระ -- สารต่อต้าน (N=24)	4 (6.35)	13 (6.16)	7 (7.22)	20 (6.49)
3. สารต้านอนุมูลอิสระ (N=222)	40 (63.49)	119 (56.40)	63 (64.95)	182 (59.09)
4. อนุมูลอิสระและสารต่อต้าน (N=36)	3 (4.76)	27 (12.80)	6 (6.18)	33 (10.72)
5. อนุมูลอิสระ, สารต่อต้าน (N=23)	3 (4.76)	13 (6.16)	7 (7.22)	20 (6.49)
6. สารต้านออกซิเดชัน (N=16)	6 (9.53)	3 (1.42)	7 (7.22)	10 (3.25)
7. แอนติออกซิแดนท์ (N=33)	3 (4.76)	25 (11.85)	5 (5.15)	30 (9.74)

ตารางที่ 20 ความต้องการหัวเรื่องในภาพรวมจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ (ต่อ)

ชุดหัวเรื่อง	อาจารย์	นักศึกษา		
	(N=63)	ปริญญาตรี (N=211)	บัณฑิตศึกษา (N=97)	รวม (N=308)
ชุดหัวเรื่องที่ 2 (N=371)				
1. ปฏิชีวนะ (N=18)	8 (12.69)	6 (2.84)	4 (4.13)	10 (3.25)
2. ปฏิชีวนะ - ยา (N=18)	2 (3.18)	11 (5.21)	5 (5.15)	16 (5.19)
3. ปฏิชีวนะสาร (N=3)	- -	3 (1.42)	- -	3 (0.97)
4. จุลชีพและสารต่อต้าน (N=14)	2 (3.18)	10 (4.74)	2 (2.07)	12 (3.90)
5. ปฏิชีวนะ, ยา (N=12)	- -	7 (3.32)	5 (5.15)	12 (3.90)
6. ยาปฏิชีวนะ (N=273)	51 (80.95)	146 (69.20)	76 (78.35)	222 (72.08)
7. แอนติไบโอติกส์ (N=33)	- -	28 (13.27)	5 (5.15)	33 (10.71)
ชุดหัวเรื่องที่ 3 (N=371)				
1. กลิ่น (N=6)	1 (1.59)	5 (2.37)	- -	5 (1.62)
2. กลิ่น - การใช้รักษา (N=19)	1 (1.59)	14 (6.63)	4 (4.12)	18 (5.84)
3. สุนัขบำบัด (N=66)	31 (49.21)	18 (8.53)	17 (17.52)	35 (11.36)
4. กลิ่นและการรักษา (N=30)	1 (1.59)	20 (9.48)	9 (9.28)	29 (9.42)
5. กลิ่น, การใช้รักษา (N=19)	3 (4.76)	9 (4.27)	7 (7.22)	16 (5.20)
6. การบำบัดด้วยกลิ่น (N=107)	18 (28.57)	58 (27.49)	31 (31.96)	89 (28.90)
7. อโรมาเธอราปี (N=124)	8 (12.69)	87 (41.23)	29 (29.90)	116 (37.66)

ตารางที่ 20 ความต้องการหัวเรื่องในภาพรวมจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ (ต่อ)

ชุดหัวเรื่อง	อาจารย์	นักศึกษา		
	(N=63)	ปริญญาตรี (N=211)	บัณฑิตศึกษา (N=97)	รวม (N=308)
ชุดหัวเรื่องที่ 4 (N=371)				
1. ภาษักรวม (N=18)	2 (3.18)	11 (5.21)	5 (5.15)	16 (5.20)
2. ภาษักรวม — แง่เศรษฐกิจ (N=18)	2 (3.18)	10 (4.74)	6 (6.19)	16 (5.20)
3. เศรษฐศาสตร์ภาษักรวม (N=60)	10 (15.87)	30 (14.22)	20 (20.62)	50 (16.23)
4. เศรษฐศาสตร์กับภาษักรวม (N=72)	7 (11.11)	49 (23.22)	16 (16.49)	65 (21.10)
5. ภาษักรวม, เศรษฐศาสตร์ (N=51)	5 (7.93)	25 (11.85)	21 (21.65)	46 (14.93)
6. ภาษาเศรษฐศาสตร์ (N=112)	37 (58.73)	52 (24.65)	23 (23.71)	75 (24.35)
7. ฟาร์มาโคอีโคโนมิก (N=40)	- -	34 (16.11)	6 (6.19)	40 (12.99)
ชุดหัวเรื่องที่ 5 (N=371)				
1. ภูมิแพ้ (N=27)	5 (7.94)	17 (8.06)	5 (5.15)	22 (7.14)
2. ภูมิแพ้ – สารก่อ (N=22)	3 (4.76)	15 (7.11)	4 (4.13)	19 (6.17)
3. สารภูมิแพ้ (N=14)	3 (4.76)	6 (2.84)	5 (5.15)	11 (3.57)
4. ภูมิแพ้และสารก่อภูมิแพ้ (N=140)	18 (28.57)	87 (41.23)	35 (36.09)	122 (39.61)
5. ภูมิแพ้, สารก่อ (N=20)	3 (4.76)	12 (5.69)	5 (5.15)	17 (5.52)
6. สารก่อภูมิแพ้ (N=118)	31 (49.21)	51 (24.17)	36 (37.11)	87 (28.25)
7. อัลเลอเจน (N=30)	- -	23 (10.90)	7 (7.22)	30 (9.74)

หมายเหตุ เลข 1 ที่กำกับหน้าหัวเรื่องของทุกชุดหัวเรื่องคือ หัวเรื่องใหญ่และเป็นคำนามเดี่ยว เลข 2 คือ หัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ เลข 3 คือ คำนามผสม เลข 4 คือ วลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม เลข 5 คือ คำนามที่มีการสลับที่คำ เลข 6 คือ ศัพท์อิสระ เลข 7 คือ คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ

ตอนที่ 3 ปัญหาในการใช้หัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ในการสืบค้นสารนิเทศและข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ครอบคลุมปัญหาในการใช้หัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ในการสืบค้นสารนิเทศ วิธีการแก้ปัญหาเมื่อประสบปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ด้วยหัวเรื่อง และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการกำหนดหัวเรื่องของห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (ตารางที่ 21-22) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังนี้

3.1 ปัญหาในการใช้หัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ในการสืบค้นสารนิเทศ

จากการสอบถามผู้ใช้ห้องสมุดจำนวน 371 คน ถึงปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ด้วยหัวเรื่อง โดยจำแนกปัญหาออกเป็น 14 รายการ ผลการวิจัยพบว่า จำนวนผู้ตอบปัญหาแต่ละรายการมีจำนวนตั้งแต่ 284-344 คน โดยปัญหาที่มีจำนวนผู้ตอบมากที่สุด (344 คน) คือ ปัญหาไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การกำหนดหัวเรื่องของห้องสมุด เช่น การกลับที่คำด้วยเครื่องหมายจุลภาค หรือ การแบ่งหัวเรื่องย่อยด้วยเครื่องหมายขีดคั่น ส่วนปัญหาที่มีผู้ตอบจำนวนน้อยที่สุด (284 คน) คือ หัวเรื่องไม่ทันสมัย

เมื่อพิจารณาถึงระดับของปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศด้วยหัวเรื่อง พบว่าผู้ใช้ห้องสมุดประสบปัญหาโดยรวม 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง และ ระดับน้อย ปัญหาในระดับปานกลางมี 13 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ หัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศใช้พยัญชนะและตัวสะกดแตกต่างกัน หากใช้คำใดคำหนึ่งในการสืบค้นจะทำให้ได้ผลการสืบค้นไม่ครอบคลุมสารนิเทศเรื่องเดียวกันทั้งหมด และ ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การกำหนดหัวเรื่องของห้องสมุด เช่น การกลับที่คำด้วยเครื่องหมายจุลภาค หรือ การแบ่งหัวเรื่องย่อยด้วยเครื่องหมายขีดคั่น ($\bar{X}=3.50$ เท่ากัน) ไม่มีรายการโยงคำที่ไม่ใช่เป็นหัวเรื่องไปยังคำที่ใช้เป็นหัวเรื่องหรือไม่มีรายการโยงไปยังหัวเรื่องที่เกี่ยวข้องกว่า แคบกว่า หรือหัวเรื่องที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X}=3.26$) และไม่มีคู่มือหัวเรื่องบริการ ณ จุดสืบค้น ($\bar{X}=3.22$) ส่วนปัญหาที่ประสบในระดับน้อยมี 1 ปัญหา คือ ไม่มีบรรณารักษ์ให้บริการ ณ จุดสืบค้นสารนิเทศ ทำให้ไม่สามารถขอคำแนะนำในการสืบค้นได้ ($\bar{X}=2.33$)

เมื่อจำแนกปัญหาตามสถานภาพของผู้ตอบ พบว่า อาจารย์ประสบปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศด้วยหัวเรื่อง 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง และ ระดับน้อย ปัญหาในระดับปานกลางมี 11 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การกำหนดหัวเรื่องของห้องสมุด เช่น การสลับที่คำด้วยเครื่องหมายจุลภาค หรือ การแบ่งหัวเรื่องย่อยด้วยเครื่องหมายขีดคั่น ($\bar{X}=3.44$) หัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศใช้พยัญชนะและตัวสะกดแตกต่างกัน หากใช้คำใดคำหนึ่งในการสืบค้นจะทำให้ได้ผลการสืบค้นไม่ครอบคลุมสารนิเทศเรื่องเดียวกันทั้งหมด ($\bar{X}=3.43$) และ ไม่มีคู่มือหัวเรื่องบริการ ณ จุดสืบค้น ($\bar{X}=3.24$) ส่วนปัญหาที่ประสบในระดับน้อยมี 3 ปัญหา โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ไม่มีบรรณารักษ์ให้บริการ ณ จุดสืบค้นสารนิเทศ ทำให้ไม่สามารถขอคำแนะนำในการสืบค้นได้ ($\bar{X}=1.83$)

นักศึกษาประสบปัญหา 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย ปัญหาในระดับมากมี 2 รายการเท่านั้น คือ หัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศใช้พยัญชนะและตัวสะกดแตกต่างกัน หากใช้คำใดคำหนึ่งในการสืบค้นจะทำให้ได้ผลการสืบค้นไม่ครอบคลุมสารนิเทศเรื่องเดียวกันทั้งหมด และ ปัญหาไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การกำหนดหัวเรื่องของห้องสมุด เช่น การสลับที่คำด้วยเครื่องหมายจุลภาค หรือ การแบ่งหัวเรื่องย่อยด้วยเครื่องหมายขีดคั่น ($\bar{X}=3.51$ เท่ากัน) ปัญหาในระดับปานกลางมี 11 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ไม่มีรายการโยงไปยังหัวเรื่องที่กว้างกว่า แคบกว่า หรือหัวเรื่องที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X}=3.27$) ส่วนปัญหาที่ประสบในระดับน้อยมี 1 ปัญหา คือ ไม่มีบรรณารักษ์ให้บริการ ณ จุดสืบค้นสารนิเทศ ทำให้ไม่สามารถขอคำแนะนำในการสืบค้นได้ ($\bar{X}=2.40$)

เมื่อเปรียบเทียบปัญหาของนักศึกษาปริญญาตรีและนักศึกษามหาบัณฑิตศึกษา พบว่า นักศึกษาปริญญาตรีประสบปัญหาในระดับปานกลางเพียงระดับเดียวทั้ง 14 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ หัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศใช้พยัญชนะและตัวสะกดแตกต่างกัน หากใช้คำใดคำหนึ่งในการสืบค้นจะทำให้ได้ผลการสืบค้นไม่ครอบคลุมสารนิเทศเรื่องเดียวกันทั้งหมด ($\bar{X}=3.49$) ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การกำหนดหัวเรื่องของห้องสมุด เช่น การสลับที่คำด้วยเครื่องหมายจุลภาค หรือ การแบ่งหัวเรื่องย่อยด้วยเครื่องหมายขีดคั่น ($\bar{X}=3.48$) ไม่มีรายการโยงไปยังหัวเรื่องที่กว้างกว่า แคบกว่า หรือหัวเรื่องที่เกี่ยวข้อง และ ไม่มีคู่มือหัวเรื่องบริการ ณ จุดสืบค้น ($\bar{X}=3.34$ เท่ากัน)

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ประสบปัญหา 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย ปัญหาในระดับมากมี 2 รายการคือ หัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ

ใช้ปัญญะและตัวสะกดแตกต่างกัน หากใช้คำใดคำหนึ่งในการสืบค้นจะทำให้ได้ผลการสืบค้นไม่ครอบคลุมสารสนเทศเรื่องเดียวกันทั้งหมด ($\bar{X}=3.58$) ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การกำหนดหัวเรื่องของห้องสมุด เช่น การสลับที่คำด้วยเครื่องหมายจุลภาค หรือ การแบ่งหัวเรื่องย่อยด้วยเครื่องหมายขีดค้น ($\bar{X}=3.57$) ปัญหาที่ประสบในระดับปานกลางมี 8 รายการ โดยที่รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ไม่มีคำที่ต้องการค้นในรายการออนไลน์ของห้องสมุด ($\bar{X}=3.20$) ส่วนปัญหาในระดับน้อยมี 4 รายการ โดยที่รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ไม่มีบรรณารักษ์ให้บริการ ณ จุดสืบค้นสารสนเทศ ทำให้ไม่สามารถขอคำแนะนำในการสืบค้นได้ ($\bar{X}=1.65$) (ดังรายละเอียดในตารางที่ 21)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21 ปัญหาและระดับของปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศด้วยหัวเรื่องจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ

ปัญหา	อาจารย์ (N=63)		นักศึกษา (N=308)						รวม (N=371)	
			บรรณารักษ์ (N=211)		บัณฑิตศึกษา (N=97)		รวม (N=308)			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
- หัวเรื่องที่ห้องสมุดใช้ไม่สอดคล้องกับคำค้นของผู้ใช้ในการสืบค้นสารนิเทศ (N=327)	3.15 (ป)	0.85	3.06 (ป)	0.87	3.13 (ป)	0.92	3.08 (ป)	0.91	3.09 (ป)	0.90
- หัวเรื่องกว้างเกินไปทำให้รายการที่ค้นได้ไม่ตรงตามความต้องการ (N=303)	2.95 (ป)	0.77	3.10 (ป)	0.86	2.92 (ป)	0.96	3.04 (ป)	0.89	3.03 (ป)	0.88
- หัวเรื่องแคบเกินไปทำให้ไม่ครอบคลุมเนื้อหาสำคัญทั้งหมด (N=288)	2.72 (ป)	0.85	2.89 (ป)	0.88	2.66 (ป)	1.04	2.72 (ป)	0.93	2.81 (ป)	0.90
- ไม่มีคำที่ต้องการค้นในรายการออนไลน์ของห้องสมุด (N=311)	3.00 (ป)	0.81	3.25 (ป)	0.96	3.20 (ป)	1.04	3.23 (ป)	0.99	3.20 (ป)	0.99
- ไม่ทราบว่าจะสืบค้นเรื่องที่ต้องการด้วยหัวเรื่องใด (N=316)	2.63 (ป)	1.40	3.24 (ป)	0.96	2.90 (ป)	1.20	3.14 (ป)	1.04	3.07 (ป)	1.11
- หัวเรื่องที่ห้องสมุดใช้เป็นคำที่ไม่รู้จักหรือไม่คุ้นเคย (N=295)	2.35 (น)	0.92	2.89 (ป)	0.92	2.45 (น)	1.13	2.76 (ป)	1.00	2.71 (ป)	1.00
- หัวเรื่องไม่ทันสมัย (N=284)	2.26 (น)	0.99	2.82 (ป)	0.99	2.40 (น)	1.19	2.70 (ป)	1.06	2.65 (ป)	1.06

ตารางที่ 21 ปัญหาและระดับของปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศด้วยหัวเรื่องจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ (ต่อ)

ปัญหา	อาจารย์ (N=63)		นักศึกษา (N=308)						รวม (N=371)	
			ปริญญาตรี (N=211)				บัณฑิตศึกษา (N=97)		รวม (N=308)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
- ห้องสมุดใช้คำที่หลากหลายแต่มีความหมายเดียวกัน เช่น ไรต์เอดส์ กับ กลุ่มอาการภูมิคุ้มกันเสื่อม หากใช้คำใดคำหนึ่งสืบค้นจะทำให้ได้ผลการสืบค้นไม่ครอบคลุมสารนิเทศเรื่องเดียวกันทั้งหมด (N=323)	3.14	0.02	3.08	1.09	2.78	1.09	2.98	1.09	3.01	1.09
	(ป)		(ป)		(ป)		(ป)		(ป)	
- หัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศใช้พยัญชนะและตัวสะกดแตกต่างกัน เช่น ปัสตูโดโมนาส กับ ซูโดโมนาส เชรุ่ม กับ ซีรัม หากใช้คำใดคำหนึ่งในการสืบค้นจะทำให้ได้ผลการสืบค้นไม่ครอบคลุมสารนิเทศเรื่องเดียวกันทั้งหมด (N=338)	3.43	1.17	3.49	0.96	3.58	0.84	3.51	0.92	3.50	0.96
	(ป)		(ป)		(ม)		(ม)		(ป)	
- ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การกำหนดหัวเรื่องของห้องสมุด เช่น การสืบที่คำด้วยเครื่องหมายจุลภาค (เช่น ยา, ความคงตัว) หรือ การแบ่งหัวเรื่องย่อยด้วยเครื่องหมายขีดค้น เช่น (เครื่องสำอาง – การแพ้) (N=344)	3.44	1.25	3.48	1.07	3.57	0.98	3.51	1.02	3.50	1.07
	(ป)		(ป)		(ม)		(ม)		(ป)	

ตารางที่ 21 ปัญหาและระดับของปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศด้วยหัวเรื่องจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ (ต่อ)

ปัญหา	อาจารย์ (N=63)		นักศึกษา (N=308)						รวม (N=371)	
			ปริญญาตรี (N=211)		บัณฑิตศึกษา (N=97)		รวม (N=308)			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
- ไม่มีรายการโยงคำที่ไม่ใช่เป็นหัวเรื่องไปยังคำที่ใช้เป็นหัวเรื่อง หรือ ไม่มีรายการโยงไปยังหัวเรื่องที่กว้างกว่า แคบกว่า หรือหัวเรื่องที่เกี่ยวข้อง (N=326)	3.21	1.10	3.34	0.96	3.12	1.09	3.27	1.00	3.26	1.02
	(ป)		(ป)		(ป)		(ป)		(ป)	
- ไม่มีคู่มือหัวเรื่องบริการ ณ จุดสืบค้น (N=299)	3.24	1.34	3.34	1.03	2.90	1.23	3.22	1.10	3.22	1.13
	(ป)		(ป)		(ป)		(ป)		(ป)	
- ไม่เข้าใจวิธีการสืบค้นสารนิเทศด้วยหัวเรื่อง (N=293)	2.78	1.27	3.11	1.29	2.30	1.32	2.89	1.16	2.87	1.18
	(ป)		(ป)		(น)		(ป)		(ป)	
- ไม่มีบรรณารักษ์ให้บริการ ณ จุดสืบค้นสารนิเทศ ทำให้ไม่สามารถขอคำแนะนำในการสืบค้นได้ (N=289)	1.83	1.36	2.70	1.12	1.65	0.31	2.40	1.27	2.33	1.29
	(น)		(ป)		(น)		(น)		(น)	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2 วิธีการแก้ปัญหาเมื่อประสบปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศภาษาไทยสาขา เภสัชศาสตร์ด้วยหัวเรื่อง

จากการสอบถามผู้ใช้ห้องสมุดจำนวน 371 คน เกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาเมื่อประสบปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ด้วยหัวเรื่อง พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุด จำนวนมากที่สุด 284 คน (76.55%) แก้ปัญหาด้วยการสืบค้นต่อไปด้วยคำค้นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รองลงมา จำนวน 252 คน (67.92%) เปลี่ยนไปสืบค้นด้วยช่องทางสืบค้นอื่น ๆ จำนวน 203 คน (54.72%) ขอความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด และจำนวนน้อยที่สุด 16 คน (4.31%) ไม่สืบค้นต่อ สำหรับคำตอบอื่น ๆ มีผู้ตอบ จำนวน 8 คน (2.16%) ได้แก่ สืบค้นด้วยคำค้นภาษาอังกฤษ (5 คน) สืบค้นจากอินเทอร์เน็ต (2 คน) และสืบค้นฐานข้อมูลอื่น นอกเหนือจากฐานข้อมูลออนไลน์ของห้องสมุด (1 คน)

เมื่อจำแนกวิธีการแก้ปัญหาเมื่อประสบปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศด้วยหัวเรื่องตามสถานภาพของผู้ตอบ พบว่า อาจารย์และนักศึกษาจำนวนมากที่สุด 48 คน (76.19%) และ 236 คน (76.62%) ตามลำดับ แก้ปัญหาด้วยการสืบค้นต่อไปด้วยคำค้นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รองลงมา อาจารย์ จำนวน 45 คน (71.43%) ขอความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ในขณะที่นักศึกษา จำนวน 216 คน (70.13%) เปลี่ยนไปสืบค้นด้วยช่องทางสืบค้นอื่น ๆ และอาจารย์และนักศึกษา จำนวนน้อยที่สุด 1 คน (1.59%) และ 15 คน (4.87%) ตามลำดับ ไม่สืบค้นต่อ

เมื่อเปรียบเทียบคำตอบของนักศึกษาระดับปริญญาตรีและนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า ปรากฏผลสอดคล้องกันคือ จำนวนมากที่สุด 152 คน (72.04%) และ 84 คน (86.60%) ตามลำดับ แก้ปัญหาด้วยการสืบค้นต่อไปด้วยคำค้นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รองลงมา จำนวน 140 คน (66.35%) และ 76 คน (78.35%) ตามลำดับ เปลี่ยนไปสืบค้นด้วยช่องทางสืบค้นอื่น ๆ และน้อยที่สุด จำนวน 13 คน (6.16%) และ 2 คน (2.06%) ตามลำดับ ไม่สืบค้นต่อ (ดังรายละเอียดในตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 วิธีการแก้ปัญหาเมื่อประสบปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศด้วยหัวเรื่องจำแนกตาม
สถานภาพของผู้ตอบ

วิธีการแก้ปัญหา *	อาจารย์	นักศึกษา			รวม (N=371)
	(N=63)	ปริญญา ตรี	บัณฑิต ศึกษา	รวม	
		(N=211)	(N=97)	(N=308)	
สืบค้นต่อไปด้วยคำค้นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	48 (76.19)	152 (72.04)	84 (86.60)	236 (76.62)	284 (76.55)
เปลี่ยนไปสืบค้นด้วยช่องทางสืบค้นอื่น ๆ	36 (57.14)	140 (66.35)	76 (78.35)	216 (70.13)	252 (67.92)
ขอความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์หรือ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด	45 (71.43)	99 (46.92)	59 (60.82)	158 (51.30)	203 (54.72)
ขอความช่วยเหลือจากผู้ใช้ห้องสมุดหรือ เพื่อน	4 (6.35)	80 (37.91)	17 (17.53)	97 (31.49)	101 (27.22)
ศึกษาการใช้หัวเรื่องจากคู่มือหัวเรื่องที่ ห้องสมุดจัดไว้ให้	3 (4.76)	21 (9.95)	6 (6.19)	27 (8.77)	30 (8.09)
เปลี่ยนวิธีการสืบค้นโดยสืบค้นจากชั้น หนังสือโดยตรง	22 (34.92)	76 (36.02)	55 (56.70)	131 (42.53)	153 (41.24)
ไม่สืบค้นต่อ	1 (1.59)	13 (6.16)	2 (2.06)	15 (4.87)	16 (4.31)
อื่น ๆ	2 (3.18)	3 (1.42)	3 (3.09)	6 (1.95)	8 (2.16)
- สืบค้นฐานข้อมูลอื่นนอกเหนือจาก ฐานข้อมูลออนไลน์ของห้องสมุด	(1)				(1)
- สืบค้นด้วยคำค้นภาษาอังกฤษ	(1)	(2)	(2)	(4)	(5)
- สืบค้นจากอินเทอร์เน็ต		(1)	(1)	(2)	(2)

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการกำหนดหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาสัทศาสตร์

ผู้ใช้ห้องสมุดจำนวน 73 คน จำแนกเป็นนักศึกษา จำนวน 53 คน และ อาจารย์ จำนวน 20 คน ได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการกำหนดหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาสัทศาสตร์ ของห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะมาจัดเรียงตามลำดับ ความถี่ของคำตอบ ดังนี้

1. ควรทำรายการโยงคำที่มีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกันไปยังหัวข้อเรื่องที่ห้องสมุด ใช้ 16 คน (อาจารย์ 4 คน นักศึกษา 12 คน)
2. ควรกำหนดหัวข้อเรื่องภาษาอังกฤษควบคู่กับหัวข้อเรื่องภาษาไทย 15 คน (อาจารย์ 4 คน นักศึกษา 11 คน)
3. ควรกำหนดหัวข้อเรื่องตามศัพท์บัญญัติสาขาสัทศาสตร์หรือสาขาการแพทย์ของ ราชบัณฑิตยสถานเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน 7 คน (อาจารย์ 4 คน นักศึกษา 3 คน)
4. หัวข้อที่ยังไม่มีคำแปลภาษาไทยควรใช้คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศแทน (นักศึกษา 5 คน)
5. ควรใช้คำทับศัพท์ที่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย ไม่ยากหรือซับซ้อนเกินไป (นักศึกษา 5 คน)
6. ควรจัดคู่มือหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาสัทศาสตร์บริการ ณ จุดสืบค้น 4 คน (อาจารย์ 1 คน นักศึกษา 3 คน)
7. ควรมีการประชาสัมพันธ์หรือชี้แจงวิธีการสืบค้นด้วยหัวข้อเรื่องไว้บนเว็บเพจของสำนัก หอสมุด 3 คน (อาจารย์ 2 คน นักศึกษา 1 คน)
8. ควรจัดสอนการสืบค้นสารนิเทศด้วยหัวข้อเรื่อง โดยเฉพาะในช่วงต้นของทุกภาค การศึกษา (นักศึกษา 3 คน)
9. ควรกำหนดหัวข้อเรื่องให้ตรงกับเนื้อหาหลักของหนังสือ (อาจารย์ 2 คน)
10. ควรกำหนดหัวข้อเรื่องภาษาไทยควบคู่กับคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ (นักศึกษา 2 คน)
11. หัวข้อที่มาจากภาษาต่างประเทศแต่ยังไม่มีคำแปลภาษาไทย ควรกำหนดหัวข้อเรื่อง เป็นภาษาอังกฤษ (นักศึกษา 2 คน)
12. ไม่ควรใช้คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศโดยไม่จำเป็น 2 คน (อาจารย์ 1 คน นักศึกษา 1 คน)
13. ควรกำหนดหัวข้อเรื่องด้วยมาตรฐานเดียวกันกับห้องสมุดอื่น ๆ (อาจารย์ 1 คน)
14. ควรกำหนดหัวข้อเรื่องแบบคำนามเดี่ยวหรือคำนามผสม (นักศึกษา 1 คน)

15. ควรขอความร่วมมือจากภาควิชาในการกำหนดหัวเรื่องที่เหมาะสม (อาจารย์ 1 คน)
16. ไม่ควรเปลี่ยนแปลงหัวเรื่องบ่อย ๆ (นักศึกษา 1 คน)
17. ควรใช้คำศัพท์ที่ทันสมัย (นักศึกษา 1 คน)
18. ควรใช้คำภาษาไทยให้เหมาะสม (นักศึกษา 1 คน)
19. ควรเพิ่มจุดสืบค้น (นักศึกษา 1 คน)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "ความต้องการหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาสัทศาสตร์ของผู้ใช้ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาสัทศาสตร์ของผู้ใช้ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในด้านประเภทของหัวข้อเรื่อง ลักษณะทางภาษา และลักษณะการใช้ศัพท์ และปัญหาในการใช้หัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาสัทศาสตร์ในการสืบค้นสารนิเทศ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในการกำหนดหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาสัทศาสตร์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ และสำหรับคณะทำงานกลุ่มวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในการปรับปรุงและพัฒนาหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาสัทศาสตร์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัยไว้ 2 ข้อ คือ

1. ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่ต้องการหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาสัทศาสตร์ประเภทหัวข้อเรื่องใหญ่ มีลักษณะเป็นคำนามเดี่ยว และเป็นศัพท์อิสระ
2. ปัญหาที่ผู้ใช้ห้องสมุดประสบในระดับมาก คือ หัวเรื่องที่ห้องสมุดใช้ไม่สอดคล้องกับคำค้นของผู้ใช้ในการสืบค้นสารนิเทศ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยส่งแบบสอบถามให้กับอาจารย์และนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวนทั้งสิ้น 445 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 371 ชุด ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 83.37 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด ผลการวิจัยสามารถสรุปและอภิปรายได้ดังนี้

สรุปและอภิปราย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากจำนวนผู้ใช้ห้องสมุดที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 371 คน พบว่า จำนวนมากที่สุด 308 คน (83.02%) เป็นนักศึกษา และเป็นอาจารย์ จำนวน 63 คน (16.98%) สำหรับกลุ่มนักศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ จำนวน 211 คน (56.87%) เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี และ จำนวน 97 คน (26.15%) เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งจำแนกเป็นระดับปริญญาโท จำนวน 67 คน (18.06%) และระดับปริญญาเอกจำนวน 30 คน (8.09%) (ตารางที่ 2)

สำหรับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปได้ดังนี้

1.1 อาจารย์

อาจารย์ ส่วนใหญ่ จำนวน 37 คน (58.73%) มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์ (ตารางที่ 3) ส่วนใหญ่ จำนวน 43 คน (68.25%) มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก (ตารางที่ 4) จำนวนมากที่สุด 14 คน (22.22%) สังกัดภาควิชาเภสัชกรรม รองลงมา จำนวน 9 คน (14.28%) สังกัดภาควิชาเภสัชวิทยา (ตารางที่ 5) และ อาจารย์ จำนวนมากที่สุด 19 คน (30.16%) มีประสบการณ์การสอน 26-30 ปี (ตารางที่ 6)

1.2 นักศึกษา

นักศึกษานิเทศศาสตร์ส่วนใหญ่ จำนวน 44 คน (20.86%) เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 5 และ ไม่มีการแยกสาขาวิชา (ตารางที่ 7)

นักศึกษาระดับปริญญาโท ส่วนใหญ่ จำนวน 24 คน (35.82%) เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 (ตารางที่ 7) และ จำนวนมากที่สุด 13 คน (19.40%) สังกัดสาขาวิชาบริหารเภสัชกิจ (ตารางที่ 8)

นักศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวนมากที่สุด 9 คน (30.00%) เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 (ตารางที่ 7) และ จำนวนมากที่สุด 9 คน (30.00%) สังกัดสาขาวิชาเภสัชการ (ตารางที่ 8)

2. ความต้องการหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาสังคมศาสตร์

ความต้องการหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาสังคมศาสตร์ครอบคลุมความต้องการในด้านประเภทของหัวข้อเรื่อง ลักษณะทางภาษา และลักษณะการใช้ศัพท์ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

2.1 ความต้องการในด้านประเภทของหัวข้อเรื่อง

จากชุดหัวข้อเรื่อง จำนวน 10 ชุด ซึ่งแต่ละชุดบรรจุตัวอย่างหัวข้อที่เป็นหัวข้อเรื่องใหญ่ หัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ และคำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม โดยให้ผู้ใช้เลือกตอบหัวข้อที่ต้องการ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวมของทั้ง 10 ชุดหัวข้อเรื่อง พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่ ต้องการหัวข้อเรื่องที่เป็นหัวข้อเรื่องใหญ่ จำนวน 2,474 คำตอบ (66.69%) และ ส่วนน้อย ต้องการหัวข้อเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ จำนวน 1,188 คำตอบ (32.02%)

ส่วนคำที่ผู้ให้เห็นว่ายังไม่เหมาะสมมีจำนวน 48 คำตอบ (1.29%) โดยผู้ตอบได้เสนอแนะคำให้ใช้จำนวน 37 คำ ซึ่งพบว่าจำนวนมากที่สุด 21 คำ เป็นหัวเรื่องใหญ่

เมื่อจำแนกคำตอบของชุดหัวเรื่องแต่ละชุด พบว่าชุดหัวเรื่องทุกชุดปรากฏผลตรงกันคือ ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่ ต้องการหัวเรื่องใหญ่ โดยมีผู้ตอบในแต่ละชุดหัวเรื่องตั้งแต่ 55.80-75.74% และส่วนน้อย ต้องการหัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ โดยมีผู้ตอบในแต่ละชุดตั้งแต่ 23.72-43.66%

เมื่อจำแนกความต้องการประเภทของหัวเรื่องโดยรวมทั้ง 10 ชุดตามสถานภาพของผู้ใช้ห้องสมุด พบว่า คำตอบของอาจารย์ นักศึกษาปริญญาตรี และนักศึกษามหาวิทยาลัยปรากฏผลสอดคล้องกัน คือ ส่วนใหญ่ ต้องการหัวเรื่องใหญ่ จำนวน 419 คำตอบ (66.51%) 1,444 คำตอบ (68.43%) และ 611 คำตอบ (62.99%) ตามลำดับ (ตารางที่ 10)

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการประเภทของหัวเรื่องจากชุดหัวเรื่องแต่ละชุดตามสถานภาพของผู้ใช้ห้องสมุด พบว่า คำตอบของทั้งอาจารย์ นักศึกษาปริญญาตรี และนักศึกษามหาวิทยาลัย สอดคล้องกันทุกชุดหัวเรื่อง คือ ส่วนใหญ่ ต้องการหัวเรื่องใหญ่ (ตารางที่ 11)

การที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่ต้องการหัวเรื่องใหญ่ อาจเนื่องจากหัวเรื่องใหญ่มีลักษณะเป็นคำ กลุ่มคำ หรือวลีที่มีลักษณะสั้น ๆ ตรงไปตรงมา ซึ่งผู้ใช้มักจะนึกถึงคำศัพท์ได้ง่าย และไม่ต้องคิดคำนึงให้ยุ่งยาก เช่น การปรุงยา สิทธิบัตรยา เครื่องหมายพันธุกรรม เป็นต้น (นวเรศ เหลืองใส, สัมภาษณ์) ผลการวิจัยในส่วนนี้ยังมีความสอดคล้องกับคำที่ผู้ให้เสนอให้ห้องสมุดใช้คือส่วนใหญ่เป็นหัวเรื่องใหญ่ ส่วนการที่ผู้ใช้จำนวนน้อยต้องการหัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ อาจเนื่องจากผู้ใช้ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การกำหนดหัวเรื่องของห้องสมุดที่มีการแบ่งหัวเรื่องย่อยด้วยเครื่องหมายขีดคั่น ดังปรากฏในรายการปัญหาซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ตารางที่ 21)

ผลการวิจัยในด้านความต้องการประเภทของหัวเรื่อง ที่พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่ต้องการหัวเรื่องใหญ่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีธนา ดำรงกิจการวงศ์ (2536) และ พิไลรัตน์ เทียนหัด (2539) ที่พบว่านักข่าวหนังสือพิมพ์ธุรกิจ และ นักกฎหมาย ตามลำดับ ต้องการหัวเรื่องประเภทหัวเรื่องใหญ่ที่เป็นคำคำเดียว และผลการวิจัยของ Lester (1989) ที่พบว่าคำค้นที่นักศึกษามหาวิทยาลัย Northwestern ใช้สืบค้นทางออนไลน์มีลักษณะเป็นคำคำเดียว รวมทั้งผลการวิจัยของ ดาราวรรณ เจียมเพิ่มพูน (2526) ในส่วนที่พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดประชากรศาสตร์ต้องการหัวเรื่องที่มีลักษณะการใช้คำที่ไม่มีการใช้หัวเรื่องย่อยประกอบหัวเรื่องใหญ่

ผลการวิจัยในส่วนนี้ ยังพบว่าสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ในส่วนที่กำหนดว่าผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่ต้องการหัวข้อภาษาไทยสาขาสถาปัตยกรรมหัวข้อใหญ่

2.2 ความต้องการในด้านลักษณะทางภาษาของหัวข้อเรื่อง

จากชุดหัวข้อเรื่องจำนวน 10 ชุด ซึ่งแต่ละชุดบรรจุตัวอย่างหัวข้อเรื่องที่เป็นคำนามเดี่ยว คำนามผสม วลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม คำนามที่มีการสลับที่คำ และคำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม โดยให้ผู้ใช้เลือกตอบหัวข้อเรื่องที่ต้องการ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวมของทั้ง 10 ชุดหัวข้อเรื่อง พบว่าผู้ใช้ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด ต้องการหัวข้อเรื่องที่มีลักษณะทางภาษาเป็นคำนามผสม จำนวน 1,504 คำตอบ (40.54%) รองลงมา ต้องการหัวข้อเรื่องที่เป็นวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม จำนวน 1,146 คำตอบ (30.89%) และน้อยที่สุด ต้องการหัวข้อเรื่องที่เป็นคำนามเดี่ยว จำนวน 339 คำตอบ (9.14%)

ส่วนคำที่ผู้ใช้เห็นว่ายังไม่เหมาะสมมีจำนวน 71 คำตอบ (1.91%) และผู้ตอบเสนอแนะคำให้ใช้จำนวน 41 คำ ซึ่งพบว่าจำนวนมากที่สุด 19 คำ เป็นหัวข้อเรื่องที่เป็นคำนามผสม

เมื่อจำแนกคำตอบของชุดหัวข้อเรื่องแต่ละชุด พบว่า ชุดหัวข้อเรื่อง 8 ชุด (ชุดหัวข้อเรื่องที่ 1-4, 6-7, 9-10) ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่หรือจำนวนมากที่สุด ต้องการหัวข้อเรื่องที่มีลักษณะเป็นคำนามผสม โดยมีผู้ตอบในแต่ละชุดหัวข้อเรื่อง จำนวนตั้งแต่ 33.42-61.99% ส่วนชุดหัวข้อเรื่องที่ 5 (หัวข้อเรื่องสาขาสถากรรมแผนไทย) และ ชุดหัวข้อเรื่องที่ 8 (หัวข้อเรื่องสาขาสถากรรมสังคม) ผู้ใช้ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 248 คน (66.85%) และ 141 คน (38.00%) ต้องการหัวข้อเรื่องที่เป็นวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม (ตารางที่ 12)

การที่ผลการวิจัยพบว่า ชุดหัวข้อเรื่องที่ 5 (หัวข้อเรื่องสาขาสถากรรมแผนไทย) และ ชุดหัวข้อเรื่องที่ 8 (หัวข้อเรื่องสาขาสถากรรมสังคม) ผู้ใช้ห้องสมุดจำนวนมากที่สุดต้องการหัวข้อเรื่องที่เป็นวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม คือ หัวข้อเรื่อง "พืชและความเป็นพืช" (หัวข้อชุดที่ 5) และ "ยาและการตลาด" (หัวข้อชุดที่ 8) อาจเนื่องจากเนื้อหาสาขาสถากรรมแผนไทยเป็นเนื้อหาที่ครอบคลุมหลายสาขาย่อยที่สัมพันธ์กัน ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกหัวข้อเรื่องที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กัน 2 สาขาย่อยคือ พืช (พฤกษศาสตร์) และ ความเป็นพืช (พืชวิทยา) เช่นเดียวกับเนื้อหาสาขาสถากรรมสังคม เป็นเนื้อหาที่ครอบคลุมหลายสาขาย่อยที่สัมพันธ์กัน ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกหัวข้อเรื่องที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กัน 2 สาขาย่อย คือ ยา (เภสัชศาสตร์) และ การตลาด (เศรษฐศาสตร์) การใช้คำสันธานเชื่อมระหว่างคำศัพท์ของ 2 สาขาเข้าด้วยกันช่วยให้ได้หัวข้อเรื่องที่มีความเฉพาะเจาะจงและตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ผู้ใช้ห้องสมุดต้องการหัวข้อเรื่องใน 2 ชุดดังกล่าวที่เป็นวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม

เมื่อจำแนกความต้องการในด้านลักษณะทางภาษาของหัวเรื่องโดยรวมทั้ง 10 ชุด ตามสถานภาพของผู้ใช้ห้องสมุด พบว่า คำตอบของอาจารย์ นักศึกษาปริญญาตรี และนักศึกษามัธยมศึกษา ปรากฏผลสอดคล้องกัน คือ ส่วนใหญ่ ต้องการหัวเรื่องที่มีลักษณะเป็นคำนามผสม จำนวน 303 คำตอบ (48.09%) 804 คำตอบ (38.10%) และ 397 คำตอบ (40.93%) ตามลำดับ (ตารางที่ 13)

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการในด้านลักษณะทางภาษาของหัวเรื่องจากหัวเรื่องแต่ละชุดตามสถานภาพของผู้ใช้ห้องสมุด พบว่า ชุดหัวเรื่อง 7 ชุด (ชุดหัวเรื่องที่ 1-4, 6, 9-10) คำตอบของทั้งอาจารย์และนักศึกษามัธยมศึกษาปรากฏผลสอดคล้องกัน คือ จำนวนมากที่สุดต้องการหัวเรื่องที่มีลักษณะเป็นคำนามผสม ส่วนชุดหัวเรื่องที่ 5 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรมแผนไทย) พบว่า อาจารย์และนักศึกษามัธยมศึกษาส่วนใหญ่ต้องการหัวเรื่องที่เป็นวลีหรือกลุ่มคำที่คำสันธานหรือบุพบทเชื่อม ชุดหัวเรื่องที่ 7 และ 8 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรมสังคม) พบว่า อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นแตกต่างกัน โดยชุดหัวเรื่องที่ 7 อาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการหัวเรื่องที่มีลักษณะเป็นคำนามผสม ในขณะที่นักศึกษามัธยมศึกษาส่วนใหญ่ต้องการหัวเรื่องที่เป็นวลีหรือกลุ่มคำที่คำสันธานหรือบุพบทเชื่อม ในขณะที่ชุดหัวเรื่องที่ 8 อาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการหัวเรื่องที่เป็นคำนามที่มีการสลับที่คำ ในขณะที่นักศึกษามัศึกษามากที่สุดต้องการหัวเรื่องที่เป็นวลีหรือกลุ่มคำที่คำสันธานหรือบุพบทเชื่อม

เมื่อเปรียบเทียบคำตอบของนักศึกษามัธยมศึกษา ปริญญาตรี และ นักศึกษามัธยมศึกษาในชุดหัวเรื่องแต่ละชุด พบว่าสอดคล้องกัน 7 ชุดหัวเรื่อง โดยชุดหัวเรื่อง 5 ชุด (ชุดที่ 1, 2, 3, 4 และ 6) นักศึกษามัธยมศึกษาส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่มต้องการหัวเรื่องที่มีลักษณะเป็นคำนามผสม ส่วนชุดหัวเรื่องอีก 2 ชุด (ชุดหัวเรื่องที่ 5 และ 8) พบว่า นักศึกษามัศึกษามากที่สุดของทั้งสองกลุ่มต้องการหัวเรื่องที่เป็นวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม (ตารางที่ 14)

ผลการศึกษาในด้านความต้องการลักษณะทางภาษาของหัวเรื่องที่พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่ต้องการหัวเรื่องที่เป็นคำนามผสม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ละออ รอดมณี (2531) เพ็ญแข ประจักษ์ (2533) พัทรี ชาติสุคนธ์มนตรี (2537) เพ็ญพิมล คงมนต์ (2539) ที่พบว่า นักวิชาการ ประมง อาจารย์คณะวิศวกรรมศาสตร์ นักวิชาการสาขาพลังงาน และ นักวิชาการสาธารณสุข ตามลำดับ นิยมใช้หรือต้องการหัวเรื่องที่มีลักษณะเป็นคำนามผสม แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดาราวรรณ เจียมเพิ่มพูน (2526) ที่พบว่าผู้ใช้ห้องสมุดสาขาประชากรศาสตร์ต้องการหัวเรื่องที่มีการใช้คำแบบธรรมดาสามัญที่ไม่มีการกลัดคำ และผลการวิจัยของ Poggione (1995) ที่พบว่าผู้ใช้มีความพึงพอใจในการสืบค้นด้วยคำหรือวลี

ผลการวิจัยในส่วนนี้ ยังพบว่าไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 ในส่วนที่กำหนดว่าผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่ต้องการหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ที่มีลักษณะเป็นคำนามเดี่ยว

การที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดจำนวนมากที่สุดต้องการหัวข้อเรื่องที่มีลักษณะเป็นคำนามผสม และจำนวนน้อยที่สุดต้องการหัวข้อเรื่องที่เป็นคำนามเดี่ยว อาจเนื่องจากคำนามเดี่ยวนั้นเป็นหัวข้อกว้าง ๆ ซึ่งในการสืบค้นอาจได้เรื่องกว้าง ๆ ไม่ตรงกับความต้องการ (ทจวรรณ ลาวัณย์ ประเสริฐ, สัมภาษณ์) การใช้หัวข้อที่เป็นคำนามผสมทำให้หัวข้อมีความเฉพาะเจาะจงขึ้น (Lancaster, 1998: 28-30) และผู้ใช้อาจได้รับสารสนเทศตรงความต้องการมากกว่า นอกจากนั้น หากดูความต้องการในอันดับรองลงมา คือ หัวข้อที่เป็นวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม เช่น ภูมิแพ้และสารก่อภูมิแพ้ การบริหารด้านเภสัชกรรม การรักษาด้วยยีน เป็นต้น ก็แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้ต้องการสืบค้นให้ได้เนื้อหาเฉพาะเจาะจงเช่นเดียวกัน

2.3 ความต้องการหัวข้อเรื่องในด้านลักษณะการใช้ศัพท์

จากชุดหัวข้อเรื่องจำนวน 10 ชุด ซึ่งแต่ละชุดบรรจุตัวอย่างหัวข้อที่เป็นศัพท์ควบคุม ศัพท์อิสระ คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ และคำที่ใช้ยังไม่เหมาะสม โดยให้ผู้ใช้เลือกตอบหัวข้อที่ต้องการ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวมของทั้ง 10 ชุดหัวข้อเรื่อง พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 1,499 คำตอบ (40.40%) ต้องการหัวข้อเรื่องที่เป็นศัพท์อิสระ รองลงมา จำนวน 1,236 คำตอบ (33.32%) ต้องการศัพท์ควบคุม และน้อยที่สุด จำนวน 941 คำตอบ (25.36%) ต้องการคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ

ส่วนคำที่ผู้ใช้เห็นว่ายังไม่เหมาะสมมีจำนวน 34 คำตอบ (0.92%) และผู้ใช้เสนอแนะคำให้ใช้จำนวน 20 คำ ซึ่งพบว่า จำนวนมากที่สุด 12 คำเป็นศัพท์อิสระ

เมื่อจำแนกคำตอบของชุดหัวข้อเรื่องแต่ละชุด พบว่า ชุดหัวข้อเรื่อง 5 ชุด (ชุดหัวข้อเรื่องที่ 1, 3, 4, 8 และ 10) ผู้ใช้ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด ต้องการหัวข้อเรื่องที่เป็นศัพท์อิสระ โดยมีผู้ตอบในแต่ละชุดหัวข้อเรื่องตั้งแต่ 54.99-71.97% ส่วนชุดหัวข้อเรื่องอีก 4 ชุด (ชุดที่ 5, 6, 7 และ 9) ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่ต้องการหัวข้อเรื่องที่เป็นศัพท์ควบคุม ในขณะที่อีก 1 ชุดหัวข้อเรื่อง คือ ชุดหัวข้อเรื่องที่ 2 (หัวข้อเรื่อง สาขาเภสัชกรรม) พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่ต้องการคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ (89.76%) (ตารางที่ 15)

เมื่อจำแนกความต้องการลักษณะการใช้ศัพท์ของหัวเรื่องโดยรวมทั้ง 10 ชุด ตามสถานภาพของผู้ใช้ห้องสมุด พบว่าคำตอบของทั้งอาจารย์ นักศึกษาปริญญาตรี และนักศึกษามหาวิทยาลัย ปรากฏผลสอดคล้องกัน คือ ส่วนใหญ่ต้องการศัพท์อิสระ จำนวน 272 คำตอบ (43.18%) 818 คำตอบ (38.77%) และ 409 คำตอบ (42.17%) ตามลำดับ (ตารางที่ 16)

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการลักษณะการใช้ศัพท์ของหัวเรื่องจากหัวเรื่องแต่ละชุดตามสถานภาพของผู้ใช้ห้องสมุด พบว่า ชุดหัวเรื่อง 5 ชุด (ชุดหัวเรื่องที่ 1, 3, 4, 8, และ 10) คำตอบของทั้งอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ต้องการศัพท์อิสระ ชุดหัวเรื่องอีก 4 ชุด (ชุดหัวเรื่องที่ 5, 6, 7 และ 9) ทั้งอาจารย์ นักศึกษาปริญญาตรี และนักศึกษามหาวิทยาลัย จำนวนมากที่สุดต้องการศัพท์ควบคุม ส่วนชุดหัวเรื่องที่ 2 พบว่าผู้ตอบส่วนใหญ่ของทั้ง 3 กลุ่ม ต้องการคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ (ตารางที่ 17)

การที่ผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด (40.40%) ต้องการหัวเรื่องที่เป็นศัพท์อิสระ อาจเนื่องจากศัพท์อิสระเป็นศัพท์ที่สร้างหรือนำมาจากเนื้อหาของเอกสารโดยตรง จึงเป็นคำที่ผู้ใช้ห้องสมุดคุ้นเคย ในการสืบค้นผู้ใช้นึกถึงคำที่คุ้นเคยเป็นอันดับแรกและเลือกใช้คำนั้น ๆ ในการสืบค้น

นอกจากนั้น การที่ผลการวิจัยพบว่าหัวเรื่องชุดที่ 2 (หัวเรื่องสาขาเภสัชกรรม) ผู้ใช้ส่วนใหญ่ต้องการคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ คือ “แอสไพริน” อาจเนื่องจากคำดังกล่าวเป็นศัพท์เทคนิคในสาขาเทคโนโลยีเภสัชกรรม ซึ่งศัพท์ส่วนใหญ่ของสาขานี้เป็นศัพท์เทคนิค ดังนั้นการใช้หัวเรื่องภาษาไทยทั้ง “อะซอลอย” หรือ “หมอกยา” จึงอาจไม่เป็นที่คุ้นเคยของผู้ใช้ห้องสมุด และอาจไม่แน่ใจในความถูกต้องของคำแปลภาษาไทย จึงต้องการใช้คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศมากกว่า (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554)

ผลการศึกษาด้านความต้องการลักษณะการใช้ศัพท์ของหัวเรื่อง ที่พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่ต้องการหัวเรื่องที่เป็นศัพท์อิสระ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีธนา ดำรงกิจการวงศ์ (2536) และ พิไลรัตน์ เทียนทัต (2539) ที่พบว่านักข่าวหนังสือพิมพ์ธุรกิจ และ นักกฎหมาย ตามลำดับ ต้องการหัวเรื่องที่เป็นศัพท์อิสระ แต่แตกต่างจากผลการวิจัยของเพ็ญพิมล เขียวนาวัน และ คณะ (2529) ที่พบว่าผู้ใช้ห้องสมุดแพทย์ต้องการหัวเรื่องที่มีลักษณะเป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ

ผลการวิจัยในส่วนนี้พบว่าไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 ในส่วนที่กำหนดว่าผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่ต้องการหัวข้อเรื่องภาษาไทยสาขาสัทศาสตร์ที่มีลักษณะการใช้ศัพท์เป็นศัพท์อิสระ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้ต้องการน้อยกว่าร้อยละ 50 แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้ห้องสมุดจำนวนมากที่สุดก็ต้องการหัวข้อเรื่องที่เป็นศัพท์อิสระมากกว่าหัวข้อเรื่องในลักษณะอื่น ๆ

2.4 ความต้องการหัวข้อเรื่องในภาพรวม

จากชุดหัวข้อเรื่องจำนวน 5 ชุด ซึ่งแต่ละชุดบรรจุตัวอย่างหัวข้อเรื่องใหญ่ที่เป็นคำนามเดี่ยว หัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวข้อย่อยประกอบ คำนามผสม วลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม คำนามที่มีการสลับที่คำ ศัพท์อิสระ และคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ โดยให้ผู้ใช้เลือกตอบ หัวเรื่องที่ต้องการ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวมของทั้ง 5 ชุดหัวข้อเรื่อง พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 626 คำตอบ (33.75%) ต้องการหัวข้อเรื่องที่เป็นศัพท์อิสระ รองลงมา จำนวน 365 คำตอบ (19.67%) ต้องการหัวข้อเรื่องที่เป็นคำนามผสม จำนวน 292 คำตอบ (15.74%) ต้องการวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม และน้อยที่สุด จำนวน 86 คำตอบ (4.64%) ต้องการหัวข้อเรื่องใหญ่ที่เป็นคำนามเดี่ยว

เมื่อจำแนกคำตอบของชุดหัวข้อเรื่องแต่ละชุด พบว่าผู้ใช้ห้องสมุดต้องการหัวข้อเรื่องในแต่ละชุดแตกต่างกัน คือ ชุดหัวข้อเรื่องที่ 2 และ 4 ผู้ใช้ส่วนใหญ่จำนวน 273 คน (73.59%) และ 112 คน (30.19%) ตามลำดับ ต้องการหัวข้อเรื่องที่เป็นศัพท์อิสระ ชุดหัวข้อเรื่องที่ 1 (หัวข้อเรื่องสาขาสัทศาสตร์) ผู้ใช้ส่วนใหญ่ต้องการคำนามผสม จำนวน 222 คน (59.84%) ชุดหัวข้อเรื่องที่ 3 (หัวข้อเรื่องสาขาสัทศาสตร์แผนไทย) ผู้ใช้ส่วนใหญ่ จำนวน 124 คน (33.42%) ต้องการคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ ส่วนชุดหัวข้อเรื่องที่ 5 (หัวข้อเรื่องสาขาชีวเภสัชศาสตร์) พบว่าผู้ใช้ส่วนใหญ่ จำนวน 140 คน (37.73%) ต้องการหัวข้อเรื่องที่เป็นวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม (ตารางที่ 18)

การที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้จำนวนมากที่สุดต้องการหัวข้อเรื่องที่เป็นศัพท์อิสระ รองลงมา ต้องการหัวข้อเรื่องที่เป็นคำนามผสม วลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม และน้อยที่สุด ต้องการหัวข้อเรื่องใหญ่ที่เป็นคำนามเดี่ยว พบว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยในส่วนของการความต้องการประเภทของหัวข้อเรื่อง (ตารางที่ 9) ลักษณะทางภาษาของหัวข้อเรื่อง (ตารางที่ 12) และลักษณะการใช้ศัพท์ (ตารางที่ 15) ซึ่งแสดงให้เห็นชัดเจนว่าหัวข้อเรื่องภาษาไทยที่ผู้ใช้ต้องการและเหมาะสมสำหรับสาขาสัทศาสตร์ควรเป็นหัวข้อเรื่องที่มีลักษณะเป็นคำนามผสม วลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม เพื่อให้สืบค้นได้เฉพาะเจาะจงและตรงกับความต้องการ

เมื่อจำแนกความต้องการหัวเรื่องโดยรวมทั้ง 5 ชุดตามสถานภาพของผู้ใช้ห้องสมุด พบว่าคำตอบของทั้งอาจารย์ นักศึกษาปริญญาตรี และนักศึกษามหาบัณฑิตศึกษามีค่าสอดคล้องกัน คือ จำนวนมากที่สุดต้องการศัพท์อิสระ จำนวน 143 คำตอบ (45.40%) 310 คำตอบ (29.38%) และ 173 คำตอบ (35.67%) ตามลำดับ (ตารางที่ 19)

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการจากชุดหัวเรื่องแต่ละชุดตามสถานภาพของผู้ใช้ห้องสมุด พบว่า คำตอบของทั้งอาจารย์และนักศึกษามีค่าสอดคล้องกัน ได้แก่ ชุดหัวเรื่อง 2 ชุด (ชุดหัวเรื่องที่ 2 และ 4) ต้องการหัวเรื่องที่เป็นศัพท์อิสระ ชุดหัวเรื่อง 1 ต้องการหัวเรื่องที่เป็นคำนามผสม ส่วนชุดหัวเรื่องที่ 3 และ 5 พบว่า อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นแตกต่างกัน โดยที่ชุดหัวเรื่องที่ 3 อาจารย์ จำนวนมากที่สุดต้องการคำนามผสม ในขณะที่นักศึกษาต้องการหัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ ส่วนชุดหัวเรื่องที่ 5 พบว่าอาจารย์จำนวนมากที่สุดต้องการศัพท์อิสระ ในขณะที่นักศึกษามีค่ามากที่สุด ต้องการหัวเรื่องที่เป็นวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการของนักศึกษาปริญญาตรีและนักศึกษามหาบัณฑิตศึกษา พบว่าปรากฏผลสอดคล้องกัน 3 ชุดหัวเรื่อง ได้แก่ ชุดหัวเรื่องที่ 1 นักศึกษา จำนวนมากที่สุดของทั้งสองกลุ่มต้องการหัวเรื่องที่มีลักษณะเป็นคำนามผสม ชุดหัวเรื่องที่ 2 และ 4 ต้องการหัวเรื่องที่เป็นศัพท์อิสระ ส่วนชุดหัวเรื่องอีก 2 ชุดพบว่านักศึกษาทั้งสองกลุ่มมีความเห็นแตกต่างกัน ได้แก่ ชุดหัวเรื่องที่ 3 นักศึกษาปริญญาตรีต้องการคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ ในขณะที่นักศึกษามหาบัณฑิตศึกษาต้องการศัพท์อิสระ ส่วนชุดหัวเรื่องที่ 5 พบว่านักศึกษามหาบัณฑิตศึกษาต้องการหัวเรื่องที่เป็นวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม ในขณะที่นักศึกษามหาบัณฑิตศึกษาต้องการศัพท์อิสระ (ตารางที่ 20)

3. ปัญหาในการใช้หัวเรื่องภาษาไทยสาขาภาษาศาสตร์ในการสืบค้นสารนิเทศ

หัวข้อนี้ครอบคลุมปัญหาในการใช้หัวเรื่องภาษาไทยสาขาภาษาศาสตร์ในการสืบค้นสารนิเทศ วิธีการแก้ปัญหาเมื่อผู้ใช้ประสบปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศภาษาไทยสาขาภาษาศาสตร์ด้วยหัวเรื่อง และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการกำหนดหัวเรื่องของห้องสมุดคณะภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

3.1 ปัญหาในการใช้หัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ในการสืบค้นสารนิเทศ

ปัญหาในการใช้หัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ในการสืบค้นสารนิเทศ จำแนกเป็น 14 รายการ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดประสบปัญหา 2 ระดับคือ ระดับปานกลาง และ ระดับน้อย ปัญหาในระดับปานกลางมี 13 รายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ หัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศใช้พยัญชนะและตัวสะกดแตกต่างกัน หากใช้คำใดคำหนึ่งในการสืบค้นจะทำให้ได้ผลการสืบค้นไม่ครอบคลุมสารนิเทศเรื่องเดียวกันทั้งหมด และ ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การกำหนดหัวเรื่องของห้องสมุด เช่น การสลับที่คำด้วยเครื่องหมายจุลภาคหรือการแบ่งหัวเรื่องย่อยด้วยเครื่องหมายขีดคั่น ($\bar{X}=3.50$ เท่ากัน) ไม่มีรายการโยงคำที่ไม่ใช้เป็นหัวเรื่องไปยังคำที่ใช้เป็นหัวเรื่อง หรือ ไม่มีรายการโยงไปยังหัวเรื่องที่กว้างกว่า แคบกว่า หรือหัวเรื่องที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X}=3.26$) ไม่มีคู่มือหัวเรื่องบริการ ณ จุดสืบค้น ($\bar{X}=3.22$) ส่วนปัญหาในระดับน้อยมี 1 ปัญหา

เมื่อจำแนกปัญหาตามสถานภาพของผู้ใช้ห้องสมุด พบว่า อาจารย์ประสบปัญหา 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง 11 รายการ และ ระดับน้อย 3 รายการ โดยปัญหาในระดับปานกลางที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การกำหนดหัวเรื่องของห้องสมุด เช่น การสลับที่คำด้วยเครื่องหมายจุลภาคหรือการแบ่งหัวเรื่องย่อยด้วยเครื่องหมายขีดคั่น ($\bar{X}=3.44$) ส่วนนักศึกษาประสบปัญหา 3 ระดับ คือ ระดับมาก 2 รายการ ระดับปานกลาง 11 รายการ และระดับน้อย 1 รายการ โดยปัญหาในระดับมาก ได้แก่ หัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศใช้พยัญชนะและตัวสะกดแตกต่างกัน หากใช้คำใดคำหนึ่งในการสืบค้นจะทำให้ได้ผลการสืบค้นไม่ครอบคลุมสารนิเทศเรื่องเดียวกันทั้งหมด และ ปัญหาไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การกำหนดหัวเรื่องของห้องสมุด เช่น การสลับที่คำด้วยเครื่องหมายจุลภาคหรือการแบ่งหัวเรื่องย่อยด้วยเครื่องหมายขีดคั่น ($\bar{X}=3.51$ เท่ากัน)

เมื่อเปรียบเทียบปัญหาของนักศึกษابริญญาตรีนและนักศึกษบัณฑิตศึกษา พบว่า นักศึกษابริญญาตรีนประสบปัญหาในระดับปานกลางเพียงระดับเดียวทั้ง 14 รายการ โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศใช้พยัญชนะและตัวสะกดแตกต่างกัน หากใช้คำใดคำหนึ่งในการสืบค้นจะทำให้ได้ผลการสืบค้นไม่ครอบคลุมสารนิเทศเรื่องเดียวกันทั้งหมด ($\bar{X}=3.49$) ส่วนนักศึกษบัณฑิตศึกษาประสบปัญหา 3 ระดับ คือระดับมาก 2 รายการ ระดับปานกลาง 8 รายการ และระดับน้อย 4 รายการ โดยปัญหาในระดับมาก ได้แก่ หัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศใช้พยัญชนะและตัวสะกดแตกต่างกัน หากใช้คำใดคำหนึ่งในการสืบค้นจะทำให้ได้ผลการสืบค้นไม่ครอบคลุมสารนิเทศเรื่องเดียวกันทั้งหมด ($\bar{X}=3.58$) และ ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การกำหนดหัวเรื่องของห้องสมุด เช่น การสลับที่คำด้วยเครื่องหมายจุลภาค หรือ การแบ่งหัวเรื่องย่อยด้วยเครื่องหมายขีดคั่น ($\bar{X}=3.57$) (ตารางที่ 21)

จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัญหาที่ผู้ใช้ห้องสมุดประสบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน 2 ปัญหา คือ หัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศใช้พยัญชนะและตัวสะกดแตกต่างกัน หากใช้คำใดคำหนึ่งในการสืบค้นจะทำให้ได้ผลการสืบค้นไม่ครอบคลุมสารสนเทศเรื่องเดียวกันทั้งหมด และ ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การกำหนดหัวเรื่องของห้องสมุด เช่น การสลับที่คำด้วยเครื่องหมายจุลภาค หรือ การแบ่งหัวเรื่องย่อยด้วยเครื่องหมายขีดคั่น พบว่าแตกต่างจากผลการวิจัยของศรีธญา ดำรงกิจการวงศ์ (2536) และ เพ็ญพิมล คงมนต์ (2539) ที่พบว่าบุคลากรฝ่ายข่าวของหนังสือพิมพ์ และ นักวิชาการสาธารณสุข ตามลำดับ ประสบปัญหาหัวเรื่องที่ห้องสมุดกำหนดกว้างเกินไป และแตกต่างจากผลการวิจัยของพิไลรัตน์ เทียนทัต (2539) ที่พบว่า ปัญหาที่นักกฎหมายจำนวนมากที่สุ่มประสบคือ หัวเรื่องไม่ตรงกับความเข้าใจของผู้ใช้ ผลการวิจัยของ Poggione (1995) ที่พบว่าผู้ใช้ประสบปัญหาการกำหนดหัวเรื่องทางการแพทย์เพื่อทำดัชนีวารสารมักเป็นคำที่ผู้ใช้ไม่รู้จักและไม่คุ้นเคย ผลการวิจัยของ Ojo-Ade และ Jagboro (2000) ที่พบว่าปัญหาที่ผู้ใช้ประสบในอันดับแรก คือ การจัดเรียงหัวเรื่องยุ่งยาก ผลการวิจัยของ ดาราวรรณ เจียมเพิ่มพูน (2526) ที่พบว่าผู้ใช้ห้องสมุดประชากรศาสตร์ไม่รู้จักศัพท์ที่แปลมาจากภาษาต่างประเทศเนื่องจากไม่ใช่ศัพท์ที่บัญญัติใช้อย่างแพร่หลาย และผลการวิจัยของ เพ็ญพิมล เขียวนาวัน และคณะ (2529) ที่พบว่าปัญหาที่ผู้ใช้ห้องสมุดแพทย์ประสบในการใช้ดัชนีวารสารคือ นึกคำศัพท์มาค้นได้ยาก

ผลการวิจัยในส่วนนี้ พบว่าไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2 ที่กำหนดว่า ปัญหาที่ผู้ใช้ห้องสมุดประสบในระดับมากคือ หัวเรื่องที่ห้องสมุดใช้ไม่สอดคล้องกับคำค้นของผู้ใช้ในการสืบค้นสารสนเทศ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าเป็นปัญหาในระดับปานกลางลำดับที่ 5

การที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดประสบปัญหาหัวเรื่องที่ห้องสมุดใช้ไม่สอดคล้องกับคำค้นของผู้ใช้เป็นปัญหาในระดับปานกลาง อาจเนื่องจากในการสืบค้นสารสนเทศ หากคำที่ผู้ใช้สืบค้นไม่ตรงกับหัวเรื่องที่ห้องสมุดใช้ ผู้ใช้อาจใช้วิธีการอื่นต่อไป เช่น การสืบค้นด้วยคำอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือ การเปลี่ยนไปสืบค้นด้วยทางเลือกอื่น คือ ทางเลือกคำค้นและสืบค้นด้วยศัพท์อิสระ ดังเช่นที่ผู้ใช้ระบุไว้ในวิธีการแก้ปัญหาเมื่อประสบปัญหาในการใช้หัวเรื่องสืบค้น (ตารางที่ 22) ว่า แก้ปัญหาด้วยการสืบค้นต่อไปด้วยคำค้นอื่น ๆ และ เปลี่ยนไปสืบค้นด้วยช่องทางสืบค้นอื่น ๆ นอกจากนี้ ศัพท์ทางเภสัชศาสตร์ยังเป็นศัพท์ที่ค่อนข้างเฉพาะ ตรงไปตรงมา และเป็นศัพท์เทคนิค ถึงแม้จะค้นจากหัวเรื่อง ในบางครั้งผู้ใช้อาจใช้คำได้ตรงกับหัวเรื่องของห้องสมุดและได้รับสารสนเทศที่ต้องการ

ส่วนปัญหาที่มีผู้ใช้ประสบและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศใช้พยัญชนะและตัวสะกดแตกต่างกัน หากใช้คำใดคำหนึ่งในการสืบค้นจะทำให้ได้ผลการ

สืบค้นไม่ครอบคลุมสารนิเทศเรื่องเดียวกันทั้งหมด อาจเนื่องจากคำศัพท์สาขาเภสัชศาสตร์เป็นศัพท์เฉพาะที่ได้รับวิวัฒนาการจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ทำให้การกำหนดหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์มีลักษณะเป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศเป็นจำนวนมากค่อนข้างมาก ซึ่งหากห้องสมุดไม่ตรวจสอบการใช้พยัญชนะและตัวสะกดจากหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถาน ก็อาจทำให้ตัวสะกดที่ใช้แตกต่างกันไป หากผู้ใช้เลือกใช้คำที่สะกดแตกต่างกันไปก็จะได้ผลการสืบค้นที่ต้องการ

ส่วนปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอีก 1 ปัญหา คือ ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การกำหนดหัวเรื่องของห้องสมุด เช่น การสลับที่คำด้วยเครื่องหมายจุลภาคหรือการแบ่งหัวเรื่องย่อยด้วยเครื่องหมายขีดคั่น อาจเนื่องจากการปฐมนิเทศห้องสมุด ผู้ใช้ได้รับการปฐมนิเทศด้วยเวลานั้น ๆ ทำให้ไม่ได้รับการอธิบายการสืบค้นสารนิเทศด้วยหัวเรื่องอย่างชัดเจน และห้องสมุดก็ไม่ได้มีการอบรมอื่นใดที่เกี่ยวกับหัวเรื่อง ประกอบกับรายการออนไลน์ (OPAC) ของห้องสมุดไม่มีคำอธิบายเกี่ยวกับการสืบค้นด้วยหัวเรื่องอย่างชัดเจน จึงทำให้ผู้ใช้ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ของหัวเรื่องซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่ค่อนข้างเฉพาะมาก

3.2 วิธีการแก้ปัญหาเมื่อประสบปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ด้วยหัวเรื่อง

เมื่อประสบปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ด้วยหัวเรื่อง พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 284 คน (76.55%) แก้ปัญหาด้วยการสืบค้นต่อไปด้วยคำค้นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รองลงมา จำนวน 252 คน (67.92%) เปลี่ยนไปสืบค้นด้วยช่องทางสืบค้นอื่น ๆ

เมื่อจำแนกวิธีการแก้ปัญหาตามสถานภาพของผู้ใช้ห้องสมุด พบว่า อาจารย์และนักศึกษาจำนวนมากที่สุด 48 คน (76.19%) และ 236 คน (76.62%) ตามลำดับ แก้ปัญหาด้วยการสืบค้นต่อไปด้วยคำค้นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเช่นเดียวกัน

เมื่อเปรียบเทียบวิธีการแก้ปัญหานักศึกษาปริญญาตรีและนักศึกษابัณฑิตศึกษา พบว่าปรากฏผลสอดคล้องกัน คือ นักศึกษาจำนวนมากที่สุดของทั้งสองกลุ่มแก้ปัญหาด้วยการสืบค้นต่อไปด้วยคำค้นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ตารางที่ 22)

ผลการวิจัยในส่วนนี้ พบว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Ojo-Ade และ Jagboro (2000) ที่พบว่าเมื่อผู้ใช้ห้องสมุดประสบปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศจะแก้ปัญหาโดยการสืบค้นด้วยคำศัพท์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการกำหนดหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์

ผู้ใช้ห้องสมุด จำนวน 73 คน ได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการกำหนดหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ของห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยข้อเสนอแนะที่มีผู้ใช้ห้องสมุดเสนอตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป มีดังนี้

1. ควรทำรายการโยงคำที่มีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงไปยังหัวเรื่องที่ห้องสมุดใช้ (16 คน)
2. ควรกำหนดหัวเรื่องภาษาอังกฤษควบคู่กับหัวเรื่องภาษาไทย (15 คน)
3. ควรกำหนดหัวเรื่องตามศัพท์บัญญัติสาขาเภสัชศาสตร์หรือสาขาการแพทย์ของราชบัณฑิตยสถานเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน (7 คน)
4. หัวเรื่องที่ยังไม่มีคำแปลเป็นภาษาไทยควรใช้คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศแทน (5 คน)
5. ควรใช้คำทับศัพท์ที่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย ไม่ยากหรือซับซ้อนเกินไป (5 คน)

ผลการวิจัยในส่วนข้อเสนอแนะ พบว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชร โชติสุขคนธ์ มนตรี (2537) และ Leibtag (1982) ที่พบว่า ห้องสมุดควรทำรายการโยงจากคำที่ไม่ใช่ไปยังคำที่ใช้เป็นหัวเรื่อง

การทดสอบสมมติฐาน

จากสมมติฐาน 2 ข้อ คือ 1) ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่ต้องการหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ประเภทหัวเรื่องใหญ่ มีลักษณะเป็นคำนามเดี่ยว และเป็นศัพท์อิสระ และ 2) ปัญหาที่ผู้ใช้ห้องสมุดประสบในระดับมาก คือ หัวเรื่องที่ห้องสมุดใช้ไม่สอดคล้องกับคำค้นของผู้ใช้ในการสืบค้นสารนิเทศ สามารถสรุปได้ว่ามีทั้งสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน โดยส่วนที่ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน คือ

สมมติฐานข้อ 1 ที่กำหนดว่าผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่ต้องการหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ที่มีลักษณะเป็นคำนามเดี่ยว และเป็นศัพท์อิสระ ผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้ห้องสมุดต้องการหัวเรื่องที่เป็นคำนามเดี่ยวจำนวนน้อยที่สุด และใช้น้อยกว่าร้อยละ 50 ต้องการศัพท์อิสระ

สมมติฐานข้อ 2 ปัญหาที่ผู้ใช้ห้องสมุดประสบในระดับมาก คือ หัวเรื่องที่ห้องสมุดใช้ไม่สอดคล้องกับคำค้นของผู้ใช้ในการสืบค้นสารนิเทศ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าเป็นปัญหาระดับในปานกลางลำดับที่ 5

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในการกำหนดหัวเรื่องให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ และสำหรับคณะทำงานกลุ่มวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในการปรับปรุงและพัฒนาหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

1. การกำหนดหัวเรื่องสาขาเภสัชศาสตร์ ควรมีลักษณะทางภาษาที่เป็นคำนามผสม และเป็นวลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อมเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งอาจนำคำที่เหมาะสมจากเอกสารซึ่งเป็นศัพท์อิสระมาสร้างเป็นหัวเรื่อง
2. ควรรวบรวมคำศัพท์ที่พบจากเนื้อหาสารนิเทศที่มีการใช้หลากหลาย เพื่อขอให้อาจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา และนักศึกษาช่วยคัดเลือกคำศัพท์ที่เหมาะสมที่จะใช้เป็นหัวเรื่อง
3. หัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ บรรณารักษ์ควรตรวจสอบกับ “หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาอังกฤษ” ของราชบัณฑิตยสถานเพื่อให้พยัญชนะและตัวสะกดถูกต้อง หรือใช้ศัพท์ที่ปรากฏใน “สารานุกรมเภสัชศาสตร์” ของ คณะทำงานจัดทำศัพท์เภสัชศาสตร์ สมาเภสัชกรรม
4. ห้องสมุดควรจัดอบรมการสืบค้นสารนิเทศด้วยหัวเรื่องเพื่อให้ผู้ใช้เข้าใจกฎเกณฑ์และวิธีการสืบค้น เพื่อได้ผลการสืบค้นที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
5. ห้องสมุดควรจัดทำรายการโยงคำที่ไม่ใช้ไปยังหัวเรื่องที่ใช้เพิ่มมากขึ้น
6. ห้องสมุดควรจัดทำรายการหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ พร้อมหัวเรื่องภาษาอังกฤษควบคู่ พร้อมคำอธิบายการใช้วางไว้บริการ ณ จุดสืบค้น รวมทั้งนำขึ้นบนเว็บไซต์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล ในหน้าเว็บเพจรายการออนไลน์ (OPAC) เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการสืบค้นสารนิเทศของผู้ใช้
7. ห้องสมุดคณะต่าง ๆ ในสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล ควรร่วมมือกันในการรวบรวมคำศัพท์ในสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์และร่วมมือกันพิจารณาตรวจสอบหัวเรื่องใหม่ทางการแพทย์เพื่อใช้ร่วมกันในห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหิดลอย่างเป็นเอกภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับคณะกรรมการกลุ่มวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษา

1. ควรสร้างความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสาขาเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้ง 12 แห่ง เพื่อร่วมมือกันในการรวบรวมคำศัพท์ ตรวจสอบ ปรับปรุง และกำหนดหัวเรื่องใหม่ขึ้นใช้ โดยมีการประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้หัวเรื่องสาขาเภสัชศาสตร์ที่สามารถใช้ร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ และสร้างเป็นคู่มือในการกำหนดหัวเรื่องที่เป็นมาตรฐานต่อไป
2. ควรแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ เป็นที่ปรึกษาอย่างเป็นทางการ เพื่อขอคำแนะนำหรือคัดเลือกหัวเรื่องที่เหมาะสม
3. ควรปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ในคู่มือ "หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย" ให้มีความถูกต้องและทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ

แนวทางสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการสำรวจความต้องการหัวเรื่องภาษาไทยในสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ด้านอื่น ๆ เช่น ทันตแพทยศาสตร์ เทคนิคการแพทย์ พยาบาลศาสตร์ เป็นต้น
2. ควรมีการสำรวจความต้องการหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์จากผู้ใช้กลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น องค์การเภสัชกรรม สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และสมาชิกสมาคมวิชาชีพทางเภสัชกรรมสาขาต่าง ๆ เช่น สมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาลแห่งประเทศไทย สมาคมเภสัชกรรมชุมชน เป็นต้น
3. ควรมีการทำวิจัยด้านศัพท์สัมพันธ์ภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ และสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ที่เกี่ยวข้องในรูปสิ่งพิมพ์หรือฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นเครื่องมือในการสืบค้นสารสนเทศเฉพาะสาขาในเชิงลึกและครอบคลุมมากขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมลลา รุ่งอุทัย และคนอื่น ๆ. วิธีจัดหมู่ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน : พร้อมแบบฝึกหัดและเฉลย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- คณะทำงานกลุ่มวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ หอสมุดสถาบันอุดมศึกษา. หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : คณะทำงานกลุ่มวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ หอสมุดสถาบันอุดมศึกษา, 2547.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะแพทยศาสตร์. หน่วยจุฬาลงกรณ์เวชสาร. สนดรชนีหัวเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์. กรุงเทพมหานคร : คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- ชลธิชา สุทธินิรันดร์กุล. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวิเคราะห์สารสนเทศ. ใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สาขาวิชาศิลปศาสตร์. เอกสารการสอนชุดวิชาการวิเคราะห์สารสนเทศหน่วยที่ 1-7. 29. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546.
- ดาราวรรณ เจียมเพิ่มพูน. การศึกษาการใช้หัวเรื่องภาษาไทยในสาขาประชากรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- นาคดล ทองนพเนื่อ. สารานุกรมเภสัชศาสตร์เพื่อมุ่งวิวัฒน์เภสัชกรรม. สารานุกรมเภสัชศาสตร์ 1 (2543) : ii.
- นวเรศ เหลืองไธ. สัมภาษณ์, 17 เมษายน 2550.
- ปราณี ใจอาจ. ข้อมูลเภสัชกรรมไทย 2541 ด้านการศึกษาเภสัชศาสตร์แห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.
- พจวรรณ ลาวัณย์ประเสริฐ. สัมภาษณ์, 17 เมษายน 2550.
- พวา พันธเมฆา. หัวเรื่องภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.
- พัชรี โชติสุนทร์มนตรี. หัวเรื่องภาษาไทยสาขาพลังงาน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537.
- พิไลรัตน์ เทียนหัด. หัวเรื่องภาษาไทยสาขากฎหมายแพ่งและพาณิชย์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- เพ็ญแข ประจงใจ. หัวเรื่องภาษาไทยสาขาวิศวกรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

เพ็ญพิมล คงมนต์. หัวข้อภาษาไทยสาขาสารสนเทศศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

เพ็ญพิมล เขียวนาวัน และคนอื่น ๆ. รายงานการวิจัยเรื่องการสำรวจการใช้บรรณานุกรมหัวข้อบทความวารสารภาษาไทยทางการแพทย์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

มหาวิทยาลัยมหิดล. คณะเภสัชศาสตร์. ก. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต 2547. กรุงเทพมหานคร : คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2547.

มหาวิทยาลัยมหิดล. คณะเภสัชศาสตร์. ข. รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2546. กรุงเทพมหานคร : คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2547.

มหาวิทยาลัยมหิดล. คณะเภสัชศาสตร์. ค. "ข้อมูลนักศึกษาโท/เอก." [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://intranet.py.mahidol/> 2549. [2 ธันวาคม 2549]

มหาวิทยาลัยมหิดล. คณะเภสัชศาสตร์. ง. รายงานการประเมินตนเองของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 2545-2546. กรุงเทพมหานคร : คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2546.

มหาวิทยาลัยมหิดล. คณะเภสัชศาสตร์. จ. รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2547. กรุงเทพมหานคร : คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2548.

มหาวิทยาลัยมหิดล. คณะเภสัชศาสตร์. หน่วยข้อมูลสมุนไพร. ศัพท์แพทย์ไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประชาชน, 2535.

มหาวิทยาลัยมหิดล. สำนักหอสมุด. แนะนำศูนย์สารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม : สำนักหอสมุด, 2549.

มหาวิทยาลัยมหิดล. สำนักหอสมุด. หัวข้อการแพทย์ภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม : สำนักหอสมุด, 2533.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะเภสัชศาสตร์. สารานุกรมเภสัชศาสตร์ ล.1-2. นครนายก : คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2543-45.

ราชบัณฑิตยสถาน. หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาอังกฤษ. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, 2532.

ราชบัณฑิตยสถาน. ศัพท์แพทย์ศาสตร์อังกฤษ-ไทย ไทย-อังกฤษ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, 2546.

ลดาวัลย์ ศรีวัช ณ อยุรยา. หัวข้อและศัพท์สัมพันธ์. ใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สาขาวิชาศิลปศาสตร์. เอกสารการสอนชุดวิชาการวิเคราะห์สารสนเทศ หน่วยที่1-7. 355-7. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546.

ละออ รอดมณี. หัวเรื่องภาษาไทยสาขาประมง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

วัฒนา นามเมือง. สัมภาษณ์, 16 เมษายน 2550.

วิทย์ เทียงบุญธรรม. พจนานุกรมยาและยาใหม่ในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : รวมสาส์น, 2541.

วิทย์ เทียงบุญธรรม. พจนานุกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์. กรุงเทพมหานคร : รวมสาส์น, 2531.

ศรันยา ดำรงกิจการวงศ์. ความต้องการหัวเรื่องกฤตภาคของบุคลากรฝ่ายข่าวของห้องสมุดหนังสือพิมพ์ธุรกิจ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

สภาเภสัชกรรม. คณะกรรมการจัดทำศัพท์เภสัชศาสตร์. ศัพท์เภสัชศาสตร์ พ.ศ.2546. กรุงเทพมหานคร : แสงเทียนการพิมพ์, 2546.

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : สมาคม, 2530.

สหัส ตริทิพยบุตร, ธนุช ตริทิพยบุตร และวิชญะ นาครักษ์. การจัดเก็บและค้นหาสารสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์. ใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สาขาวิชาศิลปศาสตร์. เอกสารการสอนชุดวิชาการวิเคราะห์สารสนเทศหน่วยที่ 12-15. 161. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546.

สุทธิ เวศวะกานนท์. ศัพท์เภสัชกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาเภสัชกรรม คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

สุนีย์ น้อยจันทร์. สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2548.

อัมพร ทีชะระ. การวิเคราะห์และการกำหนดหัวเรื่อง. ชมรมนิสิตบรรณารักษศาสตร์จุฬาฯ 6 (2529) : 80-92.

อัมพร ทีชะระ. ข้อสังเกตเพื่อการสื่อสารด้วยภาษาธรรมชาติ. ใน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะอักษรศาสตร์. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์. บรรณารักษ์ 40. 60-61. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

อัมพร ทีชะระ. คู่มือการจัดหมู่ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

อัมพร ทีชะระ. ภาษาธรรมชาติ. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

อัมพร ทีชะระ. วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับหัวเรื่องภาษาไทย. ใน โครงการวิจัยสู่ปฏิบัติเรื่องหัวเรื่องที่ใช้อยู่ในงานสารนิเทศ. 6 สิงหาคม 2536. 60. กรุงเทพมหานคร : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2536.

อัมพร ทีชะระ. หัวเรื่องของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน. วารสารบรรณารักษศาสตร์ 9,2 (ก.ค. 2532): 44-57.

ภาษาอังกฤษ

Aluri, Rao ; Kemp, D. Alasdair and Boll, John J. Subject analysis in online catalogs. Englewood, Colo. : Libraries Unlimited, 1991.

Ayers, F.H. Authority control simply does not work. Cataloging & Classification Quarterly 32 (2001): 51-4.

Chan, Lois Mai. Library of Congress Subject Headings : principles and application. 3rd ed. Englewood, Colo. : Libraries Unlimited, 1995.

Chowdhury, G. Introduction to modern information retrieval. 2nd ed. London : Facet Publishing, 2004.

Feather, John and Sturges, Paul, ed. International encyclopedia of Information and library sciences. 2nd ed. London : Routledge, 2003.

Foskett, A.C. The subject approach to information. 4th ed. London : Clive Bingley, 1996.

Haykin, David Judson. Subject headings: fundamental concepts. In Chan, Lois Mai ; Richard, Phyllis A. ; Svenonius, Elaine, eds. Theory of subject analysis : a sourcebook. 107-11. Littleton, Colo. : Libraries Unlimited, 1985.

Lanbridge, D.W. Subject analysis : principles and procedures. London : Bowker-Saur, 1989

Lancaster, F.W. Indexing and abstracting : in theory and practice. 2nd ed. London : Library Association Publishing, 1998.

Lancaster, F.W. Vocabulary control for information retrieval. 2nd ed. Arlington, Va. : Information Resources Press, 1986.

Leibtag, Susan. Subject headings revision : a system for small libraries. Special Libraries 73, 2 (1982): 147-50.

Lester, Marilyn Ann. Concidence of user vocabulary and Library of Congress Subject Headings : experiments to improve subject access in academic library online catalogs Dissertation Abstracts International, 1989 (50107A : 1838)

- Meadow, Chares T. Text information retrieval systems. San Diego : Academic Press, 1992.
- Ojo-Ade, C.O. and Jagboro, K.O. Subject catalogue use at Heaehiah Oluwasanmi Library, Obafemi Awolowo University, Ile-Ife, Nigeria. African Journal of Library and Information Sciences 10, 2 (2000): 177-86.
- Pao, Miranda Lee. Concepts of information retrieval. Englewood, Colo. : Libraries Unlimited, 1989.
- Poggione, Marcia Dae. Retrieving articles in series form MEDLINE and SCISEARCH. [Online]. Master Research Paper, Kent State University. 1995. available from : <http://edres.org/eric/ED390397.htm>.
- Saranto, Kaija and Tallberg, Marianne. Enhancing evidence-based practice : a controlled Vocabulary for nursing practice and research. International Journal of Medical Informatics 70 (2003): 249-53.
- Sauperl, Alenka. Catalogers' common ground and shared knowledge. Journal of the American Society for Information Science and Technology 55, 1 (2004): 55-63.
- Sear list of subject headings. 18th ed. New York : H.W. Wilson, 2004.
- U.S. Library of Congress. Cataloging Distribution Service. Library of Congress Classification. Washington, D.C. : Cataloging Distribution Service, Library of Congress, 1998.
- U.S. Library of Congress. Cataloging Distribution Service. Library and Congress subject Headings. 21th ed. Washington, D.C. : Cataloging Distribution Service, Library of Congress, 2001.
- U.S. National Library of Medicine. Medical subject headings. Annotated alphabetic list. Bethesda, Md. : Medical Subject Headings, Library Operation, National Library of Medicine, 2003.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม
เรื่อง
ความต้องการหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์
ของผู้ใช้ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
คำชี้แจง

แบบสอบถามทั้ง 5 ข้อนี้ สร้างขึ้นเพื่อสำรวจความต้องการหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์
ของผู้ใช้ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์
- ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการใช้หัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์และข้อเสนอแนะ

คำตอบจากท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำมาประมวล แสลงผล เพื่อเป็นแนวทางในการ
ปรับปรุงการกำหนดหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ของห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดต่อไป

กรุณาส่งแบบสอบถามคืนภายใน วันที่ 25 ธันวาคม 2549
ที่ ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือเป็นอย่างยิ่ง

หากมีข้อสงสัยในแบบสอบถาม กรุณาติดต่อสอบถามได้ที่

นางอังคณา สุวีรรณ์

ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ที่ทำงาน: 0-2644-8677-9 ต่อ 5203 บ้าน: 0-2525-9077 มือถือ : 089-5005279

คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในแบบสอบถาม

1. **หัวเรื่อง** คือ คำ กลุ่มคำ หรือวลีที่กำหนดขึ้นใช้อย่างมีหลักเกณฑ์ เพื่อชี้ระบุเนื้อเรื่องของหนังสือหรือบทความ มักเป็นคำสั้น ๆ กระชับรัด ได้ใจความ สื่อความหมายชัดเจน และมีความหมายเฉพาะ เช่น สมุนไพร น้ำตาล เทคโนโลยี เป็นต้น
2. **ประเภทของหัวเรื่อง** แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่
 - 2.1 **หัวเรื่องใหญ่** คือ คำหรือวลีที่กำหนดให้ใช้ระบุเนื้อเรื่องของหนังสือหรือบทความ เช่น น้ำหอม ยาฉีด นาโนเทคโนโลยี ความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น
 - 2.2 **หัวเรื่องใหญ่ที่มีหัวเรื่องย่อยประกอบ** คือ หัวเรื่องที่มีคำตามหลังหัวเรื่องใหญ่เพื่อกำหนดขอบเขตหรือจำแนกรายละเอียดของหัวเรื่องใหญ่ให้มีความเฉพาะเจาะจง ค้นด้วยเครื่องหมายขีดคั่น (--) เช่น มาลาเรีย -- การรักษาด้วยยา ข้าว -- การปลูก หนุ่ยปักกิ่ง -- เกษตรอินทรีย์ เป็นต้น
3. **ลักษณะทางภาษาของหัวเรื่อง** ได้แก่
 - 3.1 **คำนามเดี่ยว** เช่น แชมพู น้ำปลา เครื่องสำอาง สมุนไพร เบาหวาน เป็นต้น
 - 3.2 **คำนามผสม** คือ คำนามที่มีคำขยายเพื่ออธิบายความหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น ยาน้ำใส น้ำมันพืช เบาหวานชนิดพึ่งอินซูลิน เป็นต้น
 - 3.3 **วลีหรือกลุ่มคำที่มีคำสันธานหรือบุพบทเชื่อม** เช่น น้ำตาลในเลือด สารสกัดจากพืช โกร่งและลูกโกร่ง เป็นต้น
 - 3.4 **คำนามที่มีการสลับที่คำ** เช่น โภชนาการ, คุณค่าทาง ฤกษ์น้ำดี, การตัด เป็นต้น
4. **ลักษณะการใช้ศัพท์ของหัวเรื่อง** ได้แก่
 - 4.1 **ศัพท์ควบคุม** คือ คำหรือวลีที่กำหนดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์โดยใช้คู่มือมาตรฐานในการกำหนดหัวเรื่อง
 - 4.2 **ศัพท์อิสระ** คือ คำหรือวลีที่ปรากฏในเนื้อหาของหนังสือ / บทความ หรือ คำที่นิยมใช้อย่างแพร่หลาย เช่น สป่า ชิวจิต สารต้านออกซิเดชัน เป็นต้น
 - 4.3 **คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ** คือ คำที่ถ่ายเสียงคำอ่านภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย เช่น ฟิราติคัล โคเอ็นไซม์คิวเท็น แคปซูล ไฮโดรเจล เป็นต้น

ตอนที่ 1

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าคำตอบที่ท่านต้องการ และกรอกรหัสความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

1. โปรดระบุสถานภาพของท่าน

☐ อาจารย์

- ตำแหน่งทางวิชาการ ☐ ศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ☐ อาจารย์
- วุฒิการศึกษา ☐ปริญญาเอก ☐ปริญญาโท ☐ปริญญาตรี ☐อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- ภาควิชา ☐เภสัชกรรม ☐เภสัชอุตสาหกรรม ☐เภสัชวิทยา ☐จุลชีววิทยา ☐สรีรวิทยา
☐เภสัชเคมี ☐เภสัชพฤกษศาสตร์ ☐เภสัชวินิจฉัย ☐อาหารเคมี ☐ชีวเคมี
- ประสบการณ์การสอน ☐ 1-5 ปี ☐ 6-10 ปี ☐ 11-15 ปี ☐ 16-20 ปี
☐ 21-25 ปี ☐ 26-30 ปี ☐ 31 ปีขึ้นไป

☐ นักศึกษา

☐ ปริญญาตรี ชั้นปี ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

☐ ปริญญาโท ชั้นปี ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

สาขา ☐ชีวเคมี ☐เภสัชการ ☐เภสัชวินิจฉัย
☐จุลชีววิทยา ☐เภสัชวิทยา ☐เภสัชกรรมคลินิก
☐สรีรวิทยา ☐เภสัชเคมี ☐บริหารเภสัชกิจ ☐พฤกษเคมี

☐ ปริญญาเอก ชั้นปี ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

สาขา ☐เภสัชการ
☐เภสัชศาสตร์ชีวภาพ
☐เภสัชเคมีและพฤกษเคมี
☐วิทยาการเภสัชภัณฑ์
☐บริหารเภสัชกิจ

ตอนที่ 2

ความต้องการหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าคำตอบที่ท่านต้องการ และกรอกข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

หัวเรื่องในชุดคำถามต่อไปนี้ (2.1-2.4) เป็นหัวเรื่องที่มีขอบเขตเนื้อหาเดียวกัน แต่มีการใช้คำที่แตกต่างกัน โปรดเลือกหัวเรื่องที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของท่านมากที่สุด 1 หัวเรื่องในแต่ละข้อหรือเสนอแนะคำที่ท่านคิดว่าเหมาะสมกว่า เพื่อห้องสมุดจะได้นำไปพิจารณาปรับปรุงหัวเรื่องต่อไป

2.1 ชุดคำถามนี้เป็นการศึกษาความต้องการในด้านประเภทของหัวเรื่อง (โปรดดูคำอธิบายที่หน้า 2 ข้อ 2)

1. ☐ สารก่ออิมัลชัน ☐ อิมัลชัน -- สารก่อ ☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้ คือ	2. ☐ การปลูกยา ☐ ยา -- การปลูก ☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้ คือ
3. ☐ สารต้านฮิสตามีน ☐ ฮิสตามีน -- สารต่อต้าน ☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอแนะให้ใช้ คือ	4. ☐ ยารักษาวัณโรค ☐ วัณโรค -- ยา ☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้ คือ
5. ☐ ยาสมุนไพร ☐ สมุนไพร -- ยา ☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้ คือ	6. ☐ ฮอริโมนพืช ☐ พืช -- ฮอริโมน ☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้ คือ
7. ☐ กฎหมายยา ☐ ยา -- กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ ☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้ คือ	8. ☐ สิทธิบัตรยา ☐ ยา -- สิทธิบัตร ☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้ คือ
9. ☐ เครื่องหมายพันธุกรรม ☐ พันธุกรรม -- เครื่องหมาย ☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้ คือ	10. ☐ การปนเปื้อนในยา ☐ ยา -- การปนเปื้อน ☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้ คือ

2.2 ชุดคำถามนี้เป็นการศึกษาความต้องการในด้านลักษณะการใช้ภาษาของหัวเรื่อง (โปรดดูคำอธิบายที่หน้า 2 ข้อ 3)

1. ☐ กระสาย

☐ กระสายยา

☐ ยาและสารนำยา

☐ ยา, สารนำ

☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้

คือ

2. ☐ ยา

☐ รูปแบบยา

☐ ยาและรูปแบบ

☐ ยา, รูปแบบ

☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้

คือ

3. ☐ ไข้

☐ สารก่อไข้

☐ ไข้และสารก่อ

☐ ไข้, สารก่อ

☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้

คือ

4. ☐ เอดส์

☐ โรคเอดส์

☐ ภูมิคุ้มกันและภาวะพร่อง

☐ เอดส์, โรค

☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้

คือ

5. ☐ ชีวิตพืช

☐ ชีวิตพืชพืช

☐ พืชและความเป็นพืช

☐ พืช, ชีวิตพืช

☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้

คือ

6. ☐ ยาง

☐ ยางสน

☐ สนและน้ำยาง

☐ สน, ยาง

☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้

คือ

7. ☐ เกษตรกรรม

☐ การบริหารเกษตรกิจ

☐ การบริหารด้านเกษตรกรรม

☐ เกษตรกรรม, การบริหาร

☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้

คือ

8. ☐ การตลาด

☐ การตลาดเกษตรกรรม

☐ ยาและการตลาด

☐ ยา, การตลาด

☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้

คือ

9. ☐ ยืน

☐ ยืนบำบัด

☐ การรักษาด้วยยืน

☐ ยืน, การใช้รักษา

☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้

คือ

10. ☐ เส้นใย

☐ โยอาหาร

☐ อาหารและเส้นใย

☐ อาหาร, เส้นใย

☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้

คือ

2.3 ชุดคำถามนี้เป็นการศึกษาความต้องการในด้านลักษณะการใช้ศัพท์ของหัวเรื่อง (โปรดดูคำอธิบายที่หน้า 2 ข้อ 4)

<p>1. ☐ ตำรับยาหลวง</p> <p>☐ เกสซ์ตำรับ</p> <p>☐ ฟาร์มาโคเปีย</p> <p>☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้
คือ</p>	<p>2. ☐ ละของลอย</p> <p>☐ หมอกยา</p> <p>☐ แอโรซอล</p> <p>☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้
คือ</p>
<p>3. ☐ วิทยมดระดู</p> <p>☐ วิทยทอง</p> <p>☐ เมโนพอส</p> <p>☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้
คือ</p>	<p>4. ☐ ขนาดยาเกิน</p> <p>☐ การได้รับยาเกินขนาด</p> <p>☐ โอเวอร์โดส</p> <p>☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้
คือ</p>
<p>5. ☐ พฤษเคมี</p> <p>☐ สารประกอบพฤษเคมี</p> <p>☐ ไฟโตเคมีคัล</p> <p>☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้
คือ</p>	<p>6. ☐ ยางไม้</p> <p>☐ ยางของพืช</p> <p>☐ กัม</p> <p>☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้
คือ</p>
<p>7. ☐ ร้านขายยา</p> <p>☐ ร้านยา</p> <p>☐ ฟาร์มาซี</p> <p>☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้
คือ</p>	<p>8. ☐ ผู้ป่วยที่บ้าน, บริการ</p> <p>☐ การบริบาลสุขภาพที่บ้าน</p> <p>☐ โฮมเฮลท์แคร์</p> <p>☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้
คือ</p>
<p>9. ☐ สารพิษจากเชื้อรา</p> <p>☐ เชื้อราเป็นพิษ</p> <p>☐ ไมโคท็อกซิน</p> <p>☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้
คือ</p>	<p>10. ☐ เชลล์กำเนิด</p> <p>☐ เชลล์ตันกำเนิด</p> <p>☐ สเต็มเซลล์</p> <p>☐ คำที่ห้องสมุดใช้ยังไม่เหมาะสม คำที่เสนอให้ใช้
คือ</p>

2.4 จากกลุ่มหัวเรื่องที่กำหนดให้ต่อไปนี้ โปรดเลือกหัวเรื่องที่ตรงกับความต้องการของท่านมากที่สุดเพียง
1 หัวเรื่องในแต่ละข้อ

1. ☐ อนุมูลอิสระ

- ☐ อนุมูลอิสระ -- สารต่อต้าน
- ☐ สารต้านอนุมูลอิสระ
- ☐ อนุมูลอิสระและสารต่อต้าน
- ☐ อนุมูลอิสระ, สารต่อต้าน
- ☐ สารต้านออกซิเดชัน
- ☐ แอนติออกซิแดนท์

2. ☐ ปฏิชีวนะ

- ☐ ปฏิชีวนะ -- ยา
- ☐ ปฏิชีวนะสาร
- ☐ จุลชีพและสารต่อต้าน
- ☐ ปฏิชีวนะ, ยา
- ☐ ยาปฏิชีวนะ
- ☐ แอนติไบโอติกส์

3. ☐ กลิ่น

- ☐ กลิ่น -- การใช้รักษา
- ☐ สุนทรียบำบัด
- ☐ กลิ่นและการรักษา
- ☐ กลิ่น, การใช้รักษา
- ☐ การบำบัดด้วยกลิ่น
- ☐ อโรมาเธอราปี

4. ☐ เภสัชกรรม

- ☐ เภสัชกรรม -- แง่เศรษฐกิจ
- ☐ เศรษฐศาสตร์เภสัชกรรม
- ☐ เศรษฐศาสตร์กับเภสัชกรรม
- ☐ เภสัชกรรม, เศรษฐศาสตร์
- ☐ เภสัชเศรษฐศาสตร์
- ☐ ฟาร์มาโคอีโคโนมิก

5. ☐ ภูมิแพ้

- ☐ ภูมิแพ้ -- สารก่อ
- ☐ สารภูมิแพ้
- ☐ ภูมิแพ้และสารก่อภูมิแพ้
- ☐ ภูมิแพ้, สารก่อ
- ☐ สารก่อภูมิแพ้
- ☐ อัลเลอเจน

ตอนที่ 3

ปัญหาการใช้หัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ในการสืบค้นสารนิเทศและข้อเสนอแนะ

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน □ ที่ท่านต้องการ และกรอกข้อความในช่องว่างที่กำหนดให้

3. ในการสืบค้นสารนิเทศภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ (เช่น หนังสือ บทความวารสาร ใส่ดทัศนวัสดุ) จากฐานข้อมูลออนไลน์ (OPAC) ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล โดยการใช้หัวเรื่องในการสืบค้น ท่านประสบปัญหาในเรื่องใดบ้างและในระดับใด

ปัญหา	ระดับของปัญหา					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เป็นปัญหา
☐ หัวเรื่องที่ห้องสมุดใช้ไม่สอดคล้องกับคำค้นของผู้ใช้ในการสืบค้นสารนิเทศ						
☐ หัวเรื่องกว้างเกินไป ทำให้รายการที่ค้นได้ไม่ตรงกับความต้องการ						
☐ หัวเรื่องแคบเกินไป ทำให้ไม่ครอบคลุมเนื้อหาสำคัญทั้งหมด						
☐ ไม่มีคำที่ต้องการค้นในรายการออนไลน์ของห้องสมุด						
☐ ไม่ทราบว่า จะสืบค้นเรื่องที่ต้องการด้วยหัวเรื่องใด						
☐ หัวเรื่องที่ห้องสมุดใช้เป็นคำที่ไม่รู้จักหรือไม่คุ้นเคย						
☐ หัวเรื่องไม่ทันสมัย						
☐ ห้องสมุดใช้คำที่หลากหลาย แต่มีความหมายเดียวกัน เช่น โรคเอดส์ กับ กลุ่มอาการภูมิคุ้มกันเสื่อม หากใช้คำใดคำหนึ่งในการสืบค้น จะทำให้ได้ผลการสืบค้นไม่ครอบคลุมสารนิเทศเรื่องเดียวกันทั้งหมด						
☐ หัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศใช้พยัญชนะและตัวสะกดแตกต่างกัน เช่น ปฎิโณมาต กับ พุโณมาต เชื้อ กับ ซีรัม หากใช้คำใดคำหนึ่งในการสืบค้น จะทำให้ได้ผลการสืบค้นไม่ครอบคลุมสารนิเทศเรื่องเดียวกันทั้งหมด						
☐ ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การกำหนดหัวเรื่องของห้องสมุด เช่น การสลับที่ 80 ด้วยเครื่องหมายจุดภาค (เช่น ยา, ความคงตัว) หรือ การแบ่งหัวเรื่องย่อยด้วยเครื่องหมายขีดคั่น (เช่น เครื่องสำอาง – การแพ้)						
☐ ไม่มีรายการโยงคำที่ไม่ใช่เป็นหัวเรื่องไปยังคำที่ใช้เป็นหัวเรื่อง หรือไม่มีรายการโยงไปยังหัวเรื่องที่กว้างกว่า แคบกว่า หรือ หัวเรื่องที่เกี่ยวข้อ						
☐ ไม่มีคู่มือหัวเรื่องบริการ ณ จุดสืบค้น						
☐ ไม่เข้าใจวิธีการสืบค้นสารนิเทศด้วยหัวเรื่อง						
☐ ไม่มีบรรณารักษ์ให้บริการ ณ จุดสืบค้นสารนิเทศ ทำให้ไม่สามารถขอคำแนะนำในการสืบค้นได้						
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....						
.....						
.....						

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางอังคณา สุริวรรณ เกิดเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2510 ที่จังหวัดอุดรธานี สำเร็จการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์ จาก มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อปีการศึกษา 2532 และเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2546 ปัจจุบัน รับราชการตำแหน่งบรรณารักษ์ ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย